

2018
ÜÇÜNCÜ ÇEYREK

OCAK - ŞUBAT - MART - NİSAN - MAYIS - HAZİRAN - TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL - EKİM - KASIM - ARALIK

K.K.T.C. MERKEZ BANKASI
SAYI: 2018 - III
ÜÇ AYLIK BÜLTEN

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2018-III

I: ÖNSÖZ

IMF 2018 yılı Ekim ayı Dünya Ekonomik Görünüm raporunda yükselen ticaret korumacılığının küresel arz zincirinin olumsuz etkileneceği, yeni teknolojik gelişmelerin yayılmasının engelleneceği ve bunların sonucu olarak da küresel verimlilik ve refahın düşebileceğine dikkat çekilmiştir. Nitekim ABD'nin Çin Halk Cumhuriyeti ile süregelen ticaret savaşlarının, 2018 yılı üçüncü çeyreğinde de devam ettiği görülmektedir. ABD yönetimi 200 milyar ABD doları değerindeki Çin Halk Cumhuriyeti ürünlerine uygulanacak gümrük vergisi oranlarını 2019 yılından itibaren yüzde 10'dan yüzde 25'e yükseltmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti tarafından yapılan ekonomik misillemede ise 60 milyar ABD doları değerindeki ABD ürününe yüzde 5 – 10 aralığında değişen oranlarda vergi uygulanacağı açıklanmıştır.

Türkiye ekonomisinde 2018 yılı üçüncü çeyreğine Brunson davası ve bu dava sebebiyle ABD'nin Türkiye'ye yaptırım uygulayacağı açıklamaları damgasını vurmuştur. Temmuz ayında ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence ve Başkan Donald Trump'ın Brunson'un serbest kalmaması halinde uygulanacak yaptırım açıklamaları sonrası Türk Lirası, ABD doları ve diğer önemli gelişmiş ülke paraları karşısında değer kaybetmeye başlamıştır. Ağustos ayındaki yüksek enflasyon verileri ve süregelen Brunson davası krizinin etkileri ile döviz kurlarında rekor seviyeler görülmüştür. ABD doları/TL kuru 13 Ağustos 2018 tarihinde serbest piyasada 7,25 seviyesine kadar yükselmiştir.

TCMB Para Politikası Kurulu'nun 13 Eylül 2018 tarihinde piyasa beklentilerinin oldukça üzerinde bir artışla politika faizini yüzde 24'e yükseltmesi ve 12 Ekim'de görülen duruşma sonrası Brunson'un ülkesine dönmesi ile normalleşen ABD-Türkiye ilişkileri, Türk Lirası'nın değer kayıplarını bir miktar geri kazanmasını sağlamıştır.

KKTC Başbakanlık Devlet Planlama Örgütü tarafından 2015 yılı fiyatları baz alınarak hesaplanan enflasyon oranları yıllık artışı Temmuz, Ağustos, Eylül aylarında sırasıyla yüzde 20,3, yüzde 29,88 ve yüzde 37,23 seviyesinde gerçekleşmiş olup; Eylül ayında ulaşılan seviye 2002 yılından sonra yaşanan en yüksek yıllık artış olarak kayıtlara geçmiştir. 2018 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı Temmuz ayında yüzde 14,64, Ağustos ayında yüzde 24,29 ve Eylül ayında ise yüzde 31,99 olmuştur. Fiyat artışının en yüksek olduğu enflasyonun alt kalemleri sırasıyla ulaştırma, mobilya ve ev aletleri ile gıda ve alkolsüz içecekler olmuştur.

2018 yılı üçüncü çeyreğinde KKTC bütçesi bir önceki çeyreğe göre 44,8 milyon TL düşüş göstererek 27,4 milyon TL fazla vermiştir. İlgili çeyrekte bütçe gelirleri ve bütçe giderleri sırasıyla 1.410,6 ve 1.383,2 milyon TL olmuştur. Bir önceki çeyreğe kıyasla bütçe fazlasında gözlemlenen düşüş, gelirlerdeki sınırlı artışa rağmen giderlerde 54,4 milyon TL'lik yükseliş olmasından kaynaklanmaktadır. Vergi gelirleri kalemi yine en büyük paya sahip olup, 1.035,7 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe gelirleri içinde ikinci en büyük paya sahip vergi dışı gelirler kalemi de artış göstererek 241,4 milyon TL olmuştur. Bütçe giderleri toplamı içinde en yüksek paya sahip kalem cari transferler olurken, ikinci en yüksek paya sahip kalem personel giderleri olmuştur. Bunlar sırasıyla 671,7 milyon TL ve 547,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı yüzde 86 olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün bilanço büyüklüğünün GSYH'ya oranı Haziran 2018'de yüzde 206,99 iken, bu oran Eylül 2018 itibarıyla yüzde 240,77'ye yükselmiştir. Bankacılık sektöründeki yoğunlaşmaya bakıldığında aktif büyüklüğü açısından sektörün en büyük beş bankasının payı yüzde 54,96 olmuştur. Brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör payı yüzde 55,57, mevduat büyüklüğü açısından ilk beş sırada yer alan bankaların sektör payı yüzde 56,51 düzeyindedir.

2018 yılı üçüncü çeyrek finansal derinleşme rakamlarına göre brüt kredilerin, toplam aktiflerin ve toplam mevduatın GSYH'ye oranları sırasıyla yüzde 136,1, yüzde 240,8 ve yüzde 194 olmuştur. Üç göstergede de yükselen bir eğilim vardır. Bankacılık sektörü performans rasyoları incelendiğinde ise Sermaye Yeterlilik Standard Rasyosu (SYSR)'nun yüzde 18,19 ile geçen sene aynı döneme kıyasla yüzde 0,08 puan azaldığı görülmektedir. 2018 yılı Haziran ayı sonunda 30,051.9 milyon TL olan bankacılık sektörü aktif toplamı, 2018 yılı üçüncü çeyrekte 34,956.5 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Bu yaşanan hızlı bilanço büyümesinde yabancı para kalemlerindeki döviz kuru kaynaklı artış etkili olmuştur. Sektörde aktif toplamı içerisindeki en büyük pay yüzde 56,51 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri likit aktifler, diğer aktifler ve menkul değerler cüzdanı (MDC) takip etmekte olup; sırasıyla yüzde 27,64, yüzde 8,38 ve yüzde 7,47 oranında paya sahiptirler. TGA'nın brüt krediler içindeki payı da gerileme kaydederek yüzde 4,97 olmuştur. Sektörün pasif toplamında ise mevduatın payı yüzde 80,57 olmuştur. Mevduatı yüzde 8,61 ile özkaynaklar, yüzde 6,66 ile bankalara borçlar ve yüzde 4,16 oranlı pay ile diğer pasifler takip etmektedir. Mevduatın krediye dönüşüm oranını ifade eden brüt kredilerin mevduata oranı da azalmış ve yüzde 70,14 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2018 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2018 / III

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Fax

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

World Wide Web Home Page

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdekiler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Likit Aktifler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme.....	2
1.2.2 Enflasyon.....	3
1.2.3 Politika Faizleri.....	4
1.2.4 Döviz Kurları.....	5
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	7
2.1 İstihdam	7
2.2 Enflasyon	8
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	11
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	11
3.2 Turizm	13
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	15
4.1 2018 Yılı Üçüncü Çeyrek Sonuçları	15
4.2 Gelirler	15
4.3 Giderler	16
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	17
4.5 Finansman Dengesi	18
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	19
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	19
5.1.1 Finansal Derinleşme.....	19
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları.....	19
5.1.3 Bankacılık Sektörünün Gelişimi.....	20
5.1.4 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma.....	20
5.1.5 Banka, Şube ve Personel Sayısı.....	21
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	22
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler.....	23
5.2.2 Likit Varlıklar.....	25
5.2.3 Krediler.....	26
5.2.4 Menkul Değerler Cüzdanı.....	28

5.2.5	Mevduat.....	29
5.2.6	Özkaynaklar.....	32
5.3	Para Arzı.....	33
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	34
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	37
5.6	Bankacılık Dışı Finans Sektörü	37
5.6.1	Uluslararası Bankacılık Birimleri.....	37
5.6.2	Sigorta Şirketleri.....	38
5.6.3	Kooperatifler	38
5.6.4	Döviz Büroları.....	39
6	<i>FINANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	41
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	41
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	42
6.3	Aktif ve Özkaynak Karlılığı.....	44
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	45
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	49
EK C.	<i>NOTLAR</i>	89

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler	1
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	7
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	7
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Değişim Oranları (%)	10
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat	11
Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)	12
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	13
Tablo 3.4: KKTC'ye Gelen Yolcu Sayısı	13
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)	15
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)	15
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)	16
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	17
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	18
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	19
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	20
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler	21
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	21
Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	22
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)	23
Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	24
Tablo 5.8: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	24
Tablo 5.9: Likit Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	25
Tablo 5.10: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)	26
Tablo 5.11: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)	27
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	29
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	30
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	31
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)	31
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	32
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	33
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi	34
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)	35
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	36
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)	37
Tablo 5.22: Uluslararası Bankacılık Birimleri Konsolide Bilançosu (Milyon ABD Doları)	37
Tablo 5.23: Sigorta Şirketleri Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	38
Tablo 5.24: Kooperatifler Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	38
Tablo 5.25: Döviz Büroları Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	39
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar	41
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	43
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları	44
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası	45
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	46
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	50
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	51
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	52
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)	53
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)	54
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	55

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%).....	56
Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%).....	57
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%).....	58
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%).....	59
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler.....	60
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL).....	61
Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	62
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	63
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	64
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	65
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	66
Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	67
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	68
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%).....	69
Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL).....	70
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	71
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	72
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	74
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL).....	75
Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	76
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	77
Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	78
Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	79
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	80
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%).....	80
Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	81
Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim	81
Tablo B.37: KKTCC ve T.C. Enflasyon Oranları.....	82
Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100 Temel Yılı)	82
Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri	83
Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	84
Tablo B.41: KKTCC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	85
Tablo B.42: KKTCC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	86
Tablo B.43: KKTCC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı.....	87
Tablo B.44: 2018 Yılında Aylara Göre Güney Kıbrıs Sınır Kapılarından Yapılan Toplam Giriş ve Çıkışlar	87
Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	88

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları.....	3
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkeler Enflasyon Oranları.....	4
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Faiz Oranları	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama MaliyetiKaynak: TCMB	5
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100).....	5
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım.....	7
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	7
Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi – TL/EUR Yıllık Değişim	8
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı.....	9
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)	9
Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları	9
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat.....	11
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)	12
Grafik 3.3: 2018 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2017 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	14
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%).....	14
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	14
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL).....	15
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL).....	16
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Milyon TL)	16
Grafik 4.4: Çeyrekler İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	18
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%).....	19
Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi	20
Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	21
Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	23
Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%).....	24
Grafik 5.6: Likit Aktiflerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	25
Grafik 5.7: Likit Aktiflerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	25
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	26
Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Kredileri (Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	26
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	27
Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL).....	27
Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	28
Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	28
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	28
Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)	29
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik	30
Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	30
Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	32
Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	32
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları.....	33
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı.....	34
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu.....	41
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	41
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları	42
Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....	42
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi	42
Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı	43
Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA	44

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

IMF tarafından yayınlanan 2018 yılı Temmuz ayı Dünya Ekonomik Görünüm raporunda küresel büyümeyi olumsuz yönde etkileyebilecek risklerin arttığı değerlendirildi. IMF'nin Ekim ayı raporunda Temmuz ayındaki söyleme paralel olarak Dünya ekonomik büyüme tahminleri 2018 ve 2019 yılları için 0,2 puan düşerek yüzde 3,7 seviyesine çekilmiştir.

Söz konusu rapora göre ülkeler bazında değerlendirme yapıldığında ekonomik büyümenin dengeli dağılmadığı ve bazı büyük ekonomilerin daha hızlı yükseliş gösterdiği görülmektedir. ABD'de mali teşviklerin etkisiyle büyümedeki ivmelenme gücünü koruyor olsa da, 2019 yılı tahminleri aşağı yönlü revize edilmiştir. Raporda bu revizenin başlıca sebepleri, 200 milyar ABD doları değerindeki Çin Halk Cumhuriyeti ihracat mallarına ABD tarafından uygulanan gümrük vergilerinin başı çektiği ve daha birçok ticaret ortağına yapılan uygulamalar ile yükselen ticaret korumacılığı olduğu değerlendirildi. Raporda ayrıca Avro Bölgesi ve İngiltere büyüme tahminleri de aşağı yönlü revize edilmiştir.

IMF ilgili raporunda yükselen ticaret korumacılığı ile yükselen ithalat vergilerinin küresel arz zincirini sekteye uğratacağı ve yeni teknolojilerin dünya çapında yayılmasını engelleyeceğine vurgu yapmış ve sonuç olarak küresel verimliliği ve refahı etkileyebileceğine dikkat çekmiştir. İthalat mallarının üzerine daha fazla vergi yüklenmeye devam edilmesi durumunda, ticari tüketim mallarının satın alınabilirliği de düşeceğinden ticaretteki bu gelişmelerin düşük gelirli hane halkını daha fazla etkileyeceğinden bahsedilmiştir.

Gelişmekte olan piyasalar ve ekonomilerde, yükselen petrol fiyatları sebebiyle enerji ihracatçısı ülkelerin büyüme beklentileri yukarı yönlü revize edilirken, enerji ithalatçısı olan ekonomilerin ekonomik büyüme tahminleri aşağı yönlü revize edilmiştir. Bu gelişmekte olan ekonomiler arasında Arjantin, Türkiye, Brezilya ve İran bulunmakta olup; artan petrol ithalatı maliyeti yanında aşağı yönlü revizede artan jeopolitik

gerginlikler, daha sıkı maliye politikaları ve ülkeye özgü sebepler de etkili olmaktadır.

ABD ekonomisi tam istihdamın üzerinde olmasına rağmen piyasa beklentilerinden ve Fed tarafından yapılan öngörülerden daha yavaş bir politika faiz oranı artışı gerçekleştirmektedir. ABD'de sürpriz bir şekilde beklentilerin üzerinde gelen enflasyon oranları yatırımcıları, risklerini yeniden değerlendirmeye yönlendirmektedir. Raporda ayrıca gelişmiş ülkelerde oluşacak sıkı finansal koşulların gelişmekte olan ülke ekonomilerinde yıkıcı portföy çıkışları, sert döviz kuru hareketleri ve azalan portföy girişlerine neden olabileceği, kırılganlıkların daha fazla artabileceği değerlendirildi.

Raporda, küresel ekonomik büyümeyi korumak ve sürdürülebilirlik için ticaret korumacılığını bir yana bırakarak yapısal değişiklikler ile mal ve hizmet ticaretini artırıcı yönde çözümler bulmanın önemi vurgulanmıştır. Küresel büyümedeki aşağı yönlü risklerin varlığı daha güçlü ve kapsamlı bir büyüme sağlayacak politikalara olan ihtiyacı artırmaktadır. Raporda aynı zamanda birçok ülkenin, finansal koşulların ani ve keskin bir şekilde sıkılaşmasına karşılık gerekli kamu maliyesi önlemlerini uygulamaya koyarak tampon oluşturmaları gerektiği vurgusu da yapılmaktadır.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri ve Gerçekleşmeler

Küresel GSYH Büyüme Tahminleri						
	2016	2017	2018 ¹	2018 ²	2019 ¹	2019 ²
IMF	3,2	3,8	3,8	3,7	3,9	3,7
Dünya Bankası	2,4	3,1 (e)	2,9	3,1	3,0	3,0
OECD	3,0	3,6	3,1	3,8	3,9	3,9

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ Kuruluşların o yıla ait ilk tahminleridir.

² Kuruluşların o yıla ait son tahminleridir.

Dünya Bankası'nın Aylık Küresel bülteninin 2018 yılı Ekim ayına ait sayısında hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde sıkı para politikası uygulayan ülkelerin sayısının artmakta olduğuna vurgu yapılmıştır. Raporda, gelişmekte olan ekonomilerin çoğunun, para birimlerindeki değer kaybı ve enerji fiyatlarındaki yükselişe tepki olarak politika faizlerini yükseltmek zorunda kaldıklarına vurgu yapılmaktadır. Ayrıca ilgili raporda, GSYH'sı potansiyelinin üzerinde

büyüyen bazı ülkelerde enflasyon oranlarının da yükseldiğine değinilmiştir. Uygulanan sıkı para politikalarının sürdürülmesi, yerli talebin düşmesine sebep olacağından ekonomik aktivitedeki yavaşlamayı derinleştireceği belirtilmektedir.

Dünya Bankası bülteninde 2018 yılı üçüncü çeyreğinde küresel ekonomik aktivitenin ılımlı bir hızla ilerlediğine dikkat çekmiştir. Küresel ticaret hacmindeki zayıflık ve daha sıkı mali politikalar nedeniyle yavaşlayan küresel ekonomik aktiviteye rağmen, ortalama küresel enflasyon oranının yükseldiği vurgusu yapılmaktadır.

Dünya Bankası Aylık Küresel bülteninin Ekim sayısında birkaç aydır zayıf seyreden küresel ticaretin, Temmuz ayında Avro Bölgesi ve gelişmekte olan Asya bölgesi ihracat rakamlarındaki yükseliş ile arttığından söz etmektedir. Ancak Eylül ayına ilişkin küresel ihracat siparişlerindeki düşüş, bu yükselişin geçici olduğuna işaret etmektedir. Bu siparişlerin daralma belirtisi olan eşğin hemen altına düştüğü de ayrıca vurgulanmaktadır.

İlgili bültende 1 Ekim 2018 tarihinde açıklanan yeni ticaret anlaşmasına da yer verilmiştir. ABD, Meksika ve Kanada arasında yapılacak yeni ticaret anlaşması ile ABD'nin ticaret politikasında izleyeceği yol ile ilgili belirsizliklerin azaldığı vurgusu yapılmıştır. Yeni anlaşma otomotiv sektörüne daha yüksek gümrük tarifesi yükümlülükleri getirirken, ABD'nin Kanada süt piyasasına girişini kolaylaştırmaktadır. Diğer taraftan ilgili anlaşma ile iş gücü piyasası ve fikri mülkiyet ile ilgili hükümler de sıkılaştırılmıştır.

Gelişmekte olan piyasalar ve ekonomilerde 2018 yılı ilk çeyreğinde başlayan portföy çıkışları üçüncü çeyrekte de devam etmiştir. Birçok gelişmekte olan ekonomi ABD dolarındaki güçlenme, yükselen borçlanma maliyetleri, küresel büyümenin yavaşlayacağı beklentisinin yarattığı tedirginlik gibi etkenlerin birleşimi ile finansal baskı altındadır. Ekim ayı başlarında gelişmekte olan piyasalar, 2018 yılı Şubat ayından sonra hisse senetlerinde ve para birimlerindeki en yüksek kayıpları yaşamışlardır. Eylül ayındaki kısa bir toparlanmanın ardından, gelişmekte olan ekonomiler devlet tahvilleri getiri farkları yükselmeye devam etmiştir.

Uluslararası Kredi Derecelendirme Kuruluşu Moody's 2018 yılı Ağustos ayında Türkiye'nin kredi notunu "Ba2"den "Ba3"e düşürmüş ve not görünümünü negatif olarak belirlenmiştir. Kurulştan yapılan

açıklamada yükselen dış fonlama riski ile birlikte mali koşulların sıkılaşması ve para biriminin zayıflamasının enflasyon oranlarında yukarı yönlü bir ivmelenmeye sebep olması ve aynı zamanda büyüme oranlarının zayıflayacağı beklentisinin yapılan düşüşte etkili olduğunu belirtmiştir.

Aynı ay içinde diğer bir uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu olan S&P Türkiye'nin kredi notunu "BB-"den "B+"ya düşürmüş olup, not görünümünü durağan olarak teyit etmiştir. S&P Türk Lirasının volatilitésinin yüksek olduğunu ve ödemeler dengesinin Türkiye ekonomisini olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

Türkiye'de 20 Eylül 2018 tarihinde ismi 'Yeni Ekonomi Programı (YEP)' olarak değiştirilen 2019 – 2021 yıllarını kapsayan orta vadeli program açıklanmıştır. Yeni ekonomi programında Türkiye ekonomisinin 2018-2020 yıllarında potansiyelinin altında bir büyüme göstereceği öngörülmüştür. 2021 yılı için ise ekonominin canlanmasının beklendiği belirtilmiştir. Enflasyon beklentileri ile ilgili olarak 2020 yıl sonunda tek haneli seviyelere ulaşılacağı öngörüsünde bulunulmuştur. YEP ile ekonomi yönetiminin esas amacının fiyat istikrarı ve finansal istikrarı yeniden sağlamak olduğu ve bütçe disiplininin kararlı bir şekilde sürdürülmesinin hedeflendiği belirtilmiştir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

ABD ekonomisinde 2018 yılı ikinci çeyrek ekonomik büyüme verisi 0,1 puan artırılarak yüzde 4,2 oranına revize edilmiştir. 25 – 26 Eylül FOMC toplantı notlarına göre 2018 yılı üçüncü çeyreğindeki GSYH verileri ABD ekonomisinin yılın ilk yarısında olduğu gibi güçlü bir şekilde büyümeye devam ettiğine işaret etmektedir. 2018 yılı Kasım ayında açıklanan verilere göre ABD ekonomisi 2018 yılı üçüncü çeyreğinde yıllık yüzde 3,5 ile beklentiler üzerinde bir büyüme kaydetmiştir.

Üçüncü çeyrekte ABD ekonomik büyümesine katkı koyan kalem hükümet harcamalarındaki artışlar olmuştur. Özel yatırım ve tüketim harcamalarında ise bir önceki çeyreklere göre ivme kaybı görülmüş olup, net ihracat rakamlarındaki düşüş büyümeyi 1,8 puan azaltmış ve son 34 yılın en düşük katkısını yapmıştır.

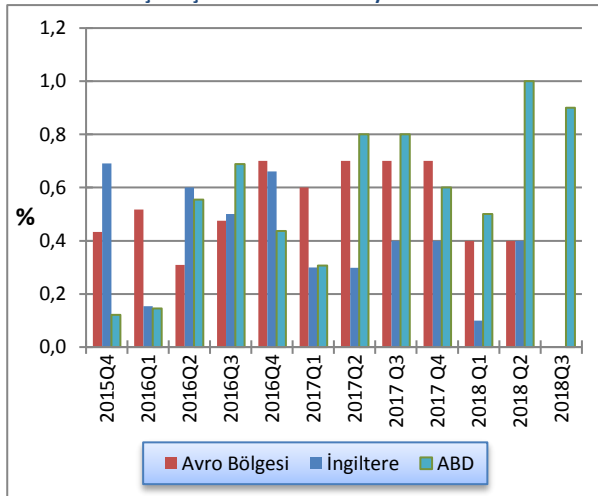
Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Bürosu (ONS) tarafından 28 Eylül 2018 tarihinde Birleşik Krallık ekonomisinin 2018 yılı ikinci çeyrek büyüme oranları açıklanmıştır. Ülkenin Zincirlenmiş Hacim Endeksi ile hesaplanan GSYİH'sı bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 1,2 oranında artış gösterirken, bir önceki çeyreğe göre ise yüzde 0,4 oranında büyüyerek daha önce yapılan yüzde 0,2 olan tahminin üzerinde gerçekleşmiştir.

Euro Bölgesi 2018 yılı ikinci çeyrek büyüme oranı bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,4 seviyesinde gerçekleşirken, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 2,1 oranında artış olmuştur. İlgili dönemde ekonomiye en büyük katkı yatırım harcamaları kaleminden gelirken, Euro bölgesinin yükselen net ihracat rakamları büyümeyi sınırlamıştır.

Türkiye ekonomisi 2018 yılı ilk çeyrek büyümesi yüzde 7,4 oranından 0,1 puan azalmış ve yüzde 7,3 olarak revize edilmiştir. Bu revize ile yılın ilk yarısında ekonomik büyüme yüzde 6,2 olmuştur. İkinci çeyrekte ise zincirlenmiş hacim endeksine göre GSYH bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 5,2 oranında artış kaydederek piyasa beklentileri paralelinde gerçekleşmiştir.

2018 yılı ikinci çeyrekte harcamalar yöntemine göre GSYH'de en yüksek katkı tüketim harcamaları kaleminden gelmiştir. Yılın ilk çeyreğinde enerji fiyatlarındaki artışlar ile altın ithalatındaki yükselişin etkisiyle büyümeyi sınırlayan net ihracat kalemi; ikinci çeyrekte GSYH artışına bir puan katkı sağlamıştır. Üretim yöntemine göre GSYH verilerine bakıldığında; tarım dışında tüm ana sektörlerin, en önemli pay hizmetler sektörüne ait olmakla birlikte, büyümeye katkısı olmuştur.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkeler GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: OECD

1.2.2 ENFLASYON

Fed 2018 yılına ait son FOMC tutanaklarında; ABD'de Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE)'nin Ağustos ayı itibarıyla yıllık olarak yüzde 2,7 oranında artış gösterdiği belirtilmiştir. Çekirdek TÜFE ise yüzde 2,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. ABD ekonomisi 2018 yılı Eylül ayı yıllık TÜFE oranı ise yüzde 2,28 seviyesine gerilemiştir. Anket sonuçlarına göre uzun-dönem enflasyon beklentileri de aynı paralelde olup, anket katılımcıları arasında uzun dönemde yüzde 2 hedefine ulaşılacağına dair güven duygusu hâkimdir.

EUROSTAT tarafından yayınlanan verilere göre 2018 yılı Eylül ayında Avro Bölgesi'nde TÜFE bir önceki aya göre yüzde 0,5 oranında artış göstermiştir. Ekim ayı için ise aylık enflasyon oranının yüzde 0,2 oranında gerçekleşeceği tahmini yapılmıştır. Aynı zamanda ilgili dönem TÜFE oranı bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 2,1 olarak açıklanmıştır.

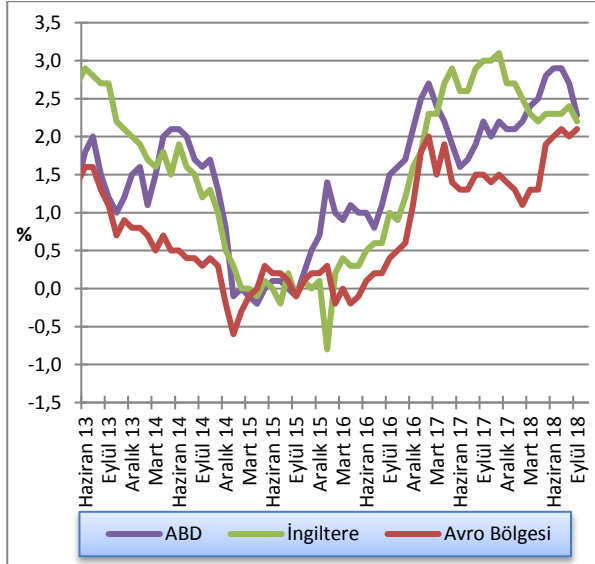
ONS verilerine göre, Birleşik Krallık'ta on iki aylık TÜFE, Eylül 2018 dönemi itibarıyla yüzde 2,4 oranında artış göstermiştir. Ağustos ayında açıklanan on iki aylık enflasyon verisi ile karşılaştırıldığında 0,3 puan düşüş gözlemlenmektedir.

Türkiye'de 2018 yılı Eylül ayında yıllık TÜFE artışı ve yıllık Yİ-ÜFE artışı sırasıyla yüzde 24,52 ve yüzde 46,15 oranında gerçekleşmiştir. Aylık fiyat artışları incelendiğinde ise piyasa beklentilerinin oldukça üzerinde yükseldiği görülmektedir. Eylül ayındaki aylık TÜFE artışı yüzde 6,30 olurken, Yİ-ÜFE ise yüzde 10,88 ile 2003 bazlı seri içinde ilk kez çift haneli seviyelerde gerçekleşen veri olmuştur.

5 Kasım 2018 tarihinde TÜİK tarafından açıklanan Ekim ayı enflasyon verilerine göre aylık TÜFE yüzde 2,67 seviyesinde, aylık Yİ-ÜFE ise yüzde 0,91 seviyesinde gerçekleşirken; yıllık TÜFE yüzde 25,24 ve yıllık Yİ-ÜFE ise yüzde 45,01 olmuştur.

Enflasyon oranlarındaki artışta TL'deki değer kaybı neticesinde, özellikle ithal içeriği yüksek olan temel mallar kaleminde döviz kuru geçişkenliğinin yarattığı fiyat artışları etkili olmuştur. TCMB tarafından yayınlanan 2018 yılı üçüncü çeyrek Enflasyon Raporu'nda belirtildiği üzere, döviz kuru geçişkenliğinin temel mallar kalemine kıyasla düşük olduğu ürün gruplarında yaşanan fiyat artışları ise fiyatlamada davranışlarında yaşanan bozulmaya işaret etmektedir.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkeler Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

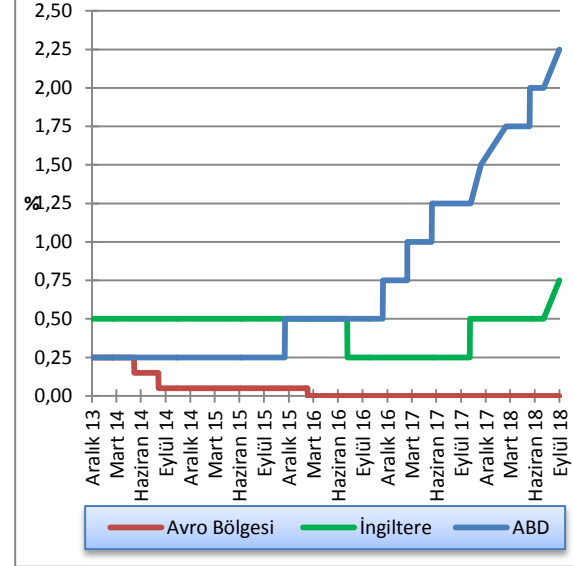
Fed 26 Eylül 2018 tarihinde sona eren para politikası toplantısında piyasa beklentilerine paralel olarak politika faiz oranını 25 baz puan artırarak yüzde 2,0 – 2,25 bandına yükseltmiştir. Toplantı tutanaklarında ABD ekonomisinin önemli ölçüde iyileşme kaydettiğine değinilmiştir.

İkinci çeyrek bültenimizde de belirtildiği gibi, BoE 2018 yılı Temmuz ayı toplantısında politika faizini 25 baz puan artışla yüzde 0,5 seviyesinden yüzde 0,75 seviyesine yükseltmişti. Brexit planı nedeniyle gelecek seneye kadar yeni bir faiz artışı beklenmemektedir. Tahvil alım programında da herhangi bir değişiklik yapılmamış olup; aylık 435 milyar sterlin olarak devam etmektedir. BoE politika yapıcılarının 2019 yılında ise sınırlı ve kademeli faiz artırımlarına gereksinim olduğunu ifade etmişlerdir.

ECB 2018 yılı Eylül ayında yaptığı para politikası toplantısında politika faiz oranını yüzde sıfır oranında sabit tutmuştur. Aylık tahvil alımı programını ise daha önce açıkladığı programına uygun olarak Ekim ayından itibaren 30 milyar avrodan 15 milyar avroya düşüreceğini açıklamıştır. ECB Başkanı Mario Draghi

toplantı sonrası yaptığı açıklamalarda çekirdek enflasyon oranındaki iyileşmeye paralel olarak piyasaların destek ihtiyacının azaldığını belirtmiştir. Draghi, politika faizinin 2019 yılının ikinci yarısına kadar yüzde sıfır oranında tutulacağına da vurgu yapmıştır.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Faiz Oranları

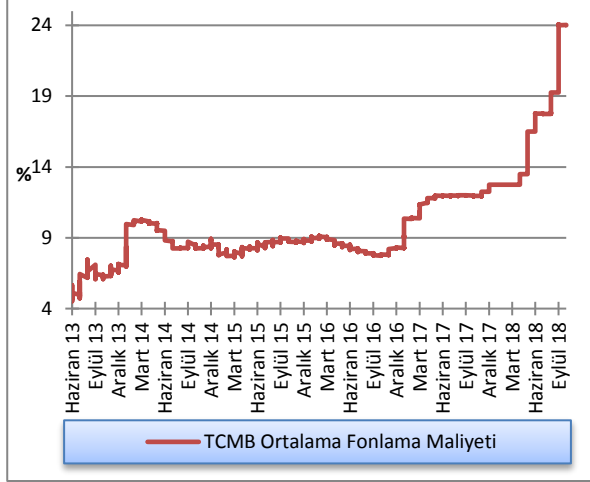
Kaynak: FED, ECB, BoE

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 13 Eylül 2018 tarihli toplantısında politika faizini 625 baz puan artışla yüzde 24'e yükseltmiştir. Piyasalardaki beklenti faiz oranının en fazla 400 baz puan yükseltileceği yönündeydi, beklentilerin oldukça üzerinde yapılan bu artışla ABD Doları/TL kuru 6,41 seviyelerinden 6,01'e kadar gerilemiştir. Yapılan açıklamada döviz kurundaki hareketlerin de etkisiyle iç talep koşullarındaki zayıflamaya rağmen fiyatlamada davranışlarında görülen bozulmanın enflasyon görünümünde yukarı yönlü risk oluşturması sebebiyle, fiyat istikrarını desteklemek amacıyla güçlü bir parasal sıkılaştırmaya gidildiği belirtilmiştir.

14 Eylül tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Geç Likidite Penceresi (GLP) borç verme faiz oranı yüzde 20,75 düzeyinden 625 baz puan artışla yüzde 27,00 oranına yükseltilmiştir.

PPK 25 Ekim 2018 tarihinde yaptığı toplantıda politika faiz oranını yüzde 24 seviyesinde sabit tutma kararı almıştır. Enflasyon beklentileri, fiyatlandırma davranışları, para politikası kararlarının gecikmeli etkileri ve enflasyonu etkileyen diğer unsurlardaki gelişmelerin yakından takip edileceği PPK kararlarında belirtilmiştir. İhtiyaç duyulması halinde ilave parasal sıkılaştırma yapılabileceği de vurgulanmıştır.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

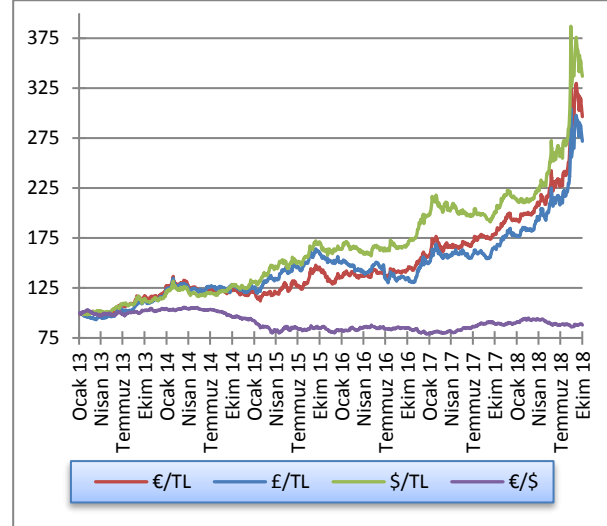

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2018 yılı ikinci çeyreğinde olduğu gibi 2018 yılı üçüncü çeyreğinde de önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası diğer para birimleri karşısında önemli bir değer kaybı yaşamaya devam etmiştir. 2017 yılı üçüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, ABD Doları/TL için sırasıyla 4,60, 4,12, 3,52 iken, 2018 yılı aynı dönem ortalamaları 7,27, 6,50, 5,59 seviyelerinde gerçekleşmiştir. İki dönem arasında karşılaştırma yaptığımızda Türk Lirasının, ABD Doları karşısında yüzde 58,81, İngiliz Sterlini karşısında yüzde 58,04 ve Avro karşısında ise yüzde 57,77 değer kaybettiği görülmektedir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

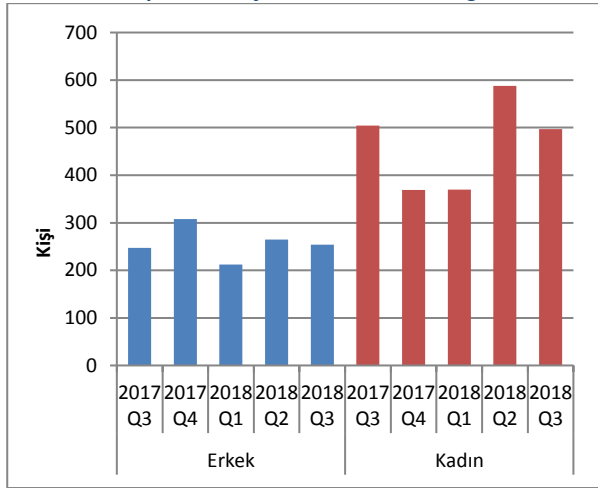
Kaynak: KKTCCMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre; 2018 yılı ikinci çeyreği sonunda 852 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2018 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla 750 kişiye gerilemiştir. Bu yılın Eylül ayı işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiğinde, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 34'ünün erkeklerden, yüzde 66'sinin ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

2018 yılının ikinci çeyreğinde iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 591 iken, 2018 yılının Eylül ayı sonu iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı 837 olmuştur. 2018 yılı ikinci çeyrek sonunda kayıttan düşen ve işe yerleştirilen toplam 790 kişi dikkate alındığında Eylül ayı sonunda iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 750 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2017 Q3	2017 Q4	2018 Q1	2018 Q2	2018 Q3
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	890	760	686	591	852
Dönem içinde iş isteğiyle başvuranlar	1.224	1.159	866	1.048	837
Dönem içinde işe yerleştirilenler	546	606	326	241	177
Dönem içinde kayıttan düşenler	808	627	635	549	762
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	760	686	591	852	750

Kaynak: Çalışma Dairesi

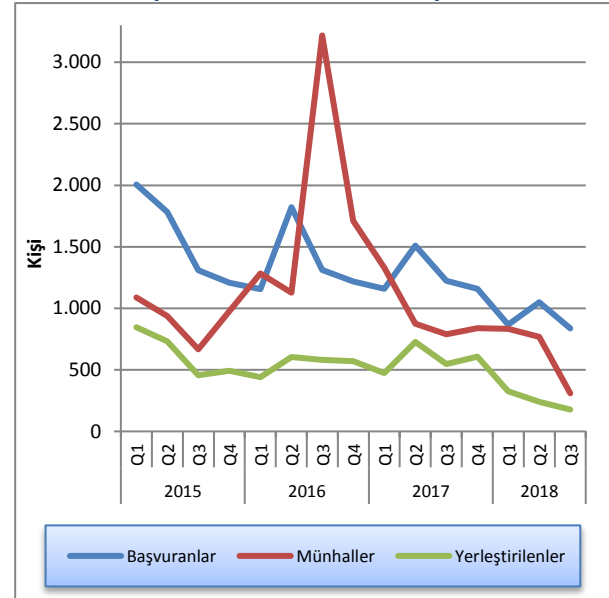
Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2018 yılı ikinci çeyrek sonu itibarıyla toplam 1,387 iş münhalinin 2018 üçüncü çeyreğine aktarıldığı, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında ise toplam 309 yeni münhal açıldığı görülmektedir. 177 adet doldurulan ve 13 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2018 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla toplam 1,506 münhal ertesi döneme devredilmiştir.

Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2017 Q3	2017 Q4	2018 Q1	2018 Q2	2018 Q3
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	693	904	784	890	1.387
Dönem içinde alınan iş münhalleri	790	839	834	768	309
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	546	606	326	231	177
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	33	353	402	40	13
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	904	784	890	1.387	1.506

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

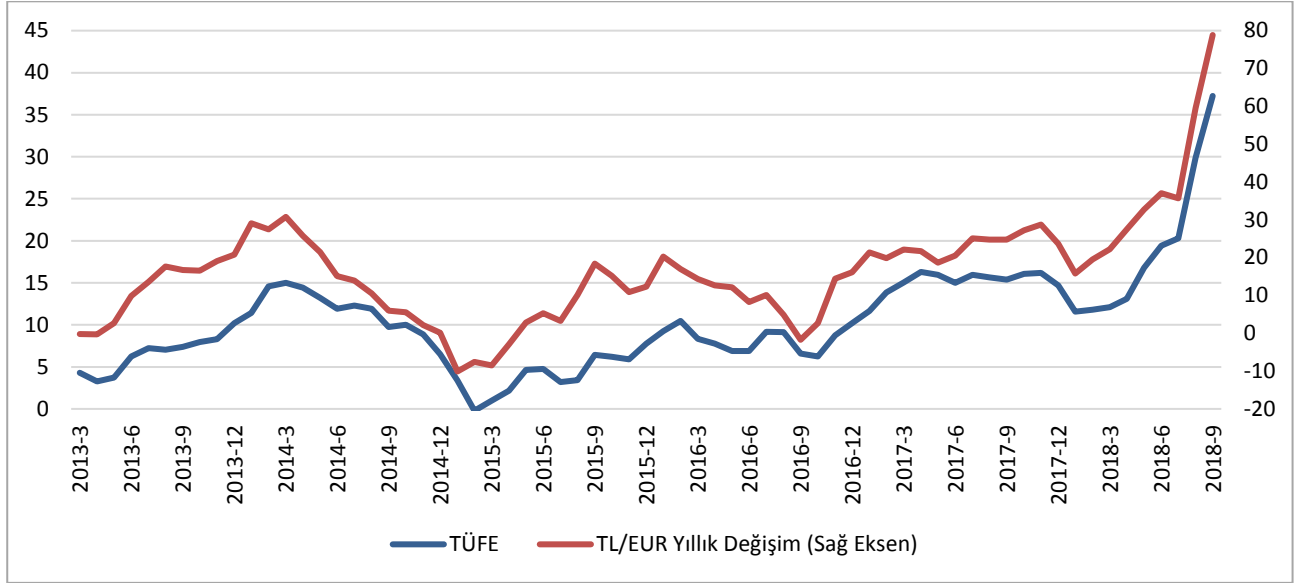
Kaynak: Çalışma Dairesi

2.2 ENFLASYON

2013 yılı Mart ayından bu yana gerçekleşen TÜFE değişimleri ve TL/EUR yıllık değişimlerinin verildiği Grafik 2.3'e bakıldığında, iki değer de ilgili dönemde genel olarak birbirine paralel seyrettiği görülmektedir. Grafikten anlaşılacağı üzere Türk Lirası'nın yabancı para

cinslerine karşı değer kaybının tüketici fiyatları genel seviyesine geçişkenliği çok yüksektir. 2015 yılından itibaren birbirine paralel olarak devam eden değişim oranları Ocak 2018 döneminden itibaren yükselişe geçmiş ve Eylül ayına kadar bu yükselişi sürdürmüştür.

Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi – TL/EUR Yıllık Değişim

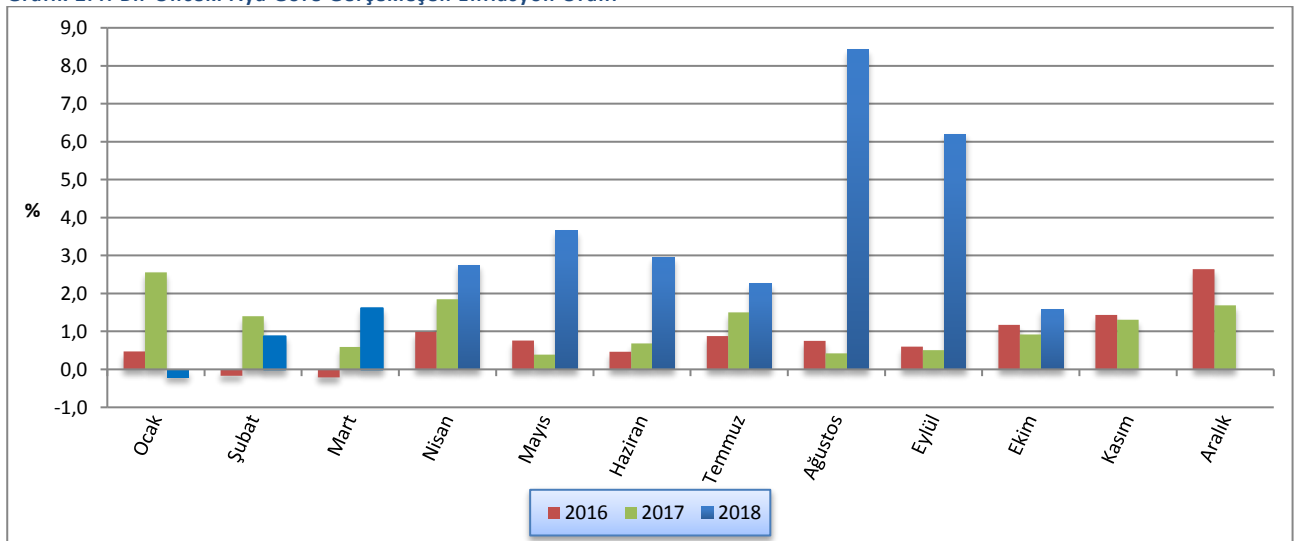

Kaynak: DPÖ

2018 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki aya göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2017 yılının aynı dönemleri ile kıyaslandığında; 2017 yılının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 1,5, yüzde

0,42 ve yüzde 0,51 olan oranları, 2018 yılının aynı aylarında sırasıyla yüzde 2,26 yüzde 8,42 ve yüzde 6,2 olarak gerçekleşmiştir.

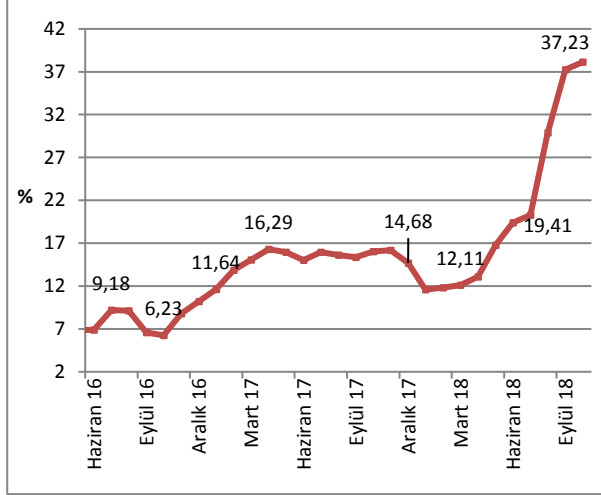
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ

2017 yılı Temmuz ayında yüzde 15,95, Ağustos ayında yüzde 15,63 ve Eylül ayında yüzde 15,37 olan yıllık enflasyon oranı, 2018 yılı Temmuz ayında yüzde 20,3, Ağustos ayında yüzde 29,8 ve Eylül ayında yüzde 37,23 seviyesinde gerçekleşmiştir. Ekim ayında ise yıllık enflasyon oranı yüzde 38,13 seviyesine ulaşmıştır.

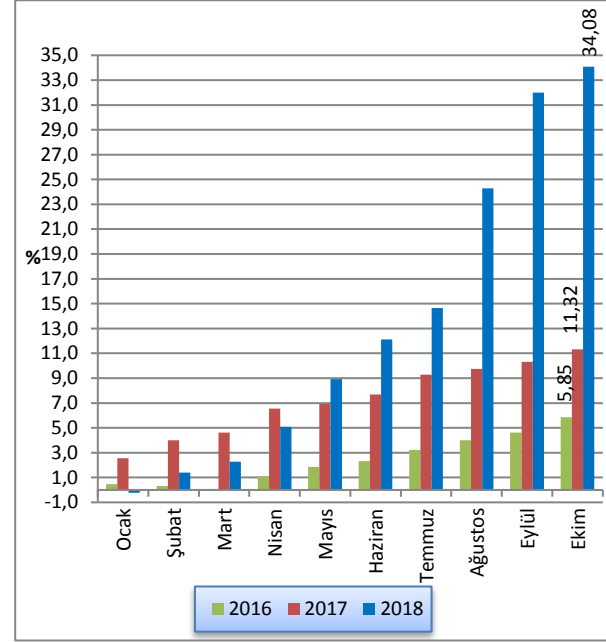
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: DPÖ

2018 yılı üçüncü çeyreğindeki aylara bakıldığında, bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı Temmuz ayında yüzde 14,64, Ağustos ayında yüzde 24,29, Eylül ayında yüzde 31,99, Ekim ayında 10 aylık birikimli enflasyon yüzde 34,08 seviyesinde gerçekleşmiştir.

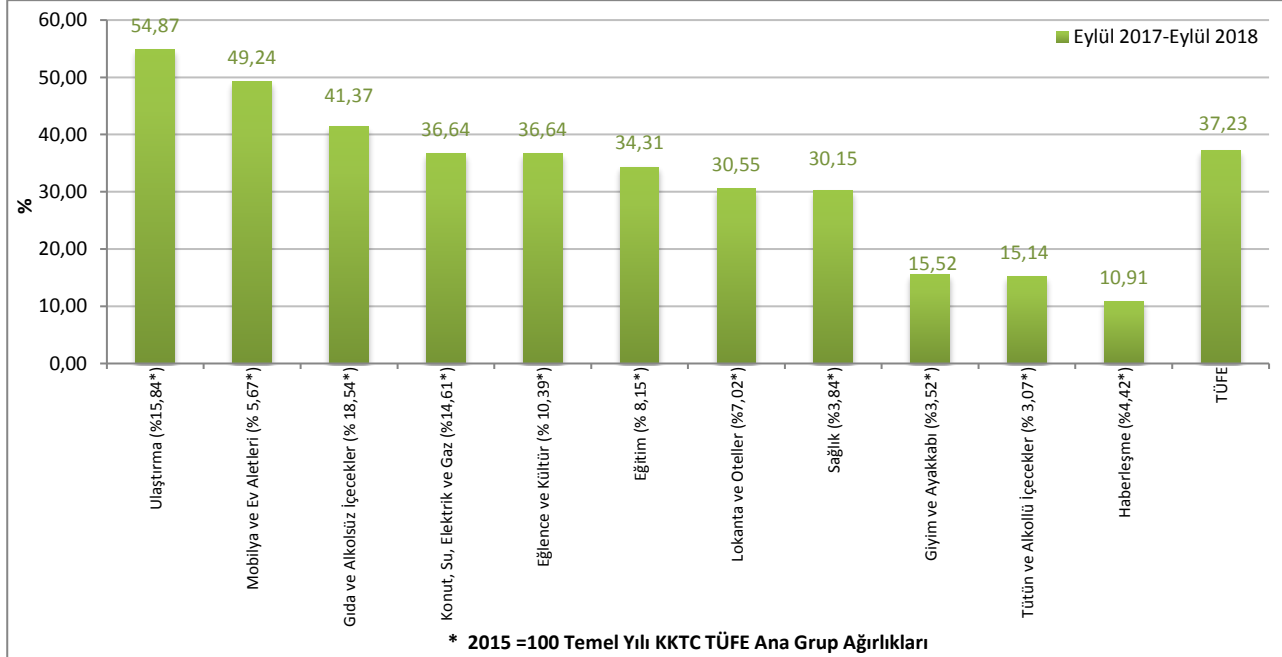
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı (TÜFE)

Kaynak: DPÖ

2018 yılı Eylül ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 54,87 ile ulaştırma, yüzde 49,24 ile mobilya ve ev aletleri ve yüzde 41,37 ile gıda ve alkolsüz içecekler kalemleridir. 2018 yılı Eylül sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 10,91 ile haberleşme kaleminde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları

Kaynak: DPÖ

2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna kıyasla ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (2015=100) Değişim Oranları (%)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2016	Ocak	0,47	0,47	9,25
	Şubat	-0,17	0,31	10,48
	Mart	-0,21	0,09	8,33
	Nisan	0,99	1,09	7,78
	Mayıs	0,76	1,86	6,87
	Haziran	0,46	2,33	6,89
	Temmuz	0,88	3,23	9,18
	Ağustos	0,75	4,00	9,13
	Eylül	0,60	4,63	6,60
	Ekim	1,17	5,85	6,23
	Kasım	1,43	7,36	8,77
	Aralık	2,64	10,19	10,19
2017	Ocak	2,56	2,56	11,64
	Şubat	1,40	4,00	13,85
	Mart	0,59	4,61	15,05
	Nisan	1,85	6,54	16,29
	Mayıs	0,39	6,95	15,94
	Haziran	0,68	7,68	15,02
	Temmuz	1,50	9,29	15,95
	Ağustos	0,42	9,75	15,63
	Eylül	0,51	10,31	15,37
	Ekim	0,92	11,32	16,05
	Kasım	1,31	12,78	16,19
	Aralık	1,69	14,68	14,68
2018	Ocak	-0,22	-0,22	11,57
	Şubat	1,61	1,39	11,80
	Mart	0,87	2,26	12,11
	Nisan	2,75	5,07	13,10
	Mayıs	3,65	8,91	16,78
	Haziran	2,94	12,11	19,41
	Temmuz	2,26	14,64	20,30
	Ağustos	8,42	24,29	29,88
	Eylül	6,20	31,99	37,23
	Ekim	1,58	34,08	38,13

Kaynak: DPÖ

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

(KKTC Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan Eylül ayına ait ihracat ve Temmuz-Ağustos-Eylül aylarına ait ithalat verileri temin edilemediğinden, ilgili dönem için güncelleme yapılamamıştır).

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre KKTC'nin 2017 yılı ikinci çeyreğindeki ihracat toplamı 10,9 milyon ABD dolarıdır, bu toplam

2018 yılının aynı döneminde 11,1 milyon ABD doları olmuştur. İthalat toplamı ise, 2018 yılının ikinci çeyreğinde, 2017 yılının aynı dönemiyle kıyaslandığında yüzde 20 oranında artmıştır.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2017	2018	Yüzde Değişim	2017	2018	Yüzde Değişim
Ocak	7.567.748	10.005.513	32,2	110.035.173	148.516.248	34,9
Şubat	11.372.143	14.786.580	30,0	126.115.804	132.568.154	5,1
Mart	13.489.437	12.183.339	-9,6	132.316.926	167.748.987	26,7
I. Çeyrek	32.429.328	36.975.432	14,0	368.467.903	448.833.389	21,8
Nisan	10.928.228	11.138.772	1,9	130.362.215	160.745.742	23,3
Mayıs	9.359.597	9.388.841	0,3	129.614.563	161.516.015	24,6
Haziran	7.184.406	6.299.310	-12,3	125.894.645	141.065.049	12,0
II. Çeyrek	10.928.228	11.138.772	1,9	385.871.423	463.326.806	20,0
Temmuz	8.483.460	7.289.901	-14,0			
Ağustos	6.738.864	5.461.529	-18,9			
III. Çeyrek (Tem. – Ağus.)	15.221.920	12.751.430	-16,22			
Yıl Toplamı (Ocak – Haziran)	43.366.556	48.114.204	10,9	754.339.326	912.160.195	20,9

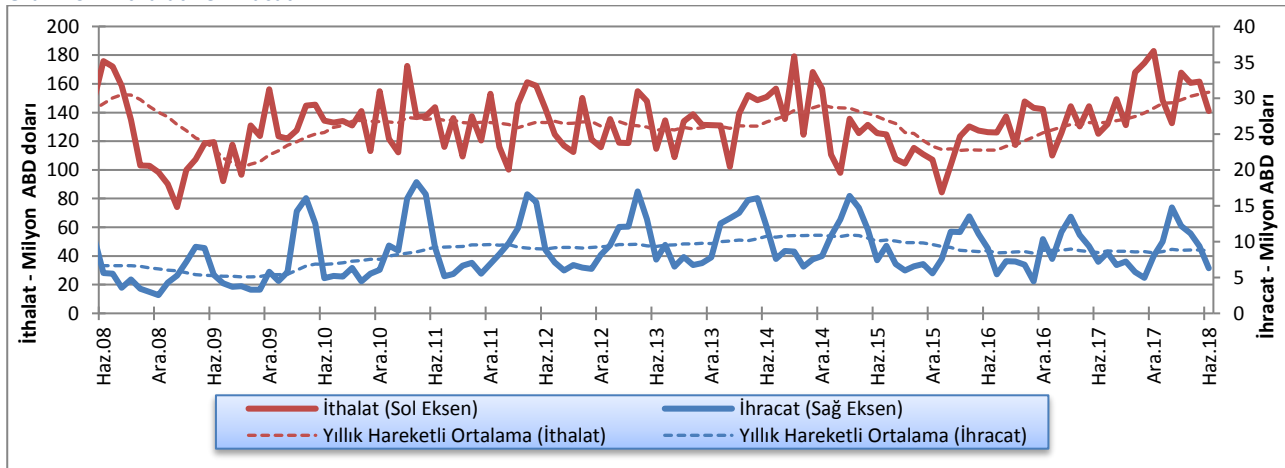
Kaynak: Ticaret Dairesi

- Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.
2) Hidrokarbon ithalatı dâhil değildir.
3) 2018 ithalat ve ihracat rakamları geçici rakamlardır.

KKTC'nin ihracat ve ithalatının Haziran 2008 ve Haziran 2018 dönemleri arasındaki 10 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci altı ayda düştüğü görülmektedir. Buna karşılık ihracat yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı bir artış eğilimi sergilemiş, 2015 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde ise düşüşe geçmiştir. Ayrıca ihracat hacminin volatilitesi ile ihracatın zirve ve dip yaptığı dönemler arasındaki fark yavaş da olsa

azalmaktadır. İthalatta ise, 2009 yılının Şubat ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2016 yılının Ocak ayında 88 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalat yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, Ocak 2015 sonrası dönemde yön değiştirerek düşme eğilimine girdiği, fakat Eylül 2016 sonrası dönemde tekrar yükselişe geçtiği ve bu yükselişin 2018 yılında da devam ettiği görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

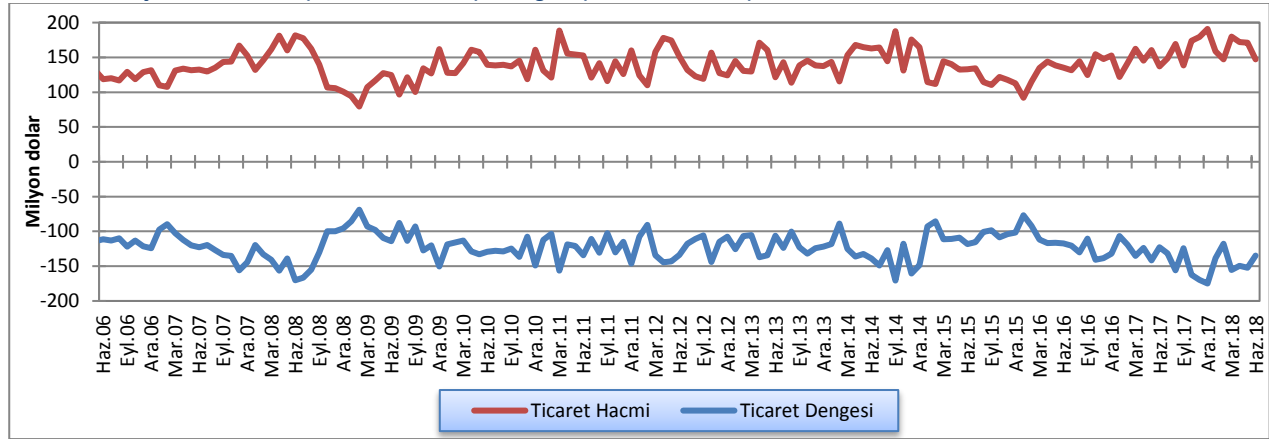

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmekte ve ülke ekonomisinin dışa bağımlılığına işaret etmektedir. Haziran 2017 – Haziran 2018 döneminde ticaret hacmi 137 milyon ABD dolarından 147,3 milyon ABD dolarına yükselmiş, dış ticaret açığı ise sırasıyla 122,7 milyon ve 134,7 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 oranında gerçekleşirken, 2011 - 2014 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2015 ve 2017 yıllarında bu oran yüzde 7,1 ve 2018 yılı Ocak - Haziran dönemi ortalaması ise yüzde 7,1 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2017 yılında Diğer Avrupa ülkeleri ve Diğer ülkeler gruplarının toplam ihracat içindeki payında bir önceki yıla kıyasla artış kaydedilirken, Türkiye, AB ülkeleri, Orta Doğu ve Arap ülkeleri gruplarının paylarında ise düşüş görülmüştür. 2017 yılı ile kıyaslandığında, 2018

yılı Ocak-Ağustos dönemlerinde, Diğer Avrupa ülkeleri, Orta Doğu ve Arap ülkeleri ve Diğer ülkelere yapılan ihracatta artış, Türkiye ve AB ülkelerine yapılan ihracatta ise düşüş gözlemlenmiştir.

Tablo 3.2: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018 (Ocak-Ağus.)	57,9	4,9	3,2	23,6	9,5

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2017 yılsonu itibarıyla yüzde 58,9'dur. Öte yandan, AB ülkelerinden yapılan ithalatın payı, 2017 yılsonu itibarıyla yüzde 0,4 oranında artarak yüzde 21,3'e yükselmiştir. 2017 yılında Türkiye ve Uzak Doğu Ülkeleri'nden yapılan ithalatta azalış, AB ülkelerinden, diğer ülke gruplarından, diğer Avrupa Ülkeleri'nden Orta Doğu ve Arap Ülkeleri'nden yapılan ithalatın paylarında artış

gerçekleşmiştir. 2018 yılının Ocak-Haziran dönemine bakıldığında ise, 2017 yılının aynı dönemi ile kıyaslandığında Türkiye, Uzak Doğu ülkeleri, Diğer Avrupa ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap ülkeleri gruplarından yapılan ithalatın payında artış, AB ülkeleri ve Diğer ülkeler gruplarının paylarında ise azalış görülmektedir.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,9	21,3	8,0	3,5	5,0	3,3
2018 (Ocak-Haziran)	61,6	16,3	8,6	4,6	6,1	2,8

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2018 yılının üçüncü çeyreğinde, hava ve deniz yolu ile giriş yapan KKTC uyruklular hariç ülkemize gelen toplam yolcu sayısı 2017 yılının aynı dönemine göre yüzde 2,1 oranında artış göstererek, 493.425 olarak gerçekleşmiştir. Buna göre ilk dokuz ayda KKTC'ye hava ve deniz yolu ile gelen toplam yolcu sayısı 1.339.697 olmuştur.

Üçüncü çeyrekte KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,6 oranında artmış, 3. ülke uyruklu yolcuların sayısı ise yüzde 2,4 oranında azalmıştır.

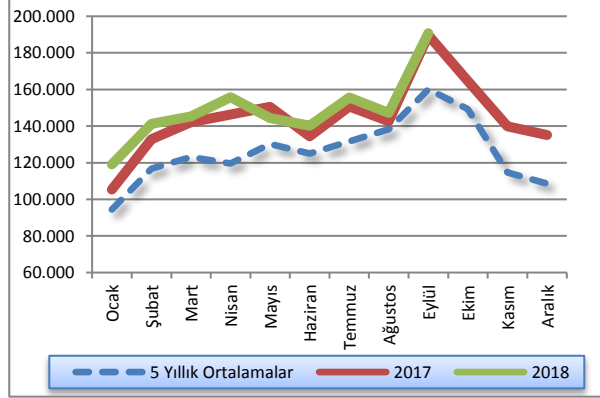
Tablo 3.4: KKTC'ye Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2017	2018	Yüzde Değişim	2017	2018	Yüzde Değişim	2017	2018	Yüzde Değişim
Ocak	85.102	97.305	14,3	20.242	21.783	7,6	105.344	119.088	13,0
Şubat	101.113	108.195	7,0	31.737	33.105	4,3	132.850	141.300	6,4
Mart	101.949	108.825	6,7	40.252	36.534	-9,2	142.201	145.359	2,2
I. Çeyrek	288.164	314.325	9,0	92.231	91.422	-0,9	380.395	405.747	6,7
Nisan	111.236	121.905	9,6	35.119	33.919	-3,4	146.355	155.824	6,5
Mayıs	121.019	113.104	-6,5	29.421	31.320	6,5	150.440	144.424	-4,0
Haziran	102.804	110.425	7,4	31.575	29.852	-5,5	134.379	140.277	4,4
II. Çeyrek	335.059	345.434	3,0	96.115	95.091	-1,1	431.174	440.525	2,2
Temmuz	113.045	119.565	5,8	37.736	35.983	-4,6	150.781	155.548	3,2
Ağustos	105.107	111.635	6,2	37.593	35.512	-5,5	142.700	147.147	3,1
Eylül	145.894	146.028	0,1	43.733	44.702	2,2	189.627	190.730	0,6
III. Çeyrek	364.046	377.228	3,6	119.062	116.197	-2,4	483.108	493.425	2,1
Ocak - Eylül Toplamı	987.269	1.036.987	5,0	307.408	302.710	-1,5	1.294.677	1.339.697	3,5

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2018 yılının üçüncü çeyreğinde gelen yolcu sayısı bir önceki yıl ve son beş yılın ortalamaları ile karşılaştırıldığı zaman, bu dönemde gelen toplam yolcu sayısının 2017 yılının ve son 5 yıl ortalamalarının üstünde olduğu görülmektedir.

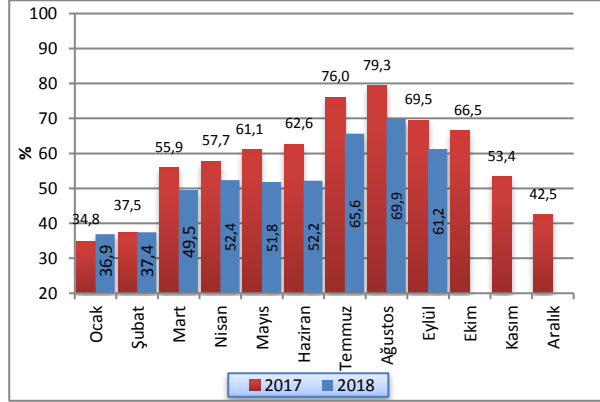
Grafik 3.3: 2018 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2017 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarıyla Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin 2017 ve 2018 yılları itibarıyla doluluk oranları incelendiğinde zaman 2018 yılı Temmuz, Ağustos ve Eylül ayları doluluk oranının bir önceki yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında yüzde 9,36 oranında daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

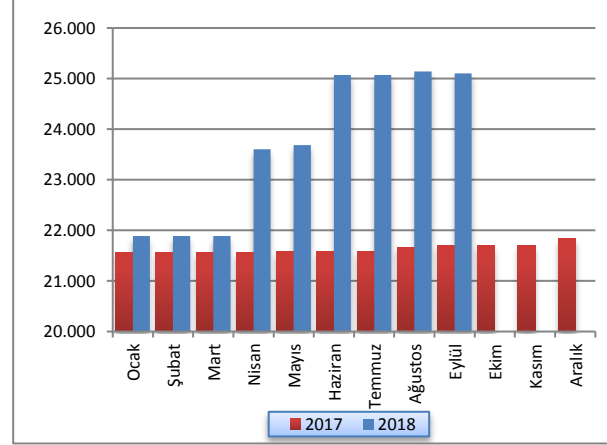
Tablo 3.5: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Ocak	129.118	142.730	80.377	93.241	72.680	82.017	282.175	317.988
Şubat	138.795	149.291	73.454	83.267	79.881	88.643	292.130	321.201
Mart	138.767	152.981	83.589	97.704	108.142	120.484	330.498	371.169
Nisan	139.860	139.336	96.135	106.602	131.646	137.044	367.641	382.982
Mayıs	155.035	146.289	91.321	110.945	137.291	151.169	383.647	408.403
Haziran	168.077	156.475	93.088	123.941	136.067	151.981	397.232	432.397
Temmuz	155.398	153.821	94.096	133.585	148.958	162.629	398.452	450.035
Ağustos	158.436	135.096	110.566	180.729	168.191	191.970	437.193	507.795
Eylül	173.445	140.318	88.392	186.477	149.585	192.924	411.422	519.719
Ekim	155.237	146.145	88.610	183.490	154.650	195.681	398.497	525.316
Toplam	1.512.168	1.462.482	899.628	1.299.981	1.287.091	1.474.542	3.698.887	4.237.005

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Sektörün toplam yatak kapasitesindeki gelişimin 2017 ve 2018 yılları itibarıyla karşılaştırıldığı zaman 2017 üçüncü çeyreğinde 21.699 olan yatak kapasitesinin 2018 üçüncü çeyreği itibarıyla 25.101'e ulaştığı görülmektedir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ocak 2016 ve Eylül 2018 tarihleri arasında kara kapılarından KKTC'ye yapılan girişler incelendiğinde, yapılan girişlerin 2018 yılının ikinci çeyreğinden itibaren yükselmeye başladığı görülmektedir. Son 12 aya bakıldığında ise, toplam girişlerin istikrarlı bir şekilde artarak 2018 yılının üçüncü çeyreğinde KKTC yurttaşları hariç 3 milyon kişiye yükseldiği gözlenmektedir. 2018 yılının ilk 10 aylık döneminde ise kara kapılarından KKTC'ye giriş yapan KKTC uyruklular hariç kişi sayısı 2017 yılının aynı dönemine göre yüzde 26,9 artış göstermiş ve 2.774.523 kişiye ulaşmıştır.

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2018 YILI ÜÇÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2018 mali yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 20,7 artış olurken gider toplamında yüzde 17,6 artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2018 yılı üçüncü çeyreğinde 1.410,6 ve 1.383,2 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılının üçüncü çeyreğinde 7,2 milyon TL açık veren kamu maliyesi, 2018 yılının aynı döneminde 27,4 milyon TL fazla vermiştir.

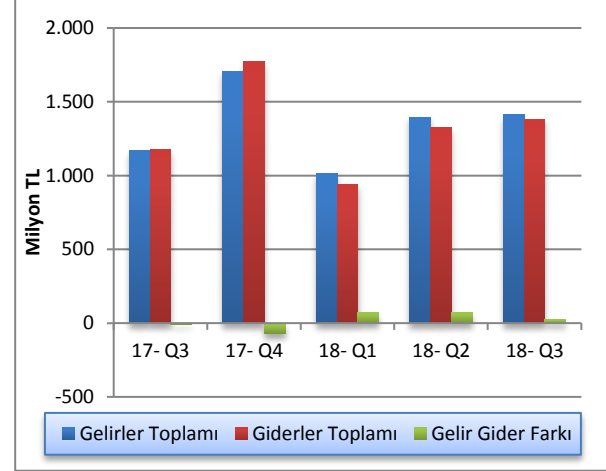
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2017		2018		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Tem-Eylül Gerçekleşme	Yıllık Öngörülen	Tem-Eylül Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	5.102,1	1.169,0	6.662,4	1.410,6	20,7
Bütçe Giderleri	5.023,6	1.176,2	6.745,4	1.383,2	17,6
Bütçe Dengesi	78,5	-7,2	-83,0	27,4	480,6

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2017 yılının tamamında elde edilen 5.102,1 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 22,9'u üçüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2018 yılının aynı döneminde öngörülen toplam bütçe gelirlerinin yüzde 21,2'si tahsil edilmiştir. 2018 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılacağı tahmin edilen 6.745,4 milyon TL'nin yüzde 20,5'i üçüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 23,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2018 mali yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 241,6 milyon TL artış göstererek 1.410,6 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2018 yılı üçüncü çeyreği içinde 1.035,7 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2017 yılının aynı döneminde 768,6 milyon TL idi. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi ise 2018 yılı üçüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,5 artış göstermiş ve 241,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı üçüncü çeyreği içinde alınan bağış, yardım ve krediler kalemi de 100,1 milyon TL olmuştur.

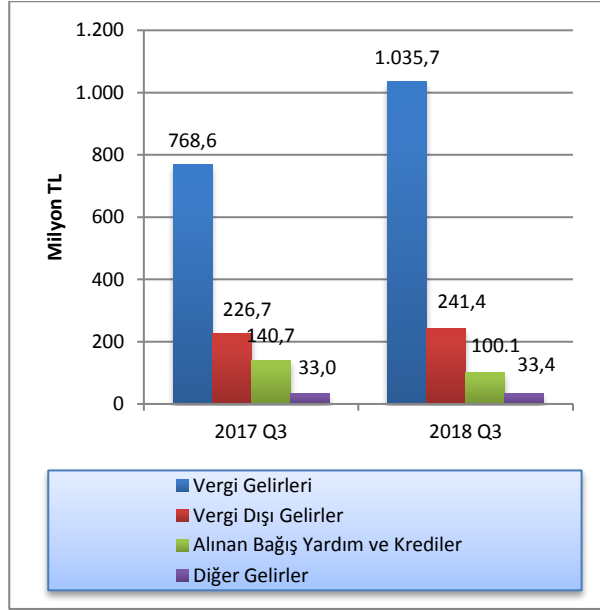
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2017	2018	% Değişim
	Tem.-Eylül	Tem.-Eylül	
Vergi Gelirleri	768,6	1.035,7	34,8
Vergi Dışı Gelirler	226,7	241,4	6,5
Alınan Bağış Yardım ve Krediler	140,7	100,1	-28,9
Diğer Gelirler	33,0	33,4	1,2
Toplam	1.169,0	1.410,6	20,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2017 yılının üçüncü çeyreğinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 12 iken, 2018 yılı aynı döneminde yüzde 7,1 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler içinde vergi gelirleri kaleminin payı yüzde 65,7 iken yüzde 73,4, vergi dışı gelirler kaleminin payı ise yüzde 19,4 iken, yüzde 17,1 olarak gerçekleşmiştir. Diğer gelirler kalemi ise yüzde 2,8 iken, yüzde 2,4 oranında gerçekleşmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2018 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17,6 artış göstermiş ve 1.176,2 milyon TL'den 1.383,2 milyon TL'ye yükselmiştir. Söz konusu dönemlerde, cari transferler, mal - hizmet alım giderleri ile personel gideri kalemlerinde sırasıyla yüzde 23,8, 9,7 ve 17,3 oranlarında değişim olmuştur.

KKTC bütçesinin cari transferler gider kalemi, 2018 yılı üçüncü çeyreğinde 671,7 milyon TL olmuştur. Bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre 76,2 milyon TL artış gösteren personel giderleri kalemi, 517,7 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Sermaye giderleri ve transferler kalemi de aynı dönemler içinde yüzde 8,8 düşüş göstermiş ve 2018 yılı üçüncü çeyreğinde 60,1 milyon TL olmuştur.

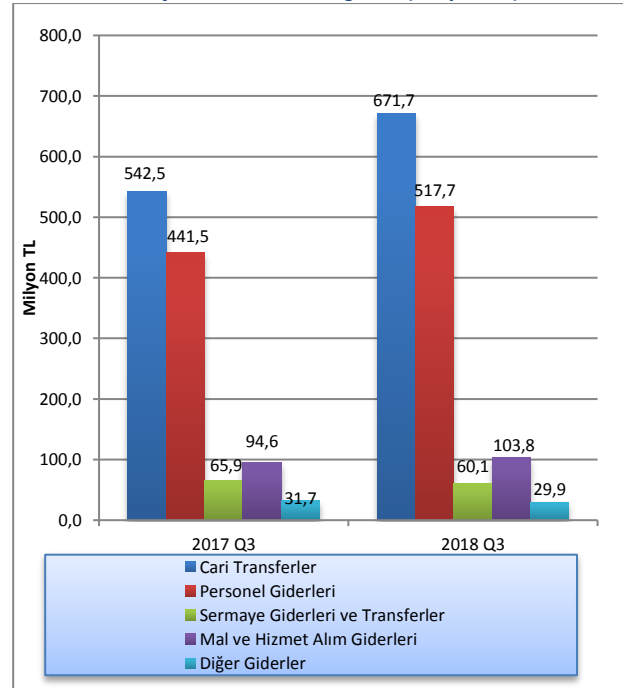
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2017 Tem.-Eylül	2018 Tem.-Eylül	% Değişim
Cari Transferler	542,5	671,7	23,8
Personel Giderleri	441,5	517,7	17,3
Sermaye Giderleri ve Transferler	65,9	60,1	-8,8
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	94,6	103,8	9,7
Diğer Giderler	31,7	29,9	-5,7
Toplam	1.176,2	1.383,2	17,6

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2017 yılı üçüncü çeyreği içinde yüzde 37,5 iken, 2018 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 37,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2017 yılı üçüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 46,1'ini oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2018 yılı üçüncü çeyreğinde artış göstermiş ve yüzde 48,6 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2017 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 83,7 iken 2018 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 86 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2018 yılı ilk dokuz ayı sonunda, 2018 yılı için öngörülen bütçe gelirlerinin yüzde 57,32'si tahsil edilmiş, öngörülen toplam bütçe giderlerinin ise yüzde 54,09'u harcanmıştır. 2017 yılı aynı dönemi için bu oranlar sırasıyla yüzde 66,64 ve yüzde 64,68 seviyelerindeydi. 2017 ve 2018 yıllarının ilk dokuz aylık dönemlerinde vergi gelirleri 2.140,9 milyon TL'den, 2.651,7 milyon TL'ye yükselmiştir. Vergi dışı gelirler toplamı 2017 yılı ilk dokuz ayı için 782,2 milyon TL iken, 2018 yılı ilk dokuz aylık dönemde 812,2 milyon TL'ye ulaşmıştır. Alınan bağış, yardım ve krediler kalemi 2017 ve 2018 yılları ilk dokuz aylık dönemler için sırasıyla 431,5 milyon TL ve 263,2 milyon TL'dir. Bütçe giderleri 2017 ve 2018 yılları

ilk dokuz aylık gerçekleştirmeleri göz önüne alındığında, cari transfer harcamaları 1.564,4 milyon TL'den, 1.793,1 milyon TL'ye, personel giderleri kalemi 1.191,3 milyon TL'den, 1.401,4 milyon TL'ye, yükselmiştir. Sermaye giderleri ve transferleri kalemi 169,2 milyon TL'den, 125,4 milyon TL'ye, mal ve hizmet alım giderleri kalemi ise 244,1 milyon TL'den, 240,4 milyon TL'ye gerilemiştir. 2017 yılı bütçe fazlası ilk dokuz aylık dönemde 150,4 milyon TL, 2018 yılı ilk dokuz aylık dönemde 170,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2017 Yılı Gerçekleşme	2018 Bütçe Tahmini	2017 – 2018 Değişim (%)	2017 Yılı İlk Dokuz Aylık Gerçekleşme	2018 Yılı İlk Dokuz Aylık Gerçekleşme	2017 Yılı İlk Dokuz Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	2018 Yılı İlk Dokuz Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	3.047,1	3.321,8	9,02	2.140,90	2.651,70	70,26	79,83
	Vergi Dışı Gelirler	1.048,1	1.070,4	2,13	782,20	812,20	74,63	75,88
	Alınan Bağış Yardım Krediler	930,8	2.154,2	131,44	431,50	263,20	46,36	12,22
	Diğer Gelirler	76,1	116,0	52,43	45,20	91,60	59,40	78,97
	Genel Toplam	5.102,1	6.662,4	30,58	3.399,80	3.818,70	66,64	57,32
Giderler	Cari Transferler	2.360,0	2.471,6	4,73	1.564,40	1.793,10	66,29	72,55
	Personel Giderleri	1.768,8	1.953,1	10,42	1.191,30	1.401,40	67,35	71,75
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	406,5	726,4	78,70	169,20	125,40	41,62	17,26
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	371,1	454,3	22,42	244,10	240,40	65,78	52,92
	Diğer Giderler	117,2	1.140,0	872,70	80,40	88,00	68,60	7,72
	Genel Toplam	5.023,6	6.745,4	34,27	3.249,40	3.648,30	64,68	54,09

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FİNANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri ve iç borçlanma kalemlerinin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2018 yılı üçüncü çeyreğinde 2017 yılının aynı dönemine göre 53,6 milyon TL artarak 27,4 milyon TL olmuştur. T.C. kredileri toplamı ise, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 49,5 azalarak 19 milyon TL'den 9,6 milyon TL'ye gerilemiştir.

Vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler kalemlerinde, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla gerçekleşen 267,1 ve 14,7 milyon TL artışlara bağlı olarak, yerel gelirler kalemi yüzde 27,4 artmış ve 1.310,5 milyon TL'ye ulaşmıştır.

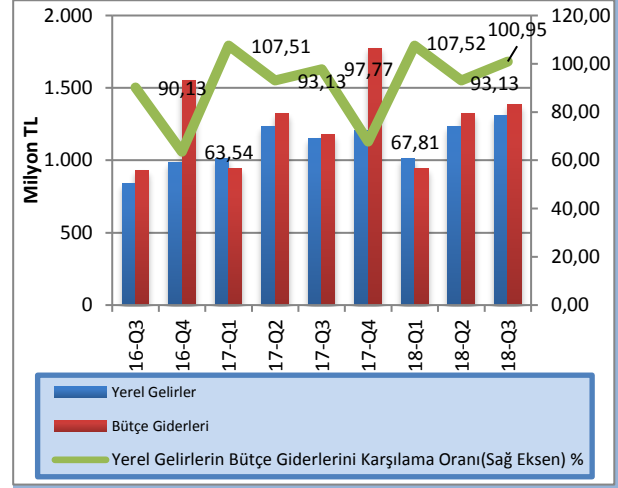
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2017 Tem- Eylül	2018 Tem- Eylül
Bütçe Gelirleri - (T.C. Kredi + İç Borçlanma)	1.150,0	1.401,0
1. Yerel Gelirler	1.028,3	1.310,5
Vergi Gelirleri	768,6	1.035,7
Vergi Dışı Gelirler	226,7	241,4
Diğer Gelirler	33,0	33,4
2. Dış Yardımlar	121,7	90,5
T.C. Yardımları	121,7	90,5
Bütçe Giderleri	1.176,2	1.383,2
Personel Giderleri	441,5	517,7
Cari Transferler	542,5	671,7
Sermaye Giderleri	65,9	60,1
Diğer Giderler	126,3	133,7
Finansman Dengesi	-26,2	27,4
Finansman	19,0	9,6
T.C. Kredileri	19,0	9,6
İç Borçlanma	0,0	0,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2018 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 94,7 olmuştur. Aynı oran 2017 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 87,4 idi.

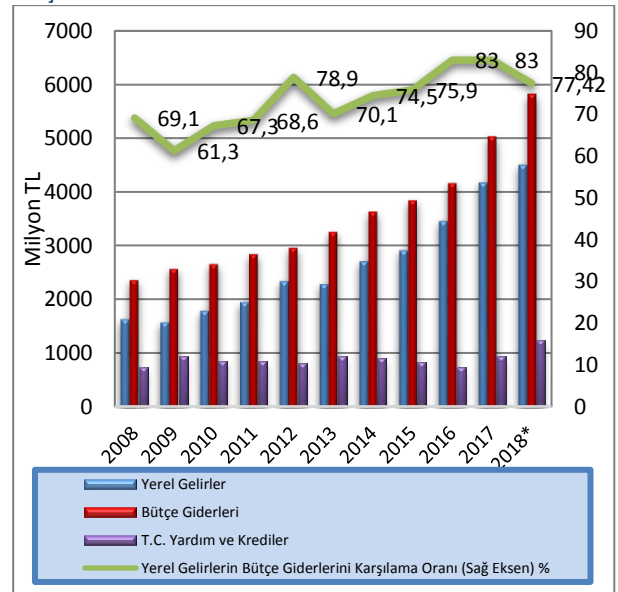
Grafik 4.4: Çeyrekler İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelir toplamının bütçe giderlerini karşılama oranı son 10 yılda yüzde 69 seviyelerinden yüzde 83 seviyelerine geldiği görülmekte ve bu oranın 2018 bütçe öngörülerine göre 77,42 seviyesinde gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın finansmanı için en önemli finansman kaynağı olan T.C. yardım ve krediler rakamının son 10 yıllık dönemde bütçe giderleri içindeki payı ise yüzde 30 seviyelerinden yüzde 20 seviyelerine gerilediği görülmektedir. Yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama anlamında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıksa da, gelirler bütçe giderlerinin tamamını karşılayamamakta ve bütçe açığı sorunu yaşanmaya devam etmektedir.

Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

*: Tahmin

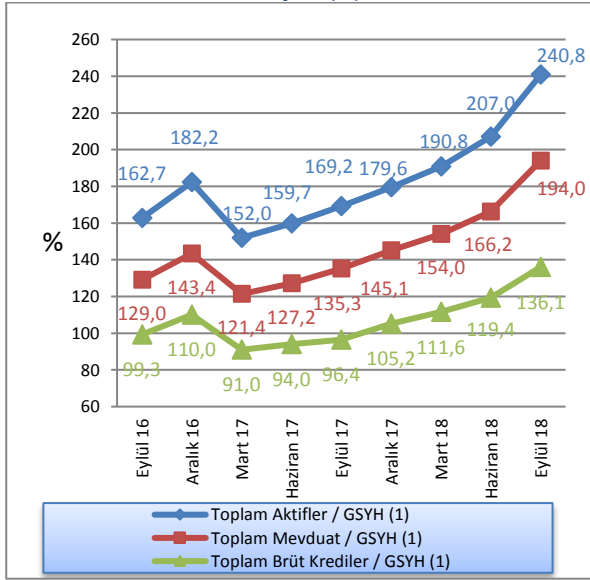
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2018 yılı üçüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. Toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 119,4'ten yüzde 136,1'e, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 207'den yüzde 240,8'e ve toplam mevduatın GSYH'ye oranı yüzde 166,2'den yüzde 194'e yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KKTCMB, DPÖ

Not: (1) 2018 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payı 2018 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 27,64'e yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 27,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2017 Eylül sonu itibarıyla yüzde 18,27 olan SYSR, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde 0,08 puan azalarak yüzde 18,19'a gerilemiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2018 yılının Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 5,46'dan yüzde 4,97'ye gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre 1,68 puan azalmış ve yüzde 70,14 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2017 yılı Eylül ayında yüzde 57,02 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 56,51 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 1,16 puan azalmıştır.

Brüt kredilerde 2018 yılı üçüncü çeyrekte bir önceki döneme göre yüzde 13,98 artış gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 2,65 oranında artış olmuştur.

Bir önceki çeyrek dönemle karşılaştırıldığında, 2018 yılı Haziran ayı sonunda yüzde 7,96 artan mevduat, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 16,71'lik artış göstermiştir.

2018 Haziran sonu itibarıyla 10,18 olan finansal kaldıraç oranı, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde 10,62 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2017		2018		
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Likit Aktifler / Top. Aktifler (%)	27,80	27,42	26,37	26,69	27,64
SYSR (%)	18,27	17,30	17,40	17,57	18,19
TGA / Brüt Krediler (%)	6,06	5,72	5,72	5,46	4,97
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	71,31	72,55	72,45	71,82	70,14
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	57,02	58,61	58,47	57,67	56,51
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	2,65	9,11	5,81	7,01	13,98
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	6,37	7,24	5,95	7,96	16,71
Finansal Kaldıraç ¹	9,54	9,99	10,01	10,18	10,62

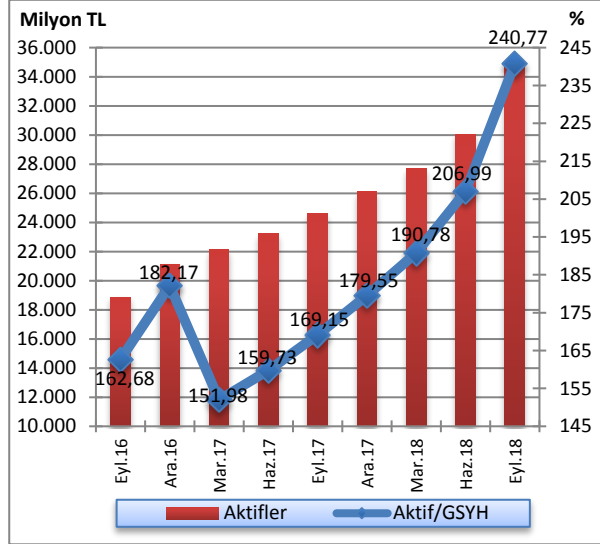
Kaynak: KKTCMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

2018 yılının Eylül ayı sonunda bankacılık sektörü bilanço büyüklüğünün GSYH'ye oranı yüzde 240,77'ye yükselmiştir.

Grafik 5.2: Bankacılık Sektörünün Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB, DPÖ

Not: (1) 2018 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

5.1.4 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

Bankacılık sektöründe yoğunlaşma incelendiği zaman, 2018 yılı üçüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 54,96, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payı ise yüzde 78,34 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 55,57, ilk on bankanın payı ise yüzde 80,4 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 56,51, ilk on bankanın payı ise yüzde 79,55 seviyesindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 52,35, ilk on bankanın payı ise yüzde 79,63 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 63,37, ilk on bankanın payı ise yüzde 92,39 düzeyindedir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2017			2018	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Aktifler	54,72	55,15	55,23	54,62	54,96
Brüt Krediler	56,34	57,01	56,22	55,44	55,57
Mevduat	56,94	56,80	56,87	56,49	56,51
Bankalara Borçlar	55,47	58,42	61,62	63,73	63,37
Özkaynaklar	50,37	50,38	49,75	50,52	52,35
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	77,78	78,47	78,56	78,02	78,34
Brüt Krediler	80,83	81,11	80,64	80,11	80,40
Mevduat	79,91	80,07	79,91	79,40	79,55
Bankalara Borçlar	87,22	90,64	92,81	91,47	92,39
Özkaynaklar	77,22	78,36	78,27	78,58	79,63

Kaynak: KKTCCMB

5.1.5 BANKA, ŞUBE VE PERSONEL SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2018 yılı Eylül ayı sonunda 21'dir. Sektördeki 21

bankanın 2'si kamu bankası, 14'ü özel sermayeli banka ve 5'i şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18
Kamu Bankaları	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	6	6	6	6	6	5	5	5	5
Toplam	22	22	22	22	22	21	21	21	21

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde 231'dir. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam

şube sayısının yüzde 68,83'ünün özel sermayeli bankalara, yüzde 16,88'inin şube bankalarına, yüzde 14,29'unun kamu bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18
Kamu Bankaları	36	36	36	36	34	33	32	33	33
Özel Sermayeli Bankalar	152	151	152	153	156	161	161	160	159
Şube Bankaları	45	45	44	45	43	39	39	39	39
Toplam	233	232	232	234	233	233	232	232	231

Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
	Eyl.16	Ara.16	Mar.17	Haz.17	Eyl.17	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18
Kamu Bankaları	554	548	564	559	565	558	554	550	547
Özel Sermayeli Bankalar	1.875	1.934	1.924	1.927	1.965	2.024	2.038	2.042	2.062
Şube Bankaları	560	562	564	564	570	524	519	528	531
Toplam	2.989	3.044	3.052	3.050	3.100	3.106	3.111	3.120	3.140

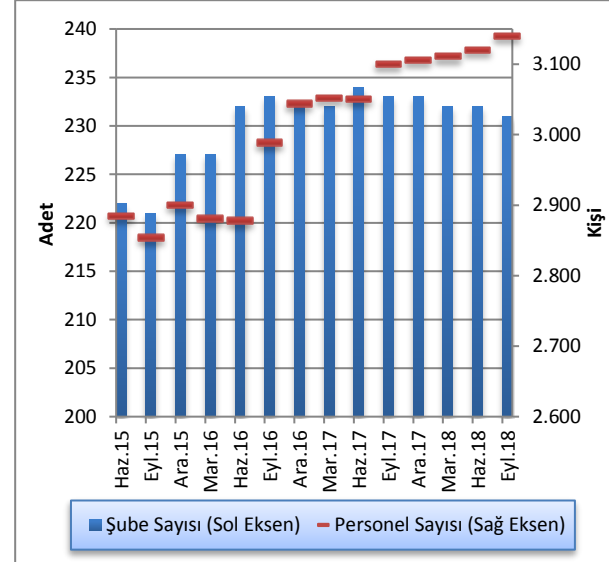
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Haziran 2018 - Eylül 2018 döneminde 20 kişi artarak 3.120'den 3.140'a yükselmiştir. Söz konusu personelin 547'si kamu bankalarında, 2.062'si özel sermayeli bankalarda ve 531'i şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankalardaki personel sayısı 2.042'den 2.062'ye, şube bankalarının personel sayısı 528'den 531'e yükselmiş, kamu bankalarındaki personel sayısı ise 550'den 547'ye gerilemiştir.

Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 40 kişi artarak 3.100'den 3.140'a ulaşmıştır. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, özel sermayeli bankalarda 97 kişi artarken, kamu bankalarında 18 kişi, şube bankalarında ise 39 kişi azalmıştır.

2018 yılının üçüncü çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 17,42'sinin kamu bankalarına, yüzde 65,67'sinin özel sermayeli bankalara, yüzde 16,91'inin ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.3: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2018 yılı Haziran ayı sonunda 30.051,9 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 16,32 artarak 34.956,5 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, likit aktiflerde yüzde 20,45, brüt kredilerde yüzde 13,98, MDC'de yüzde 22,03, diğer aktiflerde ise yüzde 14,49 artış görülmüştür. Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 42,08 oranında artmıştır. Bu artışta yabancı para kalemlerde döviz kuru kaynaklı artış sebebiyle yaşanan hızlı bilanço büyümesi etkili olmuştur.

Aynı dönemde likit aktifler yüzde 41,25, brüt krediler yüzde 40,8, MDC yüzde 59,97 artış gösterirken; mevduat yüzde 43,16, özkaynaklar ise yüzde 28,87 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Haziran 2018 - Eylül 2018 döneminde yüzde 16,71, özkaynaklar ise yüzde 11,94 artmıştır.

Tablo 5.5: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2017			2018		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2018 - 09/2018	09/2017 - 09/2018
Likit Aktifler	6.840,0	7.161,8	7.303,9	8.021,5	9.661,8	20,45	41,25
MDC	1.632,6	1.704,6	1.980,8	2.140,2	2.611,7	22,03	59,97
Toplam Brüt Krediler	14.028,2	15.306,2	16.195,6	17.330,4	19.752,4	13,98	40,80
Diğer Aktifler	2.101,9	1.942,7	2.218,3	2.559,8	2.930,6	14,49	39,43
Aktif-Pasif Toplamı	24.602,7	26.115,3	27.698,6	30.051,9	34.956,5	16,32	42,08
Mevduat	19.672,9	21.098,1	22.352,7	24.131,2	28.163,1	16,71	43,16
Bankalara Borçlar	1.600,6	1.637,5	1.638,0	2.004,8	2.328,1	16,13	45,45
Diğer Pasifler	994,9	1.002,9	1.192,2	1.228,7	1.457,2	18,60	46,47
Özkaynaklar	2.334,3	2.376,8	2.515,7	2.687,2	3.008,1	11,94	28,87

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2018 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 56,51 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 27,64 payla likit aktifler, yüzde 8,38 ile diğer aktifler ve yüzde 7,47'lik payla MDC takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Eylül 2017 - Eylül 2018 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; MDC'de artış, likit aktifler, brüt krediler ve diğer aktiflerde ise azalış olduğu görülmektedir.

Eylül 2018 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 80,57'sini mevduat, yüzde 8,61'ini özkaynaklar, yüzde 6,66'sını bankalara borçlar ve yüzde 4,16'sını diğer pasifler oluşturmaktadır.

Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde, mevduat, bankalara borçlar ve diğer pasifler kalemlerinin paylarında artış, özkaynaklar kaleminin payında ise azalış olduğu görülmektedir.

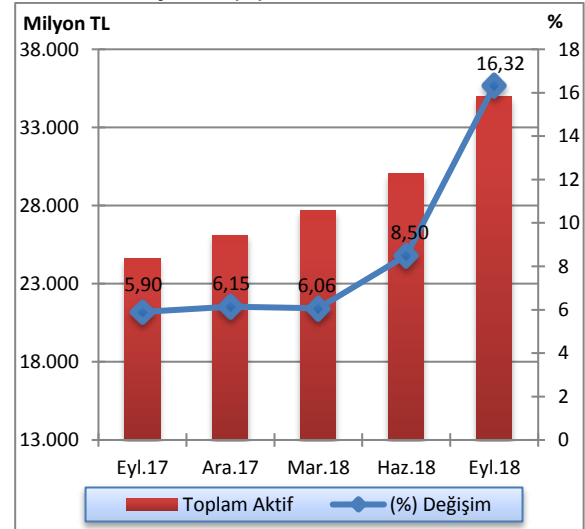
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yapısal Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2017			2018	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Likit Aktifler	27,80	27,42	26,37	26,69	27,64
MDC	6,64	6,53	7,15	7,12	7,47
Toplam Brüt Krediler	57,02	58,61	58,47	57,67	56,51
Diğer Aktifler	8,54	7,44	8,01	8,52	8,38
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	79,96	80,79	80,70	80,30	80,57
Bankalara Borçlar	6,51	6,27	5,91	6,67	6,66
Diğer Pasifler	4,04	3,84	4,31	4,09	4,16
Özkaynaklar	9,49	9,10	9,08	8,94	8,61
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTOMB

Eylül 2017 - Eylül 2018 aralığındaki tüm dönemlerde büyüyen bankacılık sektörünün toplam aktifi, 2017 yılının üçüncü ve son çeyreği itibarıyla sırasıyla yüzde 5,9 ve yüzde 6,15 oranında artmıştır. Toplam aktiflerde, 2018 yılının birinci, ikinci ve üçüncü çeyreklerinde sırasıyla yüzde 6,06, yüzde 8,5 ve yüzde 16,32 artış gerçekleşmiştir.

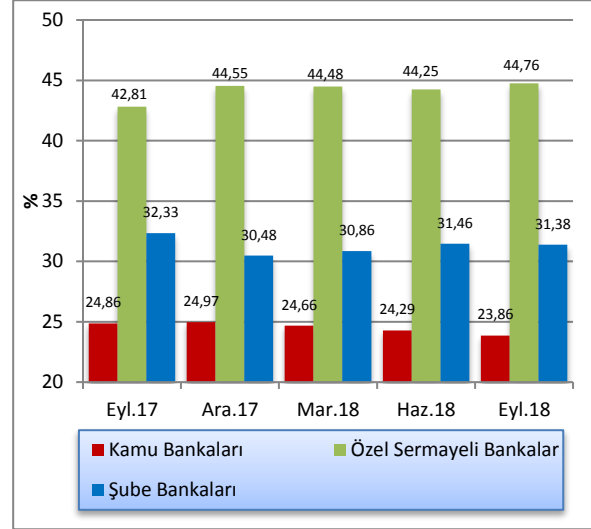
Grafik 5.4: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTOMB

Sektör aktif toplamı, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 44,25'ten yüzde 44,76'ya yükselmiş, kamu bankaları grubunda yüzde 24,29'dan yüzde 23,86 düzeyine, şube bankaları grubunda ise yüzde 31,46'dan yüzde 31,38 düzeyine gerilemiştir. Eylül 2017 – Eylül 2018 döneminde ise, kamu bankaları ve şube bankaları gruplarında küçülme, özel sermayeli bankalar grubunda büyüme görülmüştür.

Grafik 5.5: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KTCMB

2018 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu bankaları aktif toplamında yüzde 14,26, özel sermayeli bankalarda yüzde 17,67 ve şube bankalarında yüzde 16,02 oranlarında artış olmuştur.

Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu bankalarında yüzde 36,36, özel sermayeli bankalarda yüzde 48,55, şube bankalarında yüzde 37,92 oranlarında artmıştır.

Tablo 5.7: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2017			2018		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2018-09/2018	09/2017-09/2018
Kamu Bankaları	6.116,1	6.523,2	6.834,2	7.299,1	8.339,9	14,26	36,36
Özel Sermayeli Bankalar	10.532,4	11.633,4	12.316,3	13.297,4	15.646,4	17,67	48,55
Şube Bankaları	7.954,2	7.958,7	8.548,1	9.455,4	10.970,2	16,02	37,92
Toplam	24.602,7	26.115,3	27.698,6	30.051,9	34.956,5	16,32	42,08

Kaynak: KTCMB

2018 Eylül ayı itibarıyla brüt kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığında zaman TP kredilerin payı bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 51,55'ten yüzde 44,9'a gerilemiş, YP kredilerin payı ise yüzde 48,45'ten yüzde 55,1'e yükselmiştir. TP mevduat toplamının payı Eylül 2018 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 40,79'dan yüzde 36,16'ya gerilemiş, YP mevduatın payı

ise yüzde 59,21'den yüzde 63,84'e yükselmiştir. TP mevduat ve kredilerin payında düşüş yaşanırken, YP mevduat ve kredilerin payında artış meydana gelmiştir. Bunun sebebi son dönemlerde Türk Lirasının diğer para birimleri karşısında yaşadığı değer kaybıdır. Haziran sonu ile Eylül sonu arasında TL, sterlin, avro ve ABD doları karşısında yaklaşık yüzde 30 değer kaybetmiştir.

Tablo 5.8: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2017				2018					
	Eylül		Aralık		Mart		Haziran		Eylül	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler (Brüt)	57,50	42,50	55,98	44,02	53,72	46,28	51,55	48,45	44,90	55,10
Mevduat	45,91	54,09	45,42	54,58	43,54	56,46	40,79	59,21	36,16	63,84

Kaynak: KTCMB

5.2.2 LİKİT VARLIKLAR

Bankacılık sektörü likit aktiflerini oluşturan nakit değerler, bankalardan alacaklar, merkez bankasından alacaklar ve BPP işlemlerinden alacaklar kalemlerinin toplamı, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 20,45 artarak 8.021,5 milyon TL'den 9.661,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 117,2 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kaleminde 537,8 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 352,3 milyon

TL, bankalardan alacaklar kaleminde 633 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2017 yılı Eylül ayı sonunda 6.840 milyon TL olan likit aktifler, 2018 yılı Eylül ayı sonunda 9.661,8 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Anılan dönemde, nakit değerler 128,6 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 1.063,3 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 787,3 milyon TL ve bankalardan alacaklar kalemi 842,6 milyon TL artmıştır.

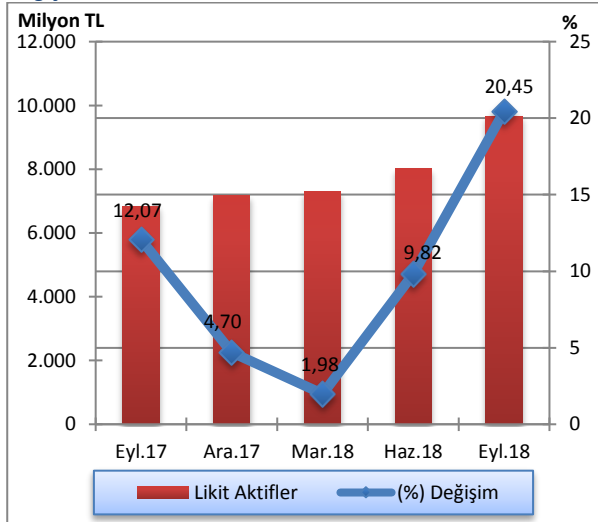
Tablo 5.9: Likit Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2017		Mart	2018		Yüzde Değişim 06/2018 - 09/2018
	Eylül	Aralık		Haziran	Eylül	
Nakit Değerler	227,9	216,4	217,4	239,3	356,5	48,98
Merkez Bankasından Alacaklar	2.433,8	2.562,1	2.687,4	2.959,3	3.497,1	18,17
BPP İşlemlerinden Alacaklar	1.251,5	1.499,1	1.495,6	1.686,5	2.038,8	20,89
Bankalardan Alacaklar	2.926,8	2.884,2	2.903,5	3.136,4	3.769,4	20,18
Toplam	6.840,0	7.161,8	7.303,9	8.021,5	9.661,8	20,45

Kaynak: KKTCMB

Likit aktifler 2017 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 12,07, dördüncü çeyreğinde yüzde 4,7 artış göstermiştir. Likit aktiflerde, 2018 yılı ilk çeyrek itibarıyla yüzde 1,98, ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 9,82, üçüncü çeyrek itibarıyla yüzde 20,45 artış meydana gelmiştir.

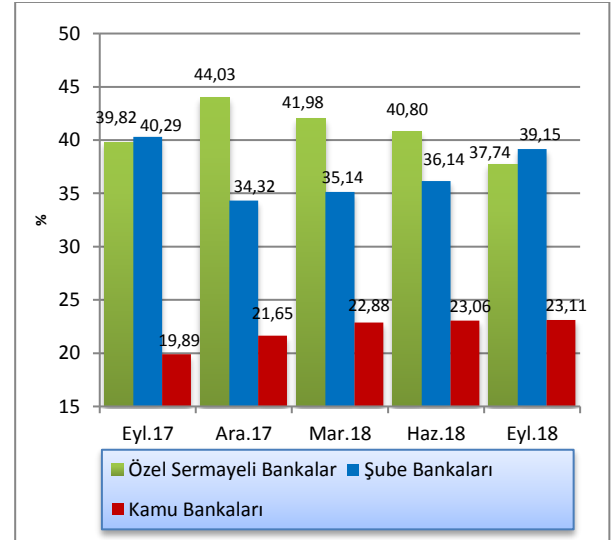
Grafik 5.6: Likit Aktiflerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankaların likit aktiflerinde azalış, kamu bankaları ve şube bankalarının likit aktiflerinde artış gerçekleşmiştir. Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde de kamu bankaları grubunda artış olurken, özel sermayeli bankalar ve şube bankaları gruplarında ise düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 5.7: Likit Aktiflerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.3 KREDİLER

2018 yılı Eylül ayı itibarıyla 11.604,1 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 4.946,8 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde işletme kredileri 7.598,6 milyon TL'den 11.604,1 milyon TL'ye, tüketici kredileri ise, 3.815,2 milyon TL'den 4.946,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.10: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

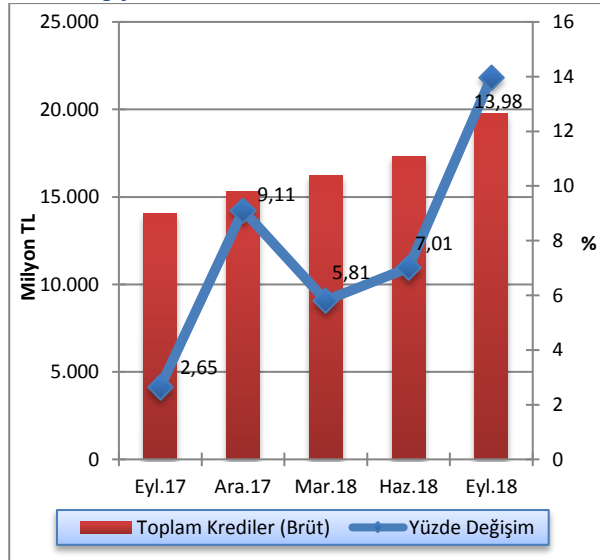
	2017		2018		
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
İşletme Kredileri	7.598,6	8.406,5	8.907,5	9.710,9	11.604,1
Tüketici Kredileri	3.815,2	4.152,9	4.255,4	4.462,5	4.946,8
Kredi Kartları	391,6	394,7	392,4	421,6	444,7
İskonto ve İştira Senetleri	178,0	195,0	206,2	220,3	248,1
Diğer Yatırım Kredileri	111,2	112,0	102,9	104,1	109,5
İthalat Kredileri	3,5	3,7	4,2	4,2	4,7
Fon Kaynaklı Krediler	15,9	17,1	17,0	18,4	22,4
İhtisas Kredileri	16,7	21,2	22,1	16,3	15,1
İhracat Kredileri	6,9	6,1	5,2	6,9	4,9
KKTCMB Kaynaklı Krediler	5,4	5,7	0,0	6,9	9,1
KKTCMB Aracılığıyla Kullandırılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,1	0,1	0,2	0,5	0,7
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Krediler	1.034,9	1.116,3	1.356,4	1.411,3	1.359,7
Toplam Krediler	13.178,0	14.431,3	15.269,5	16.383,9	18.769,8

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Sektörün brüt kredilerinde, çeyrek bazda 2017 yılı Eylül ve Aralık ayları sonunda sırasıyla yüzde 2,65 ve yüzde 9,11 artış gerçekleşmiştir. Brüt krediler, 2018 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 5,81, Haziran ayı itibarıyla yüzde 7,01, Eylül ayı itibarıyla ise yüzde 13,98 oranında artış göstermiştir.

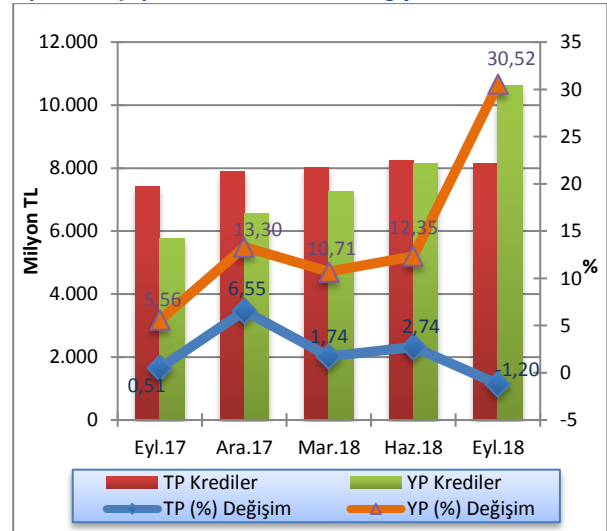
Grafik 5.8: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2018 yılının üçüncü çeyreğinde kredilerin 8.144,4 milyon TL'si TP cinsinden, 10.625,4 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 1,2 düşüş, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 30,52 oranında artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.9: Bankacılık Sektörü Kredileri (Net) TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

2018 yılının üçüncü çeyreğinde kamu bankaları brüt kredilerinde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden binde 3,1 azalış, YP cinsinden ise yüzde 29,23 artış olmuştur. Özel sermayeli bankaların brüt kredileri TP cinsinden binde 2,5 azalış, YP cinsinden ise yüzde 32,26 oranında artış göstermiştir. Şube bankalarının

brüt kredileri söz konusu dönemde TP cinsinden yüzde 1,64 azalmış, YP cinsinden ise yüzde 22,6 oranında artmıştır. Yabancı para kredilerde yaşanan artışın nedeni döviz kurlarında son dönemlerde meydana gelen yükseliştir.

Tablo 5.11: Banka Grupları İtibarıyla Brüt Kredilerin Gelişimi (Milyon TL)

	Haziran 2018			Eylül 2018			Yüzde Değişim 06/2018 - 09/2018		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	2.944,7	1.309,0	4.253,7	2.935,6	1.691,6	4.627,2	-0,31	29,23	8,78
Özel Sermayeli Bankalar	3.101,2	5.194,5	8.295,7	3.093,5	6.870,0	9.963,5	-0,25	32,26	20,10
Şube Bankaları	2.887,1	1.893,9	4.781,0	2.839,8	2.321,9	5.161,7	-1,64	22,60	7,96
Toplam Krediler (Brüt)	8.933,0	8.397,4	17.330,4	8.868,9	10.883,5	19.752,4	-0,72	29,61	13,98

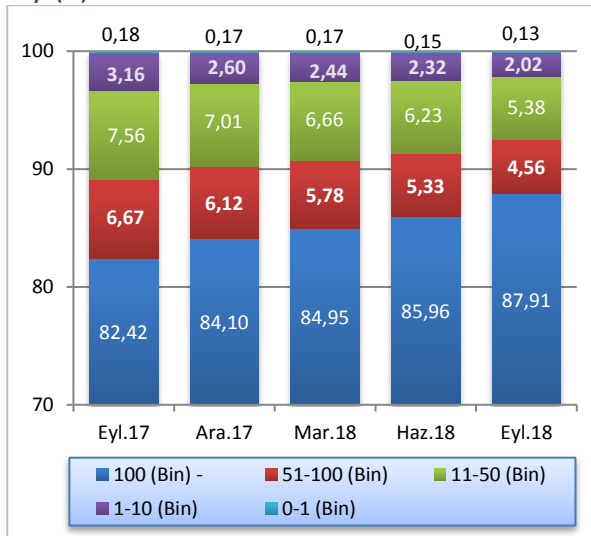
Kaynak: KKTÇMB

2018 yılı üçüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 87,91 olmuştur.

Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 5,38'lik payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 4,56 ve 2,02'sini oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise, binde 1,3 payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Eylül 2017 – Eylül 2018 döneminde; kredi büyüklüklerinin toplam krediler içindeki yüzdelik payı itibarıyla 100 bin TL'den büyük kredilerde artış, 51-100 bin TL, 11-50 bin TL ve 0-1 bin TL dilimindeki kredilerde ise düşüş olmuştur.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

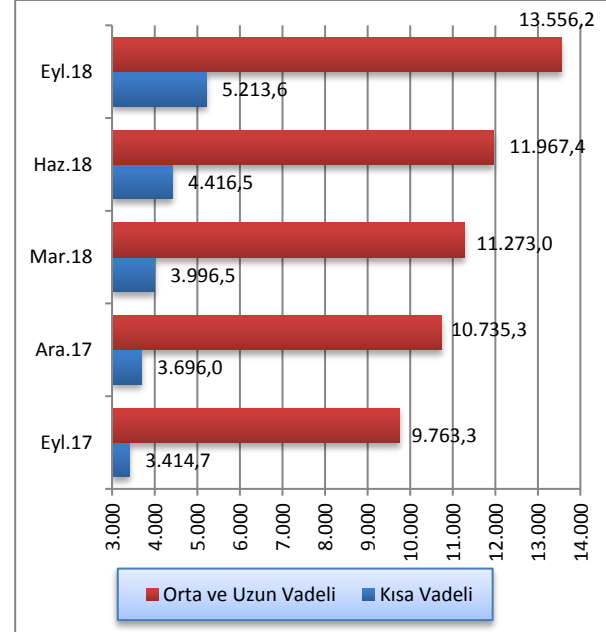

Kaynak: KKTÇMB

Not: TGA dâhil değildir.

Kısa vadeli krediler, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre 4.416,5 milyon TL'den 5.213,6 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise, 11.967,4 milyon TL'den 13.556,2 milyon TL'ye yükselmiştir. Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 52,68, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 38,85 oranında artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde (Net) Vade Yapısı (Milyon TL)

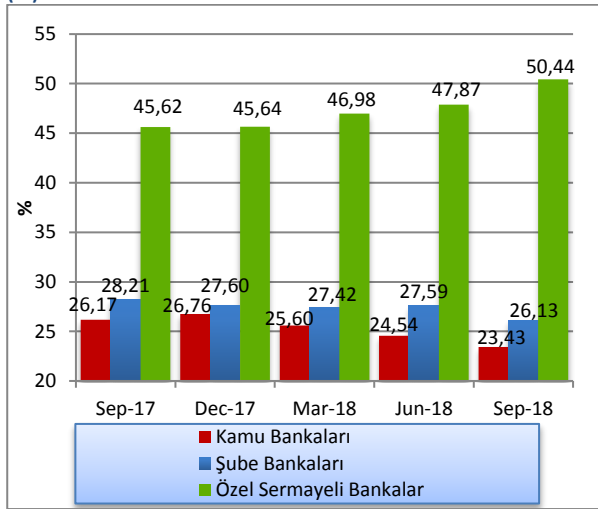

Kaynak: KKTÇMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

Brüt kredilerin değişimi incelendiğinde, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla özel sermayeli bankaların payı yüzde 47,87'den yüzde 50,44'e yükselmiştir. Kamu bankalarının kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 24,54'ten yüzde 23,43'e, şube bankalarının payı ise yüzde 27,59'dan yüzde 26,13'e gerilemiştir. Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde şube bankalarının ve kamu bankalarının kullandıkları kredilerin toplam krediler içindeki paylarında azalış, özel sermayeli bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

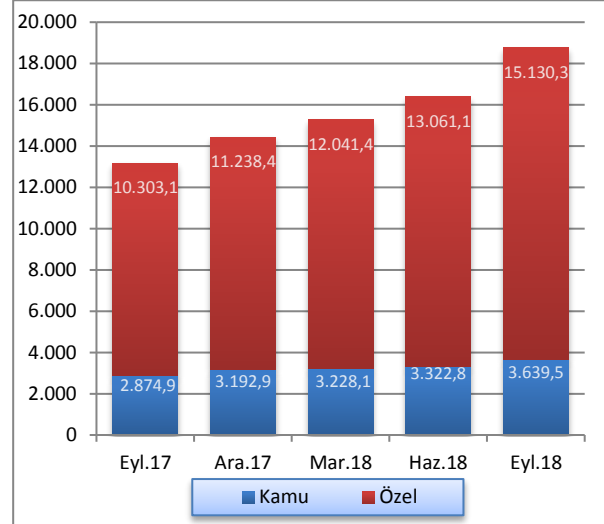

Kaynak: KKTCMB

Eylül 2018 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 80,61'ini özel sektöre, yüzde 19,39'unu ise kamu sektörüne kullanmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 3.322,8 milyon TL'den 3.639,5 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 13.061,1 milyon TL'den 15.130,3 milyon TL'ye yükselmiştir.

Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde kamu tarafından kullanılan kredilerin artış oranı yüzde 26,6, özel kesime kullanılan kredilerin artış oranı ise yüzde 46,85'tir.

Grafik 5.13: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

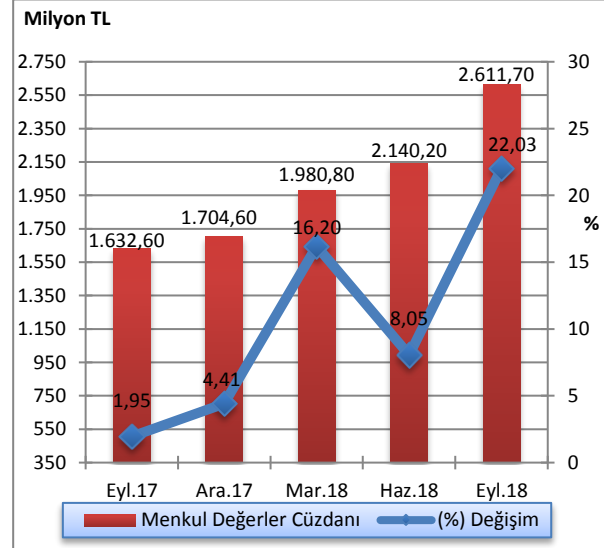

Kaynak: KKTCMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC toplamı, 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 22,03 oranında artmıştır. MDC, 2017 yılı Eylül, Aralık ve 2018 yılı Mart ve Haziran ayları itibarıyla çeyrek bazda sırasıyla yüzde 1,95, yüzde 4,41, yüzde 16,2 ve yüzde 8,05 oranında artmıştır.

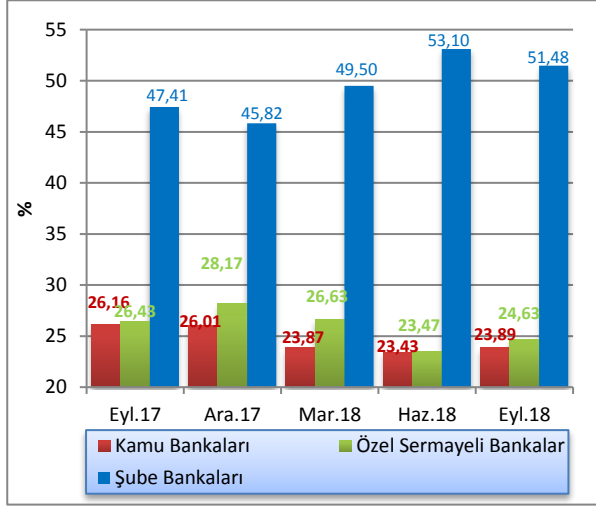
Grafik 5.14: Menkul Değerler Cüzdanı Topamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu bankalarının toplam MDC'deki payı yüzde 23,43'ten yüzde 23,89'a, özel sermayeli bankaların payı yüzde 23,47'den yüzde 24,63'e yükselmiş, şube bankalarının payı ise yüzde 53,1'den yüzde 51,48 seviyesine gerilemiştir. Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde kamu bankaları ve özel sermayeli bankalar gruplarında azalış, şube bankaları grubunda ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.15: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2017			2018	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Tasarruf	14.146,6	15.380,3	16.210,0	17.357,3	20.093,4
Ticari	3.914,2	3.942,5	4.270,9	4.686,0	5.620,5
Resmi	1.344,5	1.499,0	1.504,5	1.730,4	1.990,1
Diğer	267,5	276,3	367,3	357,5	459,1
Toplam Mevduat	19.672,9	21.098,1	22.352,7	24.131,2	28.163,1
Bankalara Borçlar	1.600,6	1.637,5	1.638,0	2.004,8	2.328,1
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	21.273,5	22.735,6	23.990,7	26.136,0	30.491,2

Kaynak: KKTCMB

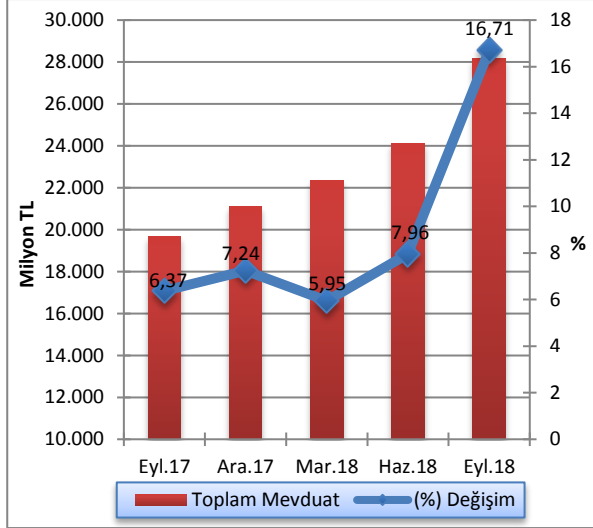
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, bir önceki çeyreğe göre yüzde 16,71 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 43,16 artış göstermiş ve 2018 yılı Eylül sonunda 28.163,1 milyon TL olmuştur.

2018 yılı Eylül sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, en büyük payın 20.093,4 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu gözlemlenmektedir. Bunu sırasıyla 5.620,5 milyon TL ile ticari mevduat, 1.990,1 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Eylül 2017 – Eylül 2018 döneminde; tasarruf mevduatında yüzde 42,04, ticari mevduatta yüzde 43,59 ve resmi mevduatta yüzde 48,02 artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat 2017 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 6,37, son çeyreğinde ise yüzde 7,24 oranında artış göstermiştir. Toplam mevduatta 2018 yılının birinci çeyreğinde yüzde 5,95, ikinci çeyreğinde yüzde 7,96, üçüncü çeyreğinde ise yüzde 16,71 oranında artış gerçekleşmiştir.

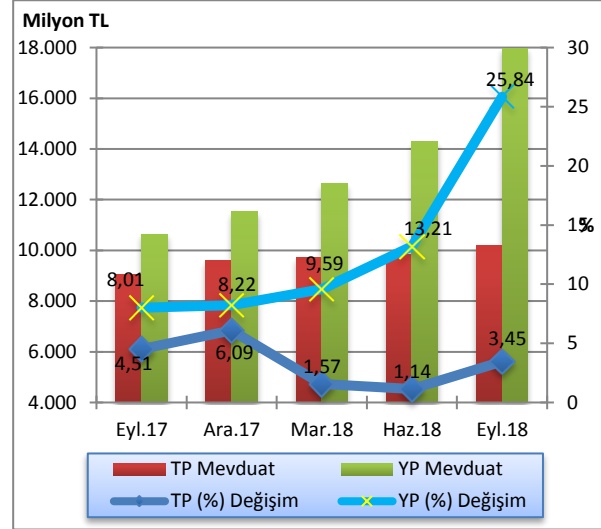
Grafik 5.16: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

2018 yılının üçüncü çeyreğinde mevduatın 10.183,4 milyon TL'sinin TP cinsinden, 17.979,7 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmektedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 3,45, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 25,84 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

Eylül 2018 sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu bankalarının TP mevduatında yüzde 2,3, YP mevduatında yüzde 25,54, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 2,8, YP mevduatında ise yüzde 26,17 oranında artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında yüzde 5,41, YP mevduatında ise yüzde 25,42 oranında artış görülmüştür. 2018 yılı üçüncü çeyreğinde TL'de yaşanan değer kaybı, yabancı para mevduatındaki yükselişin en önemli sebebidir.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Haziran 2018			Eylül 2018			Yüzde Değişim 06/2018-09/2018		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	3.282,8	3.003,0	6.285,8	3.358,3	3.769,9	7.128,2	2,30	25,54	13,40
Özel Sermayeli Bankalar	3.459,4	7.522,3	10.981,7	3.556,2	9.491,0	13.047,2	2,80	26,17	18,81
Şube Bankaları	3.101,2	3.762,5	6.863,7	3.268,9	4.718,8	7.987,7	5,41	25,42	16,38
Toplam Mevduat	9.843,4	14.287,8	24.131,2	10.183,4	17.979,7	28.163,1	3,45	25,84	16,71

Kaynak: KKTÇMB

Sektör mevduatındaki vade yoğunluğu, önceki dönemlerde olduğu gibi, yüzde 48,35'lik oranla bir ay vadeli mevduattadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 21,33 payla üç ay vadeli, yüzde 14,92 payla vadesiz, yüzde 11,26'lık payla bir yıl vadeli ve yüzde 4,14'lük payla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade dağılımı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, 1 ay vadeli mevduatta 1,3 puan azalış,

vadesiz, 3 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatlarda sırasıyla 0,08, 0,27, 0,16 ve 0,79 puan artış gerçekleşmiştir.

Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde 1 ay vadeli ve 6 ay vadeli mevduatlarda sırasıyla 2,83 ve 0,25 puan azalış, vadesiz, 3 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatta sırasıyla 0,09, 0,79 ve 2,2 puan artış olmuştur.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2017			2018		Değişim (Puan)	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2018-09/2018	09/2017-09/2018
Vadesiz	14,83	14,78	13,86	14,84	14,92	0,08	0,09
1 Ay Vadeli	51,18	51,23	52,97	49,65	48,35	-1,30	-2,83
3 Ay Vadeli	20,54	20,19	18,96	21,06	21,33	0,27	0,79
6 Ay Vadeli	4,39	4,36	4,08	3,98	4,14	0,16	-0,25
1 Yıl Vadeli	9,06	9,44	10,13	10,47	11,26	0,79	2,20
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTCCMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında zaman Eylül 2018 sonu itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre 0-5 Bin TL arası mevduat 312,2 milyon TL'den 314,5 milyon TL'ye, 5-10 Bin TL arası mevduat 351,1 milyon TL'den 358,9 milyon TL'ye, 100 Bin TL üzeri mevduat 16.994 milyon TL'den 21.427,3 milyon TL'ye yükselirken, 10-50 Bin TL arası

mevduat 2.445,8 milyon TL'den 2.396,3 milyon TL'ye, 50-100 Bin TL arası mevduat ise 4.028,1 milyon TL'den 3.666,1 milyon TL'ye düşmüştür. 2018 yılının üçüncü çeyreğinde, 100 Bin TL üzeri mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 76,08, 50-100 Bin TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 13,02 olarak gerçekleşmiştir.

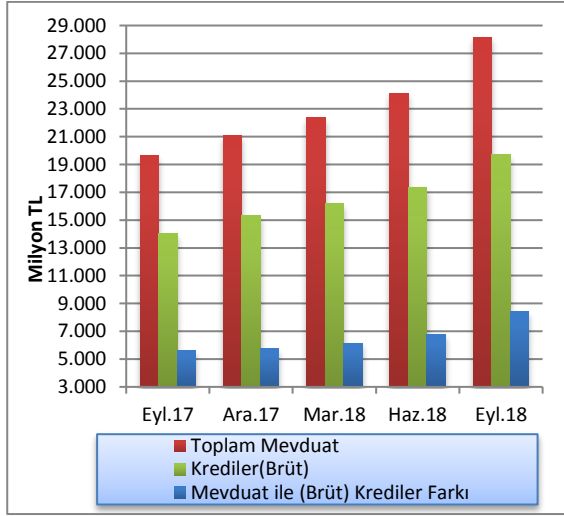
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)

	2017			2018	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
0-5 Bin TL	315,3	329,4	318,2	312,2	314,5
5-10 Bin TL	315,0	338,9	332,2	351,1	358,9
10-50 Bin TL	2.469,4	2.476,8	2.439,5	2.445,8	2.396,3
50-100 Bin TL	3.597,9	3.837,2	3.993,0	4.028,1	3.666,1
100 Bin TL Üzeri	12.975,3	14.115,8	15.269,8	16.994,0	21.427,3
Toplam Mevduat	19.672,9	21.098,1	22.352,7	24.131,2	28.163,1

Kaynak: KKTCCMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Haziran 2018 sonunda 6.800,8 milyon TL olan fark, 2018 yılı Eylül ayında 1.609,9 milyon TL artmış ve 8.410,7 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.18: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

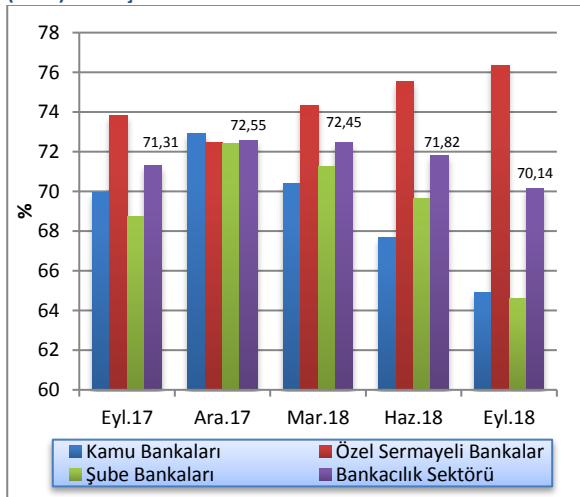

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2018 yılının Haziran ayı sonunda yüzde 71,82 oranında gerçekleşmiş ve 2018 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 70,14 seviyesine gerilemiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 1,17 puan azalmıştır.

2018 yılının Eylül ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, özel sermayeli bankalar yüzde 76,36 ile birinci sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 64,91 oranla kamu bankaları takip etmektedir. Şube bankaları ise yüzde 64,62 dönüşüm oranına sahiptir.

Grafik 5.19: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTÇMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,94 oranında artarak 2018 yılının üçüncü çeyreği sonunda 3.008,1 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde ise yüzde 28,87 oranında artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 160,2 milyon TL, yedek akçeler ise 60,7 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2017		2018		
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eylül
Ödenmiş Sermaye	1.021,4	1.099,6	1.153,7	1.180,3	1.181,6
Yedek Akçeler	558,0	409,6	572,8	616,8	618,7
Sabit Kıymet					
Yeniden Değerleme Fonu	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Menkul Değerler Değer Artış Fonu					
Dönem Kârı (Zararı)	297,4	407,5	123,1	316,1	596,1
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	364,0	358,1	555,2	449,1	447,2
Toplam	2.334,3	2.376,8	2.515,7	2.687,2	3.008,1

Kaynak: KKTÇMB

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2018 yılının Haziran ayına göre 2018 yılı Eylül ayı sonunda yüzde 17,57 oranında artmış, 5.136,5 milyon TL seviyesinden 6.038,8 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 46,35 oranında artış olmuştur.

Haziran 2018 sonunda 24.283,6 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 16,79 oranında artarak 28.359,8 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde yüzde 42,89 oranında artmıştır.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 16,67 oranında artarak 26.135,3 milyon TL'den 30.493,1 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı yüzde 43,56'dır.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

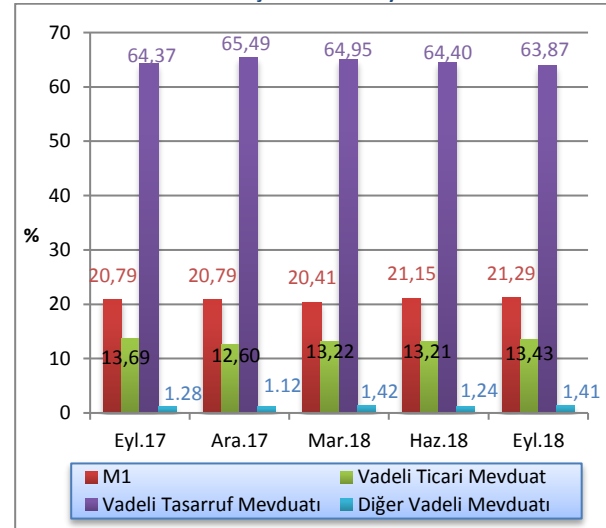
Yıllar	Dönem	M1	Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	M2	Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	M3	Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,73	14.279,2	8,08	15.106,4	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,8	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74
	II	3.906,7	4,05	18.670,5	3,61	20.066,2	4,46
	III	4.126,2	5,62	19.847,4	6,30	21.240,3	5,85
	IV	4.403,3	6,71	21.181,5	6,72	22.789,8	7,29
2018	I	4.620,3	4,93	22.638,7	6,88	24.286,7	6,57
	II	5.136,5	11,17	24.283,6	7,27	26.135,3	7,61
	III	6.038,8	17,57	28.359,8	16,79	30.493,1	16,67

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Eylül 2018 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 63,87 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 21,29'luk payla M1, yüzde 13,43 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,41'lik oranla diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2'nin yapısı içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde oransal olarak 0,5 puan azalarak yüzde 63,87'e gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1 yüzde 20,79'dan yüzde 21,29'a, diğer vadeli mevduat yüzde 1,28'den yüzde 1,41'e yükselmiş, vadeli ticari mevduat ise yüzde 13,69'dan yüzde 13,43'e gerilemiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

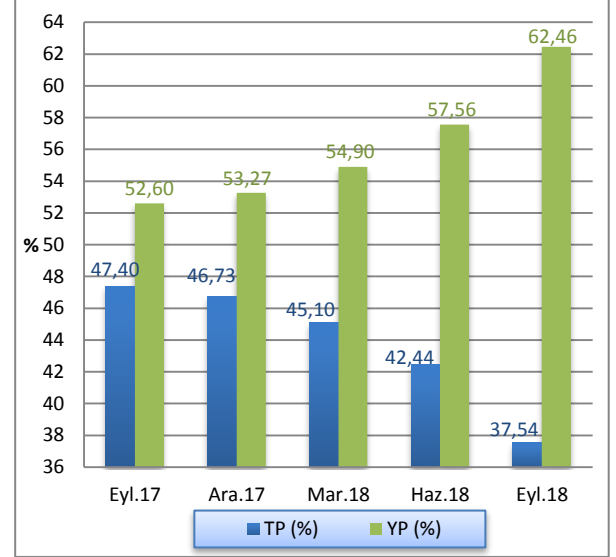
Kaynak: KKTCCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Eylül 2018 itibarıyla incelendiğinde, TP mevduatın M3 içindeki payının yüzde 37,54, YP mevduatın ise yüzde 62,46 oranında olduğu görülmektedir. Bu paylar Eylül 2017 sonunda TP'de yüzde 47,4, YP'de ise yüzde 52,6 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

2018 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla TL'de 639, ABD dolarında 202, avroda 223 ve sterlinde 527 adet gerçekleşen işlem bulunmaktadır. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 20.612 milyon TL, YP cinsinden, ABD dolarında 293 milyon ABD doları, avroda 6.731 milyon avro ve sterlinde 5.171 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2017								
Q3	633	9.554.550	167	177.450	220	5.263.225	716	5.715.425
Q4	708	15.421.800	197	314.050	251	7.011.600	574	5.731.125
2018								
Q1	948	16.733.550	163	409.500	272	7.738.650	579	5.729.025
Q2	779	16.336.150	121	241.600	366	8.451.450	540	5.447.950
Q3	639	20.611.650	202	292.500	223	6.730.700	527	5.171.325

Kaynak: KKTCCMB

2018 yılı üçüncü çeyrekte gerçekleşen işlemlerin hacim dağılımlarına bakıldığında, TL’de yüzde 96,94, ABD dolarında yüzde 96,34, avroda yüzde 99,97 ve sterlinde yüzde 99,76 oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği görülmektedir. TL’de 1 haftalık işlemler yüzde 2,62, ABD dolarında yüzde 1,68, sterlinde binde

0,1 oranında gerçekleşmiştir. 2 haftalık işlemlerde, TL’de binde 4,1, ABD dolarında ise yüzde 1,23 oranında tercih edilmiştir. 3 haftalık işlemler sterlinde binde 0,1 oranında gerçekleşirken, 1 aylık işlemler ise TL’de binde 0,3, ABD dolarında binde 7,5, avroda binde 0,3, sterlinde binde 2,2 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x 1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2017 Q3	9.554.550		177.450		5.263.225		5.715.425	
G	9.131.550	95,57	136.800	77,09	5.262.625	99,99	5.715.425	100,00
1H	322.000	3,37						
1A	101.000	1,06	40.650	22,91	600	0,01		
2017 Q4	15.421.800		314.050		7.011.600		5.731.125	
G	14.986.600	97,18	273.950	87,23	7.009.200	99,97	5.731.125	100,00
1H	404.700	2,62						
1A	22.500	0,14	39.100	12,45	2.400	0,03		
3A	4.000	0,03	1.000	0,32				
6A	4.000	0,03						
2018 Q1	16.733.550		409.500		7.738.650		5.729.025	
G	16.000.450	95,62	372.900	91,06	7.732.850	99,93	5.722.025	99,88
1H	653.000	3,90			600	0,01		
1A	71.000	0,42	36.100	8,82	5.200	0,06	5.000	0,09
3A	9.100	0,06					2.000	0,03
6A			500	0,12				
2018 Q2	16.336.150		241.600		8.451.450		5.447.950	
G	15.303.650	93,68	227.550	94,18	8.449.950	99,98	5.429.600	99,66
1H	928.000	5,68						
1A	91.500	0,56	14.050	5,82	1.500	0,02	18.350	0,34
3A	13.000	0,08						
6A								
2018 Q3	20.611.650		292.500		6.730.700		5.171.325	
G	19.981.650	96,94	281.800	96,34	6.728.400	99,97	5.158.975	99,76
1H	540.000	2,62	4.900	1,68			500	0,01
2H	84.000	0,41	3.600	1,23				
3H							500	0,01
1A	6.000	0,03	2.200	0,75	2.300	0,03	11.350	0,22

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2018 yılı üçüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 12,59, ABD dolarında yüzde 1,04, avroda yüzde 0,5, sterlinde ise yüzde 0,75'tir. Haftalık işlemlerin faiz oranları TL'de yüzde 14,67, ABD dolarında yüzde 3,11, sterlinde ise yüzde 2 olarak gerçekleşmiştir. 2 haftalık işlemlerin

ortalama faiz oranları ise TL'de yüzde 13,5, ABD dolarında yüzde 3,06'dır. 3 haftalık işlemler sterlinde yüzde 1,75 ortalama faiz oranı ile gerçekleşirken, 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları TL'de yüzde 16,75, ABD dolarında yüzde 2,45, avroda yüzde 1,9, sterlinde ise yüzde 2,14 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

	TL						₺						€			£					
	G	1H	2H	1A	3A	6A	G	1H	2H	1A	3A	6A	G	1H	1A	G	1H	3H	1A	3A	
2017 Q3	7,65	9,75		10,05			0,50			1,50			0,50	1,50		0,75					
Q4	7,75	9,75		10,02	10,06	10,63	0,50			1,61	2,00		0,50	1,38		0,76					
2018 Q1	7,75	9,75		10,00	10,33		0,50			1,72	2,25		0,50	0,75	0,86	0,75			1,25	1,25	
Q2	8,99	10,88		10,24	10,50		0,55			1,72			0,50	0,75		0,75				1,34	
Q3	12,59	14,67	13,50	16,75			1,04	3,11	3,06	2,45			0,50	1,90		0,75	2,00	1,75	2,14		

Kaynak: KKTCCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartları işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
02/10/2015 (RG 144)	1,89	2,39	1,30	1,80
04/01/2016 (RG 1)	1,96	2,46	1,29	1,79
01/04/2016 (RG 41)	2,09	2,59	1,27	1,77
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71
03/07/2017 (RG 113)	1,97	2,47	1,20	1,70
02/10/2017 (RG 161)	2,00	2,50	1,18	1,68
02/01/2018 (RG 1)	2,06	2,56	1,17	1,67
02/04/2018 (RG 303)	2,16	2,66	1,16	1,66
02/07/2018 (RG 102)	2,26	2,76	1,15	1,65
01/10/2018 (RG 143)	2,54	3,04	1,18	1,68

Kaynak: KKTCMB

5.6 BANKACILIK DIŞI FİNANS SEKTÖRÜ

5.6.1 ULUSLARARASI BANKACILIK BİRİMLERİ

Sayıları yedi olan Uluslararası Bankacılık Birimleri’nin Eylül 2018 itibarı ile toplam aktif büyüklüğü 2017 yılsonuna göre yüzde 3,5 artarak 562 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır. Bu dönemde likit aktifler yüzde 30,69 oranında artarak 247 milyon ABD doları düzeyine yükselmiştir. Brüt krediler yüzde 17,34 azalışla 286 milyon ABD dolarına gerilemiş, diğer aktifler ise yüzde 262,5 oranında artışla 29 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir.

Aralık 2017 - Eylül 2018 döneminde, mevduat yüzde 1,25 oranında artmış ve 485 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Özkaynaklar yüzde 11,54 oranında artarak 58 milyon ABD dolarına ulaşırken, bankalara borçlar yüzde 16,67’lik artışla 7 milyon ABD doları, diğer pasifler kalemi ise yüzde 100’lük artışla 12 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 5.22: Uluslararası Bankacılık Birimleri Konsolide Bilançosu (Milyon ABD Doları)

	Aralık 2017	Eylül 2018	Yüzde Değişim
Likit Aktifler	189	247	30,69
Krediler (Brüt)	346	286	-17,34
Diğer Aktifler	8	29	262,50
Aktif/Pasif	543	562	3,50
Mevduat	479	485	1,25
Bankalara Borçlar	6	7	16,67
Özkaynaklar	52	58	11,54
Diğer Pasifler	6	12	100,00

Kaynak: KKTCMB

5.6.2 SİGORTA ŞİRKETLERİ

2017 yılsonu itibarıyla sektörde hizmet vermekte olan toplam 32 adet sigorta şirketi bulunmaktadır. 2016 yılsonu itibarıyla 495,3 milyon TL olan sigorta şirketlerinin konsolide aktif büyüklüğü 2017 yılsonu itibarıyla yüzde 14,74 oranında artarak 568,3 milyon TL'ye yükselmiştir. 2017 yılsonu itibarıyla nakit değerler 191,9 milyon TL, alacaklar 113,8 milyon TL ve sabit değerler 116,3 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sigortacılık sektörü konsolide bilançosunun pasif kalemlerinden borçlar bir yıllık dönemde (Aralık 2016-Aralık 2017) yüzde 33,4 artarak 68,7 milyon TL, karşılıklar yüzde 15,7 artarak 308,7 milyon TL, özkaynaklar yüzde 4,7 artarak 140,4 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde kâr ise yüzde 15,45 oranında artarak 39,6 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.23: Sigorta Şirketleri Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2016	2017	Yüzde Değişim
Nakit Değerler	163,9	191,9	17,08
Alacaklar	100,3	113,8	13,46
Sabit Değerler	103,2	116,3	12,69
Diğer Aktifler	127,9	146,3	14,39
Aktif/Pasif	495,3	568,3	14,74
Borçlar	51,5	68,7	33,40
Karşılıklar	266,8	308,7	15,70
Özkaynaklar	134,1	140,4	4,70
Kâr/Zarar	34,3	39,6	15,45
Diğer Pasifler	8,6	10,9	26,74

Kaynak: KKTC Maliye Bakanlığı - Para Kambyo ve İnkişaf Sandığı İşleri Dairesi.

5.6.3 KOOPERATİFLER

Ülkede faaliyet gösteren kooperatiflerle ilgili Aralık 2017 tarihli bilanço, 31 Aralık 2017 tarihli, teftiş edilmiş ve teftişi tamamlanmamış, ancak gözetim sistemine göre bilanço sunan toplam 58 adet kooperatifin verilerinden hazırlanmıştır.

Aralık 2016 sonu itibarıyla 1.081,4 milyon TL olan kooperatiflerin aktif büyüklüğü Aralık 2017 sonunda yüzde 2,48 oranında azalmış ve 1.054,6 milyon TL'ye gerilemiştir.

Aralık 2017 sonu itibarıyla bir önceki yıla kıyasla, brüt krediler yüzde 1,33 oranında azalarak 609 milyon TL'ye, diğer aktifler yüzde 91,43 azalış ile 3,9 milyon TL'ye

gerilemiş, likit aktifler ise yüzde 5,49 oranında artarak 441,7 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Bilançonun pasifinde; mevduat yüzde 2,17 azalış ile 919,4 milyon TL'ye, özkaynaklar yüzde 4,84 azalış ile 92,4 milyon TL'ye, diğer pasifler ise yüzde 3,82 oranında azalış ile 42,8 milyon TL'ye gerilemiştir.

Tablo 5.24: Kooperatifler Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2016	2017	Yüzde Değişim
Likit Aktifler	418,7	441,7	5,49
Krediler (Brüt)	617,2	609,0	-1,33
Diğer Aktifler	45,5	3,9	-91,43
Aktif/Pasif	1.081,4	1.054,6	-2,48
Mevduat	939,8	919,4	-2,17
Özkaynaklar	97,1	92,4	-4,84
Diğer Pasifler	44,5	42,8	-3,82

Kaynak: KKTC Kooperatif Şirketler Mukayyitliği

5.6.4 DÖVİZ BÜROLARI

2017 yılsonu itibarıyla faaliyette olan 37 adet döviz bürosu bulunmaktadır. Döviz büroları konsolide bilançosu incelendiği zaman, 2017 yılsonu itibarıyla bir önceki yıla göre, hazır değerler ve stoklar kalemlerinde artış, ticari ve diğer alacaklar kaleminde ise azalış olduğu görülmektedir. 2017 yılsonuna göre, hazır değerler 24,1 milyon TL, ticari ve diğer alacaklar 0,3 milyon TL, stoklar 12,3 milyon TL ve duran varlıklar 0,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Döviz büroları konsolide aktif büyüklüğü 2017 yılsonu itibarıyla bir önceki yıla göre yüzde 33,57 oranında artarak 37,4 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2017 yılsonu itibarıyla, pasif yapısındaki kısa vadeli yabancı kaynaklar 10,4 milyon TL, uzun vadeli yabancı kaynaklar 3,5 milyon TL, özkaynaklar 23,5 milyon TL, kâr ise 1,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.25: Döviz Büroları Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2016	2017	Yüzde Değişim
Dönen Varlıklar	27,3	36,7	34,43
- Hazır Değerler	18,4	24,1	30,98
- Ticari ve Diğer Alacaklar	0,4	0,3	-25,00
- Stoklar	8,5	12,3	44,71
- Diğer Dönen Varlıklar	-	-	-
Duran Varlıklar	0,7	0,7	0,00
Aktif/Pasif	28,0	37,4	33,57
Yabancı Kaynaklar	10,3	13,9	34,95
- Kısa Vadeli	7,3	10,4	42,47
- Uzun Vadeli	3,0	3,5	16,67
Özkaynaklar	17,7	23,5	32,77
- Kâr/Zarar	1,1	1,3	18,18
- Diğer Özkaynaklar	16,6	22,2	33,73

Kaynak: KKTC Maliye Bakanlığı - Para Kambiyo ve İnkişaf Sandığı İşleri Dairesi.

Not: 2016 yılsonu itibarıyla faaliyette olan 34 adet döviz bürosu bulunmaktadır. 2016 yılsonu konsolide bilançosu 33 adet döviz bürosunun verilerinden, 2017 yılsonu konsolide bilançosu ise 35 adet döviz bürosunun verilerinden oluşmaktadır.

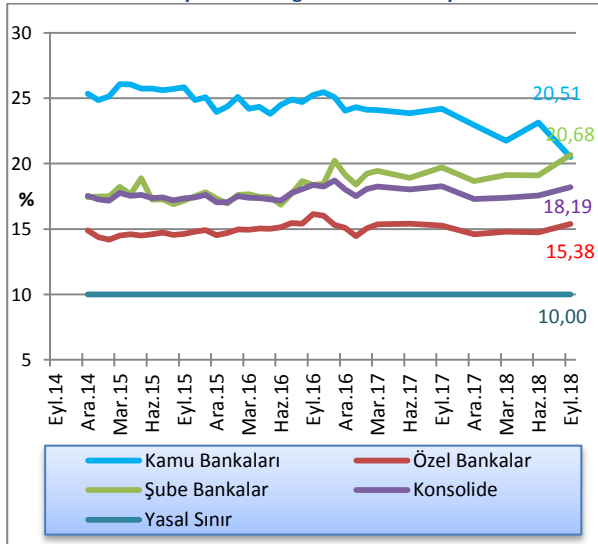
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2018 yılının üçüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,17 puan artarak yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 18,19 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Eylül 2018 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu bankalarında yüzde 20,51, özel sermayeli bankalarda yüzde 15,38 ve şube bankalarında yüzde 20,68 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılının Haziran ayı itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 23,14, 14,74 ve 19,11 seviyesinde idi. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, SYSR kamu bankalarında 3,69 puan azalmış, özel sermayeli bankalarda 0,12 puan, şube bankalarında ise 0,96 puan artmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTÇMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıkları 2018 yılı Eylül sonunda 2018 yılı Haziran ayına göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 14,13 azaldığı, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 71,40, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 0,58, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 4,65 oranında arttığı görülmüştür. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 314,3 milyon TL artarak 3.114,8 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde ise (Eylül 2017 - Eylül 2018) 735,2 milyon TL artmıştır. Sektörün yüzde 0 ve yüzde 20 risk ağırlıklı varlıklarında meydana gelen büyük değişim, 1 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla Bankalar Sermaye

Yeterliliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine ilişkin Tebliğ'de meydana gelen değişiklikten kaynaklanmaktadır. 62/2017 sayılı Bankacılık Yasası'nın 5 (7) geçici 8'inci maddesi gereği 41 (1) fıkrasındaki "yasal oranı yüzde 200 olarak kullanan bankaların, devlet kefaletini haiz kredilerinin yüzde 200'ünü aşan kısmı, yüzde yirmi (%20) risk ağırlığına tabi tutulur," şeklinde düzenlenmiştir.

Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar

	Eyl. 2017	Ara. 2017	Mar. 2018	Haz. 2018	Eyl. 2018	Yüzde Değişim (06/18-09/18)
% 0	11.122,9	11.589,1	12.190,3	13.303,1	11.422,1	-14,13
% 20	2.294,2	2.544,7	2.783,8	2.910,2	4.988,2	71,40
% 50	5.067,4	5.569,0	6.084,1	6.860,4	6.900,4	0,58
% 100	7.091,1	7.390,3	7.672,3	8.050,8	8.443,5	4,65
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	2.379,6	2.628,0	2.677,6	2.800,5	3.114,8	11,22

Kaynak: KKTÇMB

2018 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 7,69 oranında artış olmuştur. 2018 yılı Haziran ayı itibarıyla 14.863,5 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklandırılmış toplamı, 2018 yılının Eylül ayı sonunda 1.142,60 milyon TL artarak, 16.006,1 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde yüzde 28,43 artmıştır.

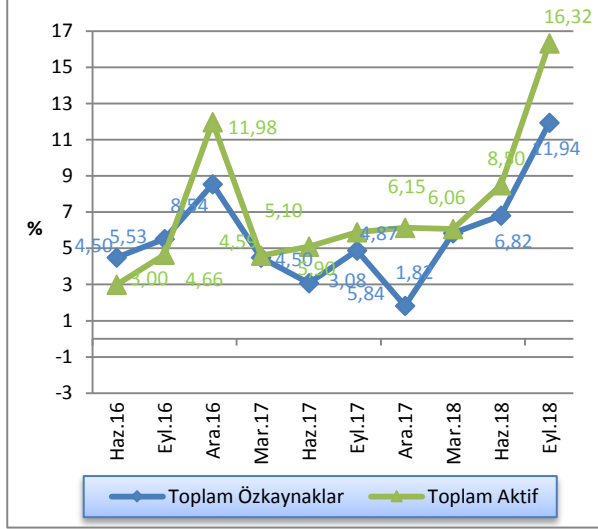
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTÇMB

2018 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla 2018 yılı Haziran ayına göre toplam aktifler yüzde 16,32, toplam özkaynaklar ise yüzde 11,94 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 42,08 ve yüzde 28,86 artmıştır.

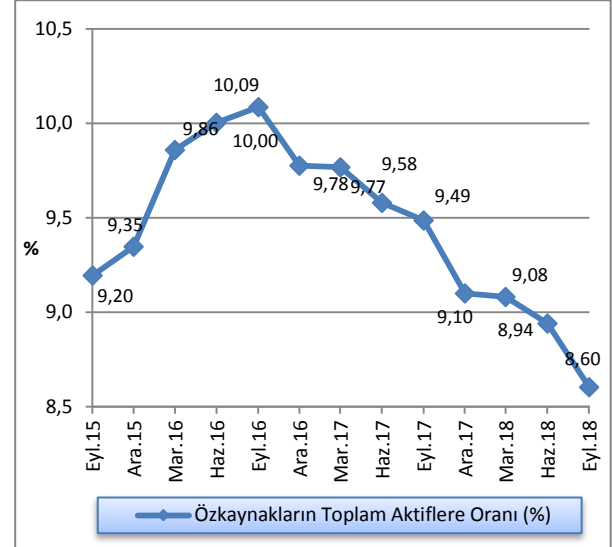
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2017 yılının ilk çeyreğinde yüzde 9,77, yılın ikinci çeyreğinde yüzde 9,58, üçüncü çeyreğinde yüzde 9,49 ve son çeyrekte ise yüzde 9,10 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2018 yılında bu oran yine gerileyerek ilk çeyrekte yüzde 9,08, ikinci çeyreğinde yüzde 8,94, üçüncü çeyrekte ise yüzde 8,60 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

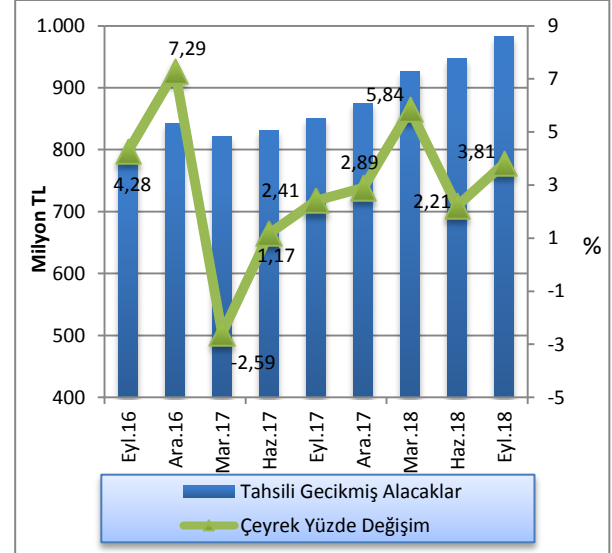

Kaynak: KKTCMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR

2018 yılının Haziran ayı sonu itibarıyla 946,5 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2018 Eylül ayı sonu itibarıyla yüzde 3,81 oranında artarak 982,6 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 15,56 oranında artmıştır.

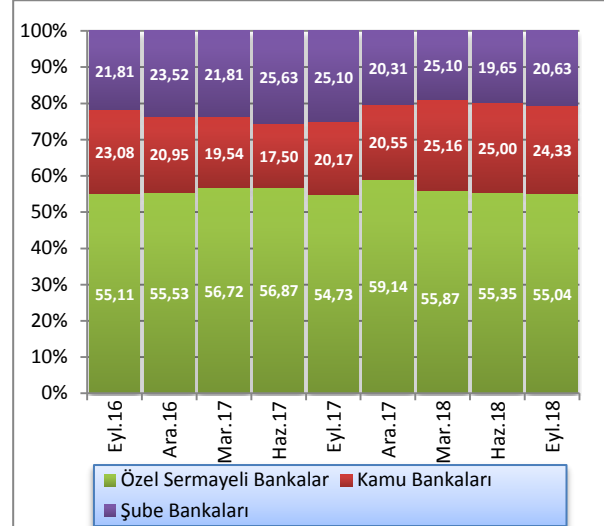
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTCMB

2018 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla kamu bankaları ve özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre azalış, şube bankalarının paylarında ise artış olduğu görülmektedir. Buna göre, Haziran 2018 - Eylül 2018 döneminde kamu bankalarının payı yüzde 25'ten yüzde 24,33'e, özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 55,35'den yüzde 55,04'e gerilemiş, şube bankalarının toplam TGA içindeki payı ise yüzde 19,65'den yüzde 20,63'e yükselmiştir. Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 54,73'den yüzde 55,04'e, kamu bankalarının payı ise yüzde 20,17'den yüzde 24,33'e yükselmiştir. Şube bankalarının payı yüzde 25,10'dan, yüzde 20,63'e gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

2018 yılı üçüncü çeyreğinde, toplam aktifler 34.956,5 milyon TL, toplam brüt krediler 19.752,4 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 982,6 milyon TL, özel karşılıklar 595,2 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla kamu bankalarında toplam aktifler 8.339,9 milyon TL, toplam brüt krediler 4.627,2 milyon TL, TGA'lar 239,1 milyon TL, özel karşılıklar ise 140,2 milyon TL seviyesindedir. Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 15.646,4 milyon TL, toplam brüt krediler

9.963,5 milyon TL, TGA'lar 540,8 milyon TL, özel karşılıklar 292,9 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 10.970,2 milyon TL, toplam brüt krediler 5.161,7 milyon TL, TGA'lar 202,7 milyon TL, özel karşılıklar 162,1 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

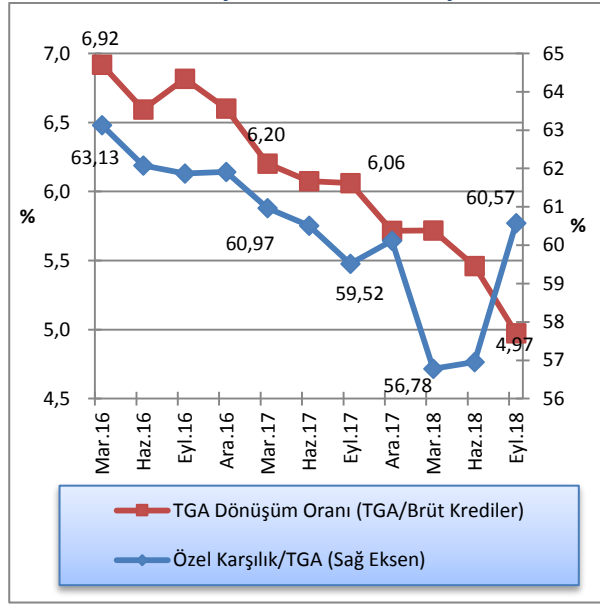
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Mar.18	Haz.18	Eyl.18
Kamu Bankaları	6.834,2	7.299,1	8.339,9	4.145,8	4.253,7	4.627,2	232,9	236,7	239,1	105,3	103,9	140,2
Özel Sermayeli Bankalar	12.316,3	13.297,3	15.646,4	7.609,2	8.295,7	9.963,5	517,4	523,9	540,8	278	282,3	292,9
Şube Bankaları	8.548,1	9.455,4	10.970,2	4.440,6	4.780,9	5.161,7	175,7	185,9	202,7	142,5	152,9	162,1
Toplam	27.698,6	30.051,8	34.956,5	16.195,6	17.330,3	19.752,4	926,0	946,5	982,6	525,8	539,1	595,2

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 6,82 olan TGA dönüşüm oranı bu tarihten sonra düşüş trendine girmiş ve 2017 yılı sonu itibarıyla yüzde 5,72 seviyesine gerilemiştir. 2018'in birinci çeyreğinde sabit kalan TGA dönüşüm oranı, yılın ikinci ve üçüncü çeyreğinde gerilemeye devam ederek yüzde 4,97 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bir yıllık dönemde TGA dönüşüm oranında (Eylül 2017 - Eylül 2018) 1,09 puan düşüş yaşanmıştır.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2018 Haziran sonu itibarıyla yüzde 56,96 iken, Eylül 2018'de 3,62 puan artarak yüzde 60,57'ye yükselmiştir. Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı 1,06 puan yükselmiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTCMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KARLILIĞI

2018 Haziran ayı sonunda yüzde 2,02 olan sektör aktif kârlılığı, 2018 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 2,42'ye yükselmiş, yüzde 22,06 olan özkaynak kârlılığı yüzde 27,31'e yükselmiş, net faiz marjı ise yüzde 3,28'den yüzde 3,51'e yükselmiştir. Aktif kârlılık ve özkaynak kârlılığındaki artış, net kâr/zarar kalemindeki hızlı artıştan kaynaklanmaktadır. Eylül 2017 - Eylül 2018 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 1,69'dan yüzde 2,42'ye, özkaynak kârlılığı yüzde 17,39'dan yüzde 27,31'e, net faiz marjı ise yüzde 3,16'dan yüzde 3,51'e yükselmiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları

Açıklama	2017		2018		Eyl.
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	
Aktif Kârlılığı¹	1,69	1,72	1,71	2,02	2,42
Özkaynak Kârlılığı²	17,39	18,10	18,25	22,06	27,31
Net Faiz Marjı³	3,16	3,16	3,20	3,28	3,51

Kaynak: KKTCMB

Not: 1. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

2. Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

3. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı+TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete’de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Kredi Kartları yeni dönem azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarının belirlenmesi.			02.07.2018	102
KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu’nun, 41/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası’nın 11 (1) ve 23 (3) maddeleri uyarınca, yasal karşılık faiz ve yabancı para mevduat faiz oranı değişiklik kararı.	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu’nun, 41/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası’nın 11 (1) ve 23 (3) maddeleri uyarınca, Türk Lirası yasal karşılık faiz oranı değişiklik kararı.	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu’nun, 41/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası’nın 23. maddesi uyarınca, yasal karşılık oranı değişiklik kararı.	14.08.2018	1005	31.08.2018	127
Uluslararası Bankacılık Birimleri Yasası Değişiklik Tebliği.	16.08.2018	1007	31.08.2018	127
KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu’nun, 41/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası’nın 11 (1) ve 23 (3) maddeleri uyarınca, yasal karşılık faiz ve mevduat faiz oranları değişiklik kararı.	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu’nun, 41/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası’nın 11 (1) maddesi uyarınca, 31 (1) (A) (B) ve (C) maddesinde öngörülen sürelerle uygun olarak, kredi türlerine göre Türk Parası ve Yabancı Para reeskont ve avans işlemlerinde uygulanan yıllık faiz oranı değişiklik kararı.	20.09.2018	1015	26.09.2018	140
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, 62/2017 Sayılı Bankacılık Yasası’nın, 38’inci, 39’uncu 40’ncü 41’inci ve 44’üncü maddelerinin altında çıkarılan “Üstlenilen Risklere İlişkin (Değişiklik) Tebliği”.	20.09.2018	1016	27.09.2018	141
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, 32/2009 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu Yasası’nın 11’inci maddesinin (2)’nci ve (3)’üncü fıkralarının altında çıkarılan “Tasarruf Mevduatı Sigortası Primlerinin Tahsil Usul ve Esasları (Değişiklik) Tebliği.”	20.09.2018	1017	27.09.2018	141
Kredi Kartları yeni dönem azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarının belirlenmesi.			01.10.2018	143

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasalar				
Gümrük ve İstihlal Yasası.			17.08.2018	122
Katma Değer Vergisi Yasası.			17.08.2018	122
Limanlar Dairesi (Yasal Yetki Devri) Yasası.			07.09.2018	132
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu Yasası.			26.09.2018	140
Gelir Vergisi Yasası.			04.10.2018	145
Tapu ve Kadastro Dairesi (Harç ve Ücretler) Yasası.			11.10.2018	150
Yasa Tasarıları				
Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Yasa Tasarısı.			13.08.2018	119
Yasa Gücünde Kararnameler				
Mali Düzenlemeye İlişkin Yasa Gücünde Kararname.			17.08.2018	122
Devlet Emlak ve Malzeme Dairesi Tarafından Döviz Cinsinden Yapılmış Olan Sözleşmelerde 1 Eylül, 2018 – 28 Şubat 2019 Dönemi Aylık Kira Ödemelerinin Sadece Dört Bin Amerikan Doları ve Altında Olan Sözleşmelerde Döviz Kurunun Sabitlemesinin Düzenlenmesine İlişkin Yasa Gücünde Kararname.			17.08.2018	122
Kamu Görevlileri Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname.			17.08.2018	122
Mali Düzenlemeye İlişkin Yasa Gücünde Kararname.			17.08.2018	122
Taşınmaz Mal Edinme ve Uzun Vadeli Kiralama (Yabancılar) Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname.			29.08.2018	126
Döviz ve Türk Lirası Cinsinden Yapılan Sözleşmelerde Kira Geliri Tutarlarının ve Stopajının Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Yasa Gücünde Kararname.			29.08.2018	126
Gemilerle İlgili Harçlar ve Ücretler Yasası Uyarınca Tahsil Edilen Liman Ücretlerinde Uygulanacak Dolar Kurunun Sabitlemesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname.			31.08.2018	127
Deniz Ticaret (Vergi Yükleme Hükümleri) Yasası Uyarınca Tahsil Edilen Liman Ücretlerinde Uygulanacak Dolar Kurunun Sabitlemesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname.			31.08.2018	127
Kamu Çalışanlarının Aylık (Maaş-Ücret) ve Diğer Ödeneklerinin Düzenlenmesi Yasası Hakkında Yasa Gücünde (Değişiklik) Kararnamesi.			31.08.2018	127
Kamu Görevlileri Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname.			01.09.2018	128
Kıbrıs Vakıflar İdaresi Tarafından Döviz Cinsinden Yapılmış Olan İki Bin Sterlin ve Altındaki Kira			07.09.2018	132

Sözleşmelerinde, 1 Eylül 2018 – 30 Kasım 2018 Dönemi Aylık Kira Ödemelerinin Döviz Kurunun Sabitlenmesinin Düzenlenmesine İlişkin Yasa Gücünde Kararname.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankacılık Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname.

14.09.2018 135

Devlet Emlak ve Malzeme Dairesi'nin Dört Bin Amerikan Doları ve Altındaki Sözleşmelerden Doğan Alacaklarında Döviz Kurunun Sabitlenmesi ve Tahsilatın Hızlandırılmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararname.

14.09.2018 135

Tüketicilerin Fahiş Fiyatlardan Korunmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararname.

19.09.2018 137

Ülkede Yaşanan Ekonomik Kriz Nedeniyle Sosyal Sigortalar Yasasına Tabi Sigortalıların Ödemesi Gereken Prim Miktarında %1,5 İndirim Yapılması ve Ödenmemiş Prim Borçlarına Ait Gecikme Zamlarının İndirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname.

26.09.2018 140

KKTC Haricinden Yatırım Amacıyla Verilen Kredilerden Elde Edilen Faizlerin Vergi Kesintilerine Uygulanacak İstisna Kararnamesi.

04.10.2018 145

2018 Yılında Hayat Pahalılığı Ödeneği Hakkının 3 Ay (Ekim, Kasım, Aralık) Süre ile Durdurulması Hakkında Yasa Gücünde Kararnameler.

26.10.2018 160

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
31 Mar. 2014	3.079.515.185	147.484.184	1.728.249	3.228.727.618	245.971.070	1.675.102.982	876.948.620	430.704.946	3.228.727.618
30 Haz. 2014	3.270.433.195	121.218.064	1.804.149	3.393.455.408	247.254.958	1.792.772.785	890.156.351	463.271.314	3.393.455.408
30 Eyl. 2014	3.511.228.059	119.312.114	1.752.480	3.632.292.653	248.132.449	1.917.060.863	938.524.944	528.574.397	3.632.292.653
31 Ara. 2014	3.645.697.257	171.220.524	25.331.106	3.842.248.887	258.929.182	1.493.119.701	954.982.558	1.135.217.446	3.842.248.887
31 Mar. 2015	3.739.517.315	115.254.133	2.248.301	3.857.019.749	276.152.356	1.408.442.288	1.006.554.132	1.165.870.973	3.857.019.749
30 Haz. 2015	4.297.312.709	132.031.767	18.942.188	4.448.286.664	276.996.548	1.482.713.730	1.062.691.010	1.625.885.376	4.448.286.664
30 Eyl. 2015	4.883.071.770	133.138.667	2.280.396	5.018.490.833	278.408.386	1.554.299.105	1.159.694.120	2.026.089.222	5.018.490.833
31 Ara. 2015	4.820.323.929	184.465.057	20.635.529	5.025.424.515	400.156.276	1.597.089.925	1.143.470.037	1.884.708.277	5.025.424.515
31 Mar. 2016	4.759.331.238	177.928.840	2.511.781	4.939.771.859	317.637.476	1.368.093.189	1.158.875.053	2.095.166.141	4.939.771.859
30 Haz. 2016	4.743.182.458	213.175.830	2.640.121	4.958.998.409	318.658.983	1.476.230.465	1.172.163.993	1.991.944.968	4.958.998.409
30 Eyl. 2016	5.466.386.701	186.416.180	2.729.886	5.655.532.767	319.829.286	1.706.384.976	1.233.282.326	2.396.036.179	5.655.532.767
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	465.169.093	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31 Mar. 2017	6.764.573.400	101.158.224	3.401.183	6.869.132.807	365.686.916	2.121.997.651	1.448.684.018	2.932.764.222	6.869.132.807
30 Haz. 2017	6.981.906.564	134.992.949	2.841.955	7.119.741.468	367.060.935	2.317.720.970	1.512.813.049	2.922.146.514	7.119.741.468
30 Eyl. 2017	7.630.043.970	191.469.924	2.907.269	7.824.421.163	368.577.947	2.505.097.829	1.615.196.100	3.335.549.287	7.824.421.163
31 Ara. 2017	8.118.080.496	114.227.729	3.260.499	8.235.568.724	384.891.701	2.718.606.151	1.734.869.527	3.397.201.345	8.235.568.724
31 Mar. 2018	8.545.422.968	219.540.337	4.339.065	8.769.302.370	436.642.697	2.870.588.126	1.851.557.638	3.610.513.909	8.769.302.370
30 Haz. 2018	9.341.542.297	155.660.857	2.673.006	9.499.876.160	439.621.419	3.105.622.819	1.993.912.015	3.960.719.907	9.499.876.160
30 Eyl. 2018	11.073.132.669	172.557.057	2.684.160	11.248.373.886	445.771.689	3.717.146.751	2.052.867.163	5.032.588.283	11.248.373.886

Kaynak: KKTCMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
31 Mar. 2014	57.681.769	2.146.362	1.068.596.270	1.717.402.462	35.043.690	198.644.632	3.079.515.185
30 Haz. 2014	37.813.934	2.146.362	1.173.711.609	1.837.164.805	51.540.117	168.056.368	3.270.433.195
30 Eyl. 2014	63.855.297	2.146.362	1.167.075.364	1.915.670.506	63.391.520	299.089.010	3.511.228.059
31 Ara. 2014	59.575.201	2.341.331	1.307.875.937	1.925.886.634	60.933.484	289.084.670	3.645.697.257
31 Mar. 2015	93.270.862	2.341.331	1.456.217.149	1.979.335.666	48.438.307	159.914.000	3.739.517.315
30 Haz. 2015	82.385.984	2.341.331	1.467.167.127	2.411.582.643	113.843.324	219.992.300	4.297.312.709
30 Eyl. 2015	140.974.336	2.341.331	1.467.337.337	2.899.368.703	114.480.913	258.569.150	4.883.071.770
31 Ara. 2015	87.625.194	2.611.239	1.402.006.529	2.945.775.755	55.692.162	326.613.050	4.820.323.929
31 Mar. 2016	117.668.364	2.611.239	1.499.576.679	2.952.607.384	77.638.972	109.228.600	4.759.331.238
30 Haz. 2016	90.757.864	2.611.239	1.614.592.023	2.855.674.301	33.822.031	145.725.000	4.743.182.458
30 Eyl. 2016	238.570.625	2.611.239	2.029.877.829	3.097.871.008	0	97.456.000	5.466.386.701
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	0	194.469.500	6.362.944.796
31 Mar. 2017	165.588.687	3.440.019	2.101.326.259	4.030.683.635	0	463.534.800	6.869.132.807
30 Haz. 2017	171.906.834	3.440.019	1.823.606.608	4.299.854.053	0	683.099.050	6.981.906.564
30 Eyl. 2017	275.459.595	3.440.019	1.842.387.496	4.739.760.510	0	768.996.350	7.630.043.970
31 Ara. 2017	256.268.223	3.440.019	1.759.612.509	5.195.103.445	0	903.656.300	8.118.080.496
31 Mar. 2018	382.362.841	3.997.999	1.705.665.243	5.630.492.210	0	822.904.675	8.545.422.968
30 Haz. 2018	281.516.845	3.997.999	1.845.209.663	6.467.950.290	0	742.867.500	9.341.542.297
30 Eyl. 2018	701.495.845	3.997.999	2.827.946.391	7.539.692.434	0	0	11.073.132.669

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
31 Mar. 2014							2.431.745	2.431.745
30 Haz. 2014							2.381.303	2.381.303
30 Eyl. 2014							2.580.963	2.580.963
31 Ara. 2014								-
31 Mar. 2015							4.466.517	4.466.517
30 Haz. 2015							4.642.279	4.642.279
30 Eyl. 2015							5.311.384	5.311.384
31 Ara. 2015								-
31 Mar. 2016								-
30 Haz. 2016							4.083.448	4.083.448
30 Eyl. 2016							4.270.101	4.270.101
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643
31 Mar. 2017								-
30 Haz. 2017							4.943.377	4.943.377
30 Eyl. 2017							5.415.736	5.415.736
31 Ara. 2017							5.807.899	5.807.899
31 Mar. 2018							5.789.550	5.789.550
30 Haz. 2018							6.912.450	6.912.450
30 Eyl. 2018							9.112.800	9.112.800

Kaynak: KKTCCMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
31 Mar. 2014	38.950.361	43.565.188	472.182.955	1.094.180.494	491.575.544	385.373.076	438.945	25.785.039	2.552.051.602
30 Haz. 2014	53.919.830	11.982.605	466.591.523	1.122.184.360	499.327.153	390.829.198	17.474.716	120.619.751	2.682.929.136
30 Eyl. 2014	69.233.058	18.698.887	502.033.797	1.136.473.300	526.918.645	411.606.299	27.425.327	163.196.494	2.855.585.807
31 Ara. 2014	17.094.271	9.256.228	567.445.436	868.076.651	532.525.648	422.456.910	629.724	30.617.391	2.448.102.259
31 Mar. 2015	10.753.910	21.354.653	497.415.629	849.731.141	555.437.616	451.116.516	441.602	28.745.353	2.414.996.420
30 Haz. 2015	18.278.584	34.669.328	421.856.540	988.595.032	565.747.200	496.943.810	428.189	18.886.057	2.545.404.740
30 Eyl. 2015	14.819.534	30.301.580	346.773.076	1.141.287.770	578.364.670	581.329.450	396.168	20.720.977	2.713.993.225
31 Ara. 2015	57.528.409	19.608.857	377.112.293	1.111.941.851	583.627.835	559.842.202	751.281	30.147.234	2.740.559.962
31 Mar. 2016	6.022.339	9.748.736	300.772.726	1.024.849.739	596.821.843	562.053.210	529.628	26.170.021	2.526.968.242
30 Haz. 2016	78.931.631	12.662.410	294.047.768	975.886.690	606.507.229	565.656.764	479.769	114.222.197	2.648.394.458
30 Eyl. 2016	51.544.433	68.733.216	389.781.881	1.098.732.181	622.344.234	610.938.092	527.417	97.065.848	2.939.667.302
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31 Mar. 2017	58.041.406	24.242.055	461.185.477	1.467.785.063	691.268.617	757.415.401	624.885	110.118.765	3.570.681.669
30 Haz. 2017	78.704.320	22.436.407	374.581.174	1.734.713.467	710.390.248	802.422.801	573.332	106.712.270	3.830.534.019
30 Eyl. 2017	15.915.165	32.448.413	425.277.954	1.918.976.979	734.899.763	880.296.337	760.406	111.718.912	4.120.293.929
31 Ara. 2017	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426
31 Mar. 2018	76.501.751	66.921.045	471.340.988	2.111.203.615	804.457.502	1.047.100.136	1.011.021	143.609.706	4.722.145.764
30 Haz. 2018	91.040.695	30.311.907	417.186.670	2.414.035.090	768.010.729	1.225.901.286	985.662	152.062.795	5.099.534.834
30 Eyl. 2018	62.415.658	80.786.260	405.694.465	3.028.839.065	704.301.812	1.348.565.351	843.643	138.567.660	5.770.013.914

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.5: KKTOMB D6vız Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD Doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2012		1,7826	1,7912	2,3517	2,3630	2,8708	2,8858
2013		2,1343	2,1381	2,9365	2,9418	3,5114	3,5297
2014		2,3189	2,3230	2,8207	2,8258	3,5961	3,6149
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018	1	3,7795	3,7863	4,6824	4,6908	5,3025	5,3301
	2	3,7833	3,7901	4,6646	4,6730	5,2749	5,3024
	3	3,9489	3,9560	4,8673	4,8761	5,5385	5,5674
	4	4,0535	4,0608	4,8961	4,9049	5,5937	5,6229
	5	4,4834	4,4914	5,2064	5,2158	5,9433	5,9743
	6	4,5607	4,5690	5,3092	5,3188	5,9810	6,0122
	7	4,8850	4,8938	5,7034	5,7137	6,3977	6,4310
	8	6,4063	6,4178	7,4735	7,4869	8,2341	8,2770
	9	5,9902	6,0010	6,9505	6,9631	7,8079	7,8486
	10	5,5203	5,5303	6,2734	6,2847	7,0360	7,0727
	11						
	12						

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2012		1,6111	1,3192
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018	1	1,4054	1,2389
	2	1,3967	1,2330
	3	1,4049	1,2326
	4	1,3823	1,2079
	5	1,3279	1,1613
	6	1,3137	1,1641
	7	1,3119	1,1675
	8	1,2875	1,1666
	9	1,3057	1,1603
	10	1,2767	1,1364
	11		
	12		

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	\$	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
05.02.2008	15,00	3,00	2,25	4,25	05.02.2008	635	19.02.2008	32
29.02.2008	14,75	2,10	2,25	4,00	29.02.2008	640	13.03.2008	50
25.03.2008	14,75	1,50	2,25	4,00	25.03.2008	646	03.04.2008	59
22.05.2008	15,25	1,25	2,25	3,75	22.05.2008	652	16.06.2008	113
26.06.2008	15,75	1,25	2,25	3,75	26.06.2008	662	02.07.2008	124
30.07.2008	16,25	1,25	2,25	3,75	30.07.2008	666	15.08.2008	153
17.10.2008	16,25	0,75	2,00	3,25	16.10.2008	673	22.10.2008	187
14.11.2008	16,25	0,25	1,75	2,25	13.11.2008	676	26.11.2008	207
28.11.2008	15,75	0,25	1,75	2,25	27.11.2008	679	16.12.2008	217
22.12.2008	14,50	0,05	1,25	1,00	19.12.2008	682	25.12.2008	223
19.01.2009	12,60	0,05	1,25	0,75	16.01.2009	691	23.01.2009	18
20.02.2009	11,25	0,05	1,25	0,50	20.02.2009	698	04.03.2009	47
20.03.2009	10,25	0,05	1,25	0,50	20.03.2009	708	27.03.2009	58
17.04.2009	9,50	0,05	1,00	0,50	17.04.2009	712	27.04.2009	78
08.05.2009	9,50	0,05	0,75	0,50	08.05.2009	718	18.05.2009	85
15.05.2009	9,00	0,05	0,75	0,50	15.05.2009	720	28.05.2009	92
17.06.2009	8,50	0,05	0,75	0,50	17.06.2009	725	22.06.2009	107
17.07.2009	8,00	0,05	0,75	0,50	17.07.2009	729	03.08.2009	133
19.08.2009	7,50	0,05	0,75	0,50	19.08.2009	734	03.09.2009	152
18.09.2009	7,00	0,05	0,75	0,50	18.09.2009	738	06.10.2009	170
16.10.2009	6,50	0,05	0,75	0,50	16.10.2009	741	22.10.2009	182
07.12.2009	6,25	0,05	0,75	0,50	04.12.2009	749	15.12.2009	211
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140

Kaynak: KKTCMB

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	\$	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
09.07.2003	12,00	0,25	0,50	1,25	02.07.2003	498	09.07.2003	79
01.09.2004	12,00	0,50	0,50	1,75	25.08.2004	531	01.09.2004	127
01.04.2005	10,00	0,75	0,50	1,75	29.03.2005	549	31.03.2005	47
01.11.2005	10,00	1,25	0,75	2,00	27.10.2005	567	08.11.2005	197
01.02.2006	10,00	2,00	1,00	2,00	31.01.2006	577	10.02.2006	27
03.07.2006	12,00	2,00	1,00	2,00	29.06.2006	587	14.07.2006	119
26.10.2007	11,75	2,00	1,00	2,00	26.10.2007	620	06.11.2007	197
22.11.2007	11,25	2,00	1,00	2,00	22.11.2007	622	04.12.2007	214
14.12.2007	10,75	2,00	1,00	2,00	14.12.2007	627	19.12.2007	224
18.01.2008	10,50	1,50	1,00	2,00	18.01.2008	632	24.01.2008	17
05.02.2008	10,50	1,00	1,00	2,00	05.02.2008	636	19.02.2008	32
29.02.2008	10,25	1,00	1,00	2,00	29.02.2008	638	13.03.2008	50
25.03.2008	10,25	0,50	1,00	2,00	25.03.2008	647	03.04.2008	59
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113
30.07.2008	11,00	0,50	1,00	2,00	30.07.2008	665	15.08.2008	153
17.10.2008	11,00	0,25	1,00	1,75	16.10.2008	674	22.10.2008	187
14.11.2008	11,00	0,10	1,00	1,25	13.11.2008	675	26.11.2008	207
28.11.2008	10,75	0,10	1,00	1,25	27.11.2008	680	16.12.2008	217
22.12.2008	9,75	0,00	0,75	0,50	19.12.2008	683	25.12.2008	223
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarih	Para Cinsi																
	TL					₺				€				£			
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
06.02.04	55	42	40	35	35	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
10.12.04	42	32	30	28	28	10	6	6	8	10	6	6	8	11	7	7	9
04.02.05	35	30	28	26	26	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.04.05	33	28	26	24	24	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
03.06.05	30	26	24	22	22	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.11.05	26	24	22	20	20	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.06.06	26	24	22	20	20	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
03.07.06	33	28	26	24	24	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
21.09.07	30	26	24	22	22	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
26.10.07	30	26	24	22	22	10,5	6,5	6,5	6,5	10	6	6	6	11	7	7	7
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Açıklama	Türk Parası Yükümlülüklerde	Yabancı Para Yükümlülüklerde
30.06.2002		15	16
30.11.2002		14	15
30.04.2003		13	14
30.10.2003		12	13
31.01.2004		11	12
31.07.2004		10	11
31.12.2005		10	11
30.06.2006		9	10
30.09.2007		9	9
31.12.2008		8	8
31.07.2012	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	8
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	8
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	8
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
28.02.2014	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	8	8
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	7	7
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	6	6
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	5	5
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	8	8
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0
15.08.2018	Üç aya kadar vadeli mevduatlarda (üç ay dâhil)	7	7
	Üç aydan uzun altı aya kadar vadeli mevduatlarda (altı ay dâhil)	6	6
	Altı aydan uzun bir yıla kadar vadeli mevduatlarda (bir yıl dâhil)	5	5
	Bir yıldan uzun vadeli mevduatlarda	4	4
	Mevduat hariç Türk Parası diğer yükümlülüklerde	7	7
	Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	0	0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2012			3.842
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017	1	347	347
	2	197	544
	3	182	726
	4	174	900
	5	341	1.241
	6	182	1.423
	7	155	1.578
	8	173	1.751
	9	170	1.921
	10	196	2.117
	11	171	2.288
	12	181	2.469
2018	1	153	153
	2	125	278
	3	164	442
	4	162	604
	5	152	756
	6	105	861
	7	150	1.011
	8	107	1.118
	9	237	1.355
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Likit Aktifler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Mar. 2015	3.380,1	768,2	1.002,9	9.969,9	-381,5	610,2	15.349,8	12.258,1	1.527,7	1.564,0	15.349,8
30 Haz. 2015	3.364,5	1.039,2	1.059,3	10.349,0	-396,4	1.335,3	16.075,9	13.000,0	1.543,7	1.532,2	16.075,9
30 Eyl. 2015	3.879,7	1.033,9	1.151,8	10.891,5	-429,1	770,1	17.297,9	14.007,8	1.699,5	1.590,6	17.297,9
31 Ara. 2015	3.953,2	1.031,3	1.141,5	11.168,1	-475,4	490,9	17.309,6	13.950,5	1.741,1	1.618,0	17.309,6
31 Mar. 2016	3.872,0	1.223,0	1.152,5	11.115,4	-485,4	630,1	17.507,6	14.024,1	1.757,3	1.726,2	17.507,6
30 Haz. 2016	3.871,0	1.314,7	1.166,8	11.420,4	-467,5	727,1	18.032,5	14.300,5	1.928,1	1.803,9	18.032,5
30 Eyl. 2016	4.360,1	1.408,8	1.229,1	11.521,2	-485,9	839,7	18.873,0	14.969,8	1.999,6	1.903,6	18.873,0
31 Ara. 2016	5.275,8	1.587,8	1.358,4	12.763,1	-521,6	670,7	21.134,2	16.635,2	2.432,8	2.066,2	21.134,2
31 Mar. 2017	5.589,2	1.596,6	1.445,4	13.231,5	-500,4	742,7	22.105,0	17.652,4	2.293,4	2.159,2	22.105,0
30 Haz. 2017	6.103,5	1.601,3	1.511,6	13.666,3	-502,4	851,8	23.232,1	18.494,1	2.512,2	2.225,8	23.232,1
30 Eyl. 2017	6.840,0	1.632,6	1.606,9	14.028,2	-506,1	1.001,1	24.602,7	19.672,9	2.595,6	2.334,3	24.602,7
31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3	15.306,2	-526,0	739,3	26.115,3	21.098,1	2.640,4	2.376,8	26.115,3
31 Mar. 2018	7.303,9	1.980,8	1.835,4	16.195,6	-525,9	908,8	27.698,6	22.352,7	2.830,2	2.515,7	27.698,6
30 Haz. 2018	8.021,5	2.140,2	1.983,5	17.330,4	-539,1	1.115,4	30.051,9	24.131,2	3.233,5	2.687,2	30.051,9
30 Eyl. 2018	9.661,8	2.611,7	2.019,9	19.752,4	-595,3	1.506	34.956,5	28.163,1	3.785,3	3.008,1	34.956,5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2015	98,5	7,4	3,1	0,0	83,1	4.990,4	30,5	14,7	2.936,2	251,4	0,1	4,4	0,0	904,3	9.324,1
30 Haz. 2015	117,1	10,1	3,4	0,0	92,1	5.195,8	15,0	14,5	3.033,7	257,8	0,1	4,6	0,0	929,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	133,1	11,8	3,8	0,0	86,1	5.532,5	10,4	15,8	3.152,2	259,9	0,1	5,2	0,0	963,7	10.174,6
31 Ara. 2015	138,5	11,0	3,6	0,0	96,4	5.740,9	15,9	14,8	3.073,4	265,1	0,1	0,0	0,0	1.039,7	10.399,4
31 Mar. 2016	146,2	7,0	3,7	0,0	90,7	5.731,3	17,8	14,2	3.085,4	251,0	0,1	0,0	0,0	999,0	10.346,4
30 Haz. 2016	161,7	2,1	3,0	0,0	96,6	5.987,6	13,5	13,8	3.130,1	279,9	0,1	4,1	0,0	974,9	10.667,4
30 Eyl. 2016	161,0	4,5	2,3	0,0	93,5	6.022,0	12,2	13,5	3.222,1	289,8	0,1	4,2	0,0	910,7	10.735,9
31 Ara. 2016	165,8	3,8	3,7	0,0	102,4	6.910,7	16,5	14,9	3.411,8	324,8	0,1	4,9	0,0	961,2	11.920,6
31 Mar. 2017	179,5	5,6	3,8	0,0	112,6	7.206,5	22,8	14,4	3.514,1	358,9	0,1	0,0	0,0	992,5	12.410,8
30 Haz. 2017	180,0	6,0	3,2	0,0	91,3	7.475,2	20,3	14,2	3.642,2	379,2	0,1	5,3	0,0	1.019,0	12.836,0
30 Eyl. 2017	178,0	6,9	3,5	0,0	111,2	7.598,6	16,7	15,9	3.815,2	391,6	0,1	5,4	0,0	1.034,9	13.178,0
31 Ara. 2017	195,0	6,1	3,6	0,0	111,9	8.406,5	21,2	17,1	4.152,0	394,7	0,1	5,7	0,0	1.116,3	14.431,3
31 Mar. 2018	206,2	5,2	4,2	0,0	102,9	8.907,5	22,1	17,0	4.255,4	392,4	0,2	0,0	0,0	1.356,4	15.269,5
30 Haz. 2018	220,3	6,9	4,2	0,0	104,1	9.710,9	16,3	18,4	4.462,5	421,6	0,5	6,9	0,0	1.411,3	16.383,9
30 Eyl. 2018	248,1	4,9	4,7	0,0	109,5	11.604,2	15,1	22,4	4.946,8	444,7	0,7	9,1	0,0	1.359,6	18.769,8

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2015	72,0	0	0,1	0	63,7	2.898,1	30,5	5,8	2.036,9	250,6	0,1	0	0	592,5	5.950,3
30 Haz. 2015	90,2	0	0,1	0	68,0	2.897,1	15,0	5,4	2.084,3	257,0	0,1	0	0	613,4	6.030,6
30 Eyl. 2015	101,5	0	0,1	0	59,1	2.926,8	10,4	5,4	2.135,7	257,9	0,1	0	0	6.11,7	6.108,7
31 Ara. 2015	107,3	0	0,1	0	64,9	3.161,8	16,0	5,4	2.139,0	264,3	0,1	0	0	695,5	6.454,4
31 Mar. 2016	114,4	0	0,4	0	62,1	3.238,7	17,9	5,1	2.166,9	250,1	0	0	0	691,6	6.547,2
30 Haz. 2016	126,0	2,1	0,1	0	57,6	3.311,3	13,5	4,5	2.212,4	278,9	0	0	0	678,0	6.684,4
30 Eyl. 2016	123,0	4,4	0,1	0	52,9	3.296,1	12,1	4,0	2.243,5	288,2	0,1	0	0	644,8	6.669,2
31 Ara. 2016	117,6	3,8	0,3	0	53,2	3.575,9	16,5	3,8	2.270,9	323,1	0,1	0	0	644,9	7.010,1
31 Mar. 2017	127,2	5,6	0,5	0	61,7	3.637,1	22,8	3,5	2.310,6	356,9	0,1	0	0	675,1	7.201,1
30 Haz. 2017	131,8	6,1	0,1	0	60,2	3.664,0	20,3	3,8	2.401,9	376,9	0,1	0	0	698,8	7.364,0
30 Eyl. 2017	135,3	6,9	0,2	0	74,4	3.631,2	16,7	5,3	2.457,6	389,1	0,1	0	0	684,7	7.401,6
31 Ara. 2017	140,4	6,1	0,1	0	75,9	3.918,0	21,2	5,9	2.627,5	392,6	0,1	0	0	698,4	7.886,4
31 Mar. 2018	149,1	5,2	0,5	0	69,3	3.973,9	22,1	5,8	2.566,2	390,3	0,2	0	0	840,8	8.023,4
30 Haz. 2018	156,9	6,9	0,1	0	68,3	4.053,6	16,3	5,5	2.640,4	419,1	0,5	0	0	875,4	8.243,1
30 Eyl. 2018	166,2	4,9	0,1	0	62,5	4.130,1	15,1	5,7	2.617,2	441,9	0,7	0	0	700,0	8.144,4

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2015	26,6	7,5	3,1	0	19,4	2.092,3	0	9,0	899,5	0,1	0	4,5	0	311,8	3.373,8
30 Haz. 2015	26,9	10,1	3,4	0	24,2	2.298,8	0	9,0	949,4	0,7	0	4,5	0	316,4	3.643,4
30 Eyl. 2015	31,7	11,7	3,5	0	27,1	2.605,7	0	10,3	1.016,7	2,0	0	5,1	0	352,1	4.065,9
31 Ara. 2015	31,2	11,0	3,2	0	31,5	2.579,1	0	9,4	934,4	1,0	0	0	0	344,2	3.945,0
31 Mar. 2016	31,8	7,0	3,3	0	28,6	2.492,6	0	9,1	918,5	1,0	0	0	0	307,3	3.799,2
30 Haz. 2016	35,6	0	2,9	0	39,0	2.676,3	0	9,3	917,7	1,0	0	4,1	0	297,1	3.983,0
30 Eyl. 2016	38	0	2,7	0	40,6	2.725,8	0	9,5	978,5	1,5	0	4,2	0	265,9	4.066,7
31 Ara. 2016	48,2	0	3,3	0	49,1	3.334,8	0	11,1	1.141	1,7	0	5,0	0	316,3	4.910,5
31 Mar. 2017	52,3	0	3,3	0	51,0	3.569,4	0	11,0	1.203,5	1,9	0	0	0	317,3	5.209,7
30 Haz. 2017	48,2	0	3,1	0	31,1	3.811,2	0	10,4	1.240,3	2,2	0	5,3	0	320,2	5.472,0
30 Eyl. 2017	42,7	0	3,3	0	36,8	3.967,3	0	10,6	1.357,6	2,5	0	5,4	0	350,2	5.776,4
31 Ara. 2017	54,5	0	3,6	0	36,0	4.488,4	0	11,1	1.525,4	2,1	0	5,7	0	417,8	6.544,8
31 Mar. 2018	57,1	0	3,7	0	33,6	4.933,6	0	11,2	1.689,3	2,1	0	0	0	515,5	7.246,1
30 Haz. 2018	63,4	0	4,1	0	35,7	5.657,2	0	12,9	1.822,1	2,5	0	6,9	0	535,9	8.140,8
30 Eyl. 2018	81,9	0	4,6	0	47,0	7.474,0	0	16,8	2.329,6	2,8	0	9,1	0	659,6	10.625,4

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2015	4.163,4	2,12	5.160,7	6,11	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	4.240,8	1,86	5.433,2	5,28	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	4.384,3	3,38	5.790,3	6,6	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	4.602,5	4,98	5.796,8	0,11	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	4.535,0	-1,47	5.811,4	0,25	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	5.034,6	11,02	5.632,8	-3,08	10.667,4	3,11
30 Eyl. 2016	5.012,0	-0,45	5.723,9	1,62	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	5.660,9	12,95	6.259,7	9,36	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	5.889,9	4,05	6.520,9	4,17	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	3.331,8	-43,43	9.504,2	45,75	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	3.414,7	2,49	9.763,3	2,73	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.696,0	8,24	10.735,3	9,95	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.996,5	8,13	11.273,0	5,00	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	4.416,5	10,51	11.967,4	6,16	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	5.213,6	18,05	13.556,2	13,28	18.769,8	14,56

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2015	2.442,9	1,07	6.881,2	5,48	9.324,1	4,29
30 Haz. 2015	2.411,2	-1,29	7.262,8	5,55	9.674,0	3,75
30 Eyl. 2015	2.484,0	3,02	7.690,6	5,89	10.174,6	5,17
31 Ara. 2015	2.692,1	8,38	7.707,3	0,22	10.399,4	2,21
31 Mar. 2016	2.679,4	-0,47	7.667,0	-0,52	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	2.662,4	-0,63	8.005,0	4,41	10.667,4	3,10
30 Eyl. 2016	2.656,7	-0,21	8.079,2	0,93	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	2.995,6	12,76	8.925,0	10,47	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	3.005,0	0,31	9.405,8	5,39	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	2.948,7	-1,87	9.887,3	5,12	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	2.874,9	-2,50	10.303,1	4,21	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.192,9	11,06	11.238,4	9,08	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.228,1	1,10	12.041,4	7,15	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	3.322,8	2,93	13.061,1	8,47	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	3.639,5	9,53	15.130,3	15,84	18.769,8	14,56

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Mar. 2015	7.074,3	787,4	1.017,0	429,6	15,8	9.324,1
30 Haz. 2015	7.428,9	768,4	1.023,5	437,4	15,8	9.674,0
30 Eyl. 2015	7.912,1	780,3	1.024,0	443,8	14,4	10.174,6
31 Ara. 2015	8.154,1	780,1	1.017,5	432,5	15,2	10.399,4
31 Mar. 2016	8.137,3	776,4	1.025,0	392,7	15,0	10.346,4
30 Haz. 2016	8.422,4	772,3	1.038,8	408,5	25,4	10.667,4
30 Eyl. 2016	8.520,5	797,2	1.002,0	395,1	21,4	10.735,9
31 Ara. 2016	9.711,1	801,8	998,2	388,2	21,3	11.920,6
31 Mar. 2017	10.156,3	817,8	984,8	400,1	51,8	12.410,8
30 Haz. 2017	10.547,2	847,3	993,7	423,9	23,9	12.836,0
30 Eyl. 2017	10.861,7	879,5	996,5	416,4	23,9	13.178,0
31 Ara. 2017	12.136,8	882,5	1.011,7	375,0	25,2	14.431,3
31 Mar. 2018	12.971,9	883,1	1.016,5	372,6	25,5	15.269,6
30 Haz. 2018	14.083,6	874,0	1.020,5	380,7	25,1	16.383,9
30 Eyl. 2018	16.499,8	855,7	1.010,4	379,5	24,4	18.769,8

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Mar. 2015	802,4	307,6	1,6	13,5	79,9	359,1	1.564,1
30 Haz. 2015	771,9	353,8	1,4	14,7	128,4	262,0	1.532,2
30 Eyl. 2015	778,9	355,0	1,4	12,6	185,4	257,3	1.590,6
31 Ara. 2015	791,4	367,3	0,2	12,6	201,8	244,7	1.618,0
31 Mar. 2016	791,8	426,1	0,2	78,7	56,2	373,2	1.726,2
30 Haz. 2016	848,5	425,3	0,3	72,3	156,3	301,2	1.803,9
30 Eyl. 2016	878,5	423,7	0,2	72,7	227,5	301,0	1.903,6
31 Ara. 2016	976,7	426,4	0,3	82,1	306,8	273,9	2.066,2
31 Mar. 2017	992,4	520,0	0,3	86,0	104,7	455,8	2.159,2
30 Haz. 2017	1.011,7	558,0	0,9	88,8	185,4	381,0	2.225,8
30 Eyl. 2017	1.021,4	558,0	0,9	92,6	297,4	364,0	2.334,3
31 Ara. 2017	1.099,6	409,5	0,9	101,1	407,5	358,1	2.376,8
31 Mar. 2018	1.153,7	572,8	0,9	110,0	123,1	555,2	2.515,7
30 Haz. 2018	1.180,3	616,8	0,9	124,0	316,1	449,1	2.687,2
30 Eyl. 2018	1.181,6	618,7	0,9	163,5	596,2	447,2	3.008,1

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Bankaları	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Mar. 2015	26,08	14,51	18,23	17,75	10,00
30 Haz. 2015	25,74	14,61	17,24	17,36	10,00
30 Eyl. 2015	25,83	14,62	17,18	17,33	10,00
31 Ara. 2015	23,95	14,53	17,35	17,06	10,00
31 Mar. 2016	24,19	14,94	17,66	17,39	10,00
30 Haz. 2016	24,48	15,14	16,85	17,18	10,00
30 Eyl. 2016	25,26	16,14	18,38	18,36	10,00
31 Ara. 2016	24,06	15,09	19,15	18,24	10,00
31 Mar. 2017	24,09	15,35	19,45	18,26	10,00
30 Haz. 2017	23,85	15,40	19,00	18,04	10,00
30 Eyl. 2017	24,20	15,26	19,72	18,27	10,00
31 Ara. 2017	22,95	14,61	18,67	17,29	10,00
31 Mar. 2018	21,76	14,80	19,12	17,40	10,00
30 Haz. 2018	23,14	14,74	19,11	17,57	10,00
30 Eyl. 2018	20,51	15,38	20,68	18,19	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Mar. 2015	330,9	109,3	68,5	110,6	79,9
30 Haz. 2015	672,2	215,3	132,6	228,3	128,4
30 Eyl. 2015	1.028,1	308,5	191,3	354,2	185,4
31 Ara. 2015	1.391,1	378,4	272,9	485,6	201,8
31 Mar. 2016	375,6	118,3	77,8	125,5	56,1
30 Haz. 2016	758,1	252,3	173,5	251,6	156,3
30 Eyl. 2016	1.150,1	373,9	242,0	373,9	227,5
31 Ara. 2016	1.558,7	465,1	334,8	519,3	306,7
31 Mar. 2017	433,5	156,3	92,1	141,5	104,7
30 Haz. 2017	885,7	308,4	195,5	295,1	185,4
30 Eyl. 2017	1.383,6	802,7	298,9	456,9	297,4
31 Ara. 2017	1.891,8	1.101,7	396,9	630,9	407,5
31 Mar. 2018	562,5	329,5	108,4	179,9	123,1
30 Haz. 2018	1.191,7	689,8	226,4	373,1	316,1
30 Eyl. 2018	2.048,5	1.165,0	353,3	580,3	596,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2015	1.480,3	7.034,4	2.043,0	466,5	1.233,8	12.258,0
30 Haz. 2015	1.651,8	7.323,3	2.202,8	526,6	1.295,5	13.000,0
30 Eyl. 2015	1.864,3	7.773,2	2.394,4	598,2	1.377,7	14.007,8
31 Ara. 2015	1.859,2	7.689,2	2.516,1	566,5	1.319,5	13.950,5
31 Mar. 2016	1.750,4	7.918,7	2.488,7	591,5	1.274,8	14.024,1
30 Haz. 2016	1.912,7	7.930,3	2.584,2	603,7	1.269,6	14.300,5
30 Eyl. 2016	2.064,9	8.206,5	2.751,7	608,2	1.338,5	14.969,8
31 Ara. 2016	2.394,0	8.623,1	3.360,7	689,5	1.567,9	16.635,2
31 Mar. 2017	2.480,3	9.674,2	3.161,1	723,8	1.613,0	17.652,4
30 Haz. 2017	2.771,0	9.919,8	3.407,0	736,9	1.659,4	18.494,1
30 Eyl. 2017	2.916,9	10.069,4	4.041,3	862,7	1.782,6	19.672,9
31 Ara. 2017	3.118,5	10.808,9	4.257,6	920,4	1.992,7	21.098,1
31 Mar. 2018	3.098,2	11.840,3	4.238,1	912,5	2.263,6	22.352,7
30 Haz. 2018	3.580,7	11.979,8	5.082,1	961,5	2.527,1	24.131,2
30 Eyl. 2018	4.201,9	13.615,9	6.006,3	1.166,1	3.172,9	28.163,1

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2015	769,5	4.328,5	1.068,6	213,9	285,6	6.666,1
30 Haz. 2015	821,1	4.403,3	1.137,2	207,8	285,3	6.854,7
30 Eyl. 2015	837,2	4.427,9	1.171,5	202,1	266,5	6.905,2
31 Ara. 2015	865,0	4.452,8	1.259,1	201,5	283,0	7.061,4
31 Mar. 2016	797,1	4.557,7	1.280,1	225,0	261,6	7.121,5
30 Haz. 2016	898,2	4.618,9	1.341,7	221,6	263,3	7.343,7
30 Eyl. 2016	968,4	4.690,1	1.463,3	203,2	258,9	7.583,9
31 Ara. 2016	1.122,6	4.796,3	1.611,5	231,0	297,1	8.058,5
31 Mar. 2017	1.083,7	5.157,3	1.503,4	283,7	274,1	8.302,2
30 Haz. 2017	1.276,2	5.173,5	1.636,5	273,9	282,2	8.642,3
30 Eyl. 2017	1.318,5	5.221,5	1.831,2	358,1	302,8	9.032,1
31 Ara. 2017	1.412,7	5.481,0	1.993,8	381,3	313,4	9.582,3
31 Mar. 2018	1.275,9	5.724,4	2.037,6	385,5	309,1	9.732,5
30 Haz. 2018	1.409,7	5.495,6	2.261,4	383,8	292,9	9.843,4
30 Eyl. 2018	1.418,0	5.669,1	2.512,3	314,7	269,3	10.183,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2015	710,8	2.705,9	974,5	252,5	948,2	5.591,9
30 Haz. 2015	830,8	2.919,9	1.065,5	318,8	1.010,3	6.145,3
30 Eyl. 2015	1.027,1	3.345,3	1.222,9	396,1	1.111,2	7.102,6
31 Ara. 2015	994,3	3.236,4	1.256,9	365,0	1.036,5	6.889,1
31 Mar. 2016	953,3	3.361,1	1.208,6	366,5	1.013,0	6.902,5
30 Haz. 2016	1.014,5	3.311,4	1.242,5	382,1	1.006,3	6.956,8
30 Eyl. 2016	1.096,5	3.516,5	1.288,3	405,0	1.079,6	7.385,9
31 Ara. 2016	1.271,4	3.826,8	1.749,2	458,5	1.270,7	8.576,7
31 Mar. 2017	1.396,6	4.516,9	1.657,7	440,1	1.338,9	9.350,2
30 Haz. 2017	1.494,9	4.746,3	1.770,5	463,0	1.377,2	9.851,9
30 Eyl. 2017	1.598,4	4.847,8	2.210,1	504,7	1.479,7	10.640,8
31 Ara. 2017	1.705,8	5.327,8	2.263,8	539,1	1.679,3	11.515,8
31 Mar. 2018	1.822,4	6.115,9	2.200,5	526,9	1.954,5	12.620,2
30 Haz. 2018	2.171,0	6.484,2	2.820,7	577,7	2.234,2	14.287,8
30 Eyl. 2018	2.783,9	7.946,8	3.494,0	851,4	2.903,6	17.979,7

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2015	746,3	1.854,6	9.366,2	291,0	750,8	13.008,9
30 Haz. 2015	792,2	2.063,5	9.858,0	286,3	805,0	13.805,0
30 Eyl. 2015	787,1	2.408,0	10.576,4	236,3	867,4	14.875,2
31 Ara. 2015	822,7	2.350,4	10.537,9	239,5	961,3	14.911,8
31 Mar. 2016	825,4	2.380,7	10.581,1	236,9	1.024,2	15.048,3
30 Haz. 2016	881,2	2.442,5	10.745,4	231,4	1.025,7	15.326,2
30 Eyl. 2016	913,5	2.744,1	11.022,3	289,9	1.148,4	16.118,2
31 Ara. 2016	991,7	3.040,5	12.287,2	315,8	1.597,8	18.233,0
31 Mar. 2017	1.107,4	3.310,6	12.895,4	339,0	1.460,1	19.112,5
30 Haz. 2017	1.294,5	3.512,2	13.373,9	313,5	1.551,4	20.045,5
30 Eyl. 2017	1.344,5	3.914,2	14.146,6	267,5	1.600,8	21.273,5
31 Ara. 2017	1.499,0	3.942,5	15.380,3	276,3	1.637,5	22.735,6
31 Mar. 2018	1.504,5	4.270,9	16.210,0	367,3	1.638,0	23.990,7
30 Haz. 2018	1.730,4	4.686,0	17.357,3	357,5	2.004,8	26.136,0
30 Eyl. 2018	1.990,1	5.620,5	20.093,4	459,1	2.328,1	30.491,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2015	552,5	965,0	5.006,1	142,5	331,0	6.997,1
30 Haz. 2015	588,9	1.015,5	5.120,9	129,4	276,2	7.130,9
30 Eyl. 2015	571,4	1.076,5	5.130,1	127,3	237,6	7.142,9
31 Ara. 2015	614,6	1.110,6	5.193,0	143,2	254,6	7.316,0
31 Mar. 2016	615,7	1.101,8	5.286,0	118,1	285,5	7.407,1
30 Haz. 2016	669,7	1.107,3	5.441,0	125,7	208,8	7.552,5
30 Eyl. 2016	708,4	1.216,8	5.492,2	166,5	227,8	7.811,7
31 Ara. 2016	756,3	1.319,0	5.823,8	159,4	331,8	8.390,3
31 Mar. 2017	809,7	1.352,5	5.963,4	176,8	351,3	8.653,7
30 Haz. 2017	1.022,5	1.368,4	6.116,2	135,1	313,2	8.955,4
30 Eyl. 2017	1.029,4	1.516,0	6.387,8	98,9	319,0	9.351,2
31 Ara. 2017	1.150,6	1.522,5	6.802,0	107,2	279,1	9.861,4
31 Mar. 2018	1.144,2	1.558,4	6.912,0	117,9	302,7	10.035,2
30 Haz. 2018	1.298,4	1.506,7	6.909,0	129,2	404,0	10.247,3
30 Eyl. 2018	1.394,1	1.622,1	7.021,3	145,9	420,4	10.603,8

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2015	193,8	889,5	4.360,2	148,5	419,8	6.011,8
30 Haz. 2015	203,3	1.048,0	4.737,1	156,9	528,8	6.674,1
30 Eyl. 2015	215,8	1.331,5	5.446,3	108,9	629,8	7.732,3
31 Ara. 2015	208,1	1.239,8	5.345,0	96,3	706,6	7.595,8
31 Mar. 2016	209,7	1.279,0	5.295,1	118,8	738,6	7.641,2
30 Haz. 2016	211,6	1.335,2	5.304,3	105,6	817,0	7.773,7
30 Eyl. 2016	205,1	1.527,4	5.530,0	123,4	920,6	8.306,5
31 Ara. 2016	235,4	1.721,5	6.463,4	156,4	1.266,0	9.842,7
31 Mar. 2017	297,7	1.958,2	6.932,1	162,2	1.108,7	10.458,9
30 Haz. 2017	272,0	2.143,8	7.257,6	178,4	1.238,2	11.090,0
30 Eyl. 2017	315,1	2.398,3	7.758,8	168,6	1.281,6	11.922,3
31 Ara. 2017	348,5	2.420,0	8.578,2	169,1	1.358,3	12.874,1
31 Mar. 2018	360,3	2.712,6	9.298,0	249,3	1.335,3	13.955,5
30 Haz. 2018	432,0	3.179,4	10.448,2	228,2	1.600,9	15.888,7
30 Eyl. 2018	596,0	3.998,4	13.072,1	313,2	1.907,7	19.887,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
2014	I	2.049,8	4,40	10.794,4	2,20	11.601,9	2,26
	II	2.152,4	5,01	11.130,9	3,12	11.957,3	3,06
	III	2.163,0	0,49	11.578,9	4,02	12.433,8	3,99
	IV	2.211,0	2,21	11.880,2	2,60	12.660,2	1,82
2015	I	2.338,5	5,77	12.470,8	4,97	13.249,2	4,65
	II	2.532,7	8,30	13.211,3	5,94	14.056,5	6,09
	III	2.829,9	11,74	14.279,5	8,09	15.106,7	7,47
	IV	2.841,2	0,40	14.215,9	-0,45	15.109,8	0,02
2016	I	2.797,9	-1,53	14.340,3	0,88	15.181,6	0,48
	II	2.976,9	6,40	14.620,3	1,95	15.593,1	2,71
	III	3.158,0	6,08	15.285,2	4,55	16.319,0	4,66
	IV	3.544,1	12,23	16.946,4	10,87	17.996,6	10,28
2017	I	3.754,8	5,95	18.019,6	6,33	19.209,2	6,74
	II	3.906,7	4,05	18.670,5	3,61	20.066,2	4,46
	III	4.126,2	5,62	19.847,4	6,30	21.240,3	5,85
	IV	4.403,3	6,72	21.181,5	6,72	22.789,8	7,30
2018	I	4.620,3	4,93	22.638,7	6,88	24.286,7	6,57
	II	5.136,5	11,17	24.283,6	7,27	26.135,3	7,61
	III	6.038,8	17,57	28.359,8	16,79	30.493,1	16,67

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	VİYABANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
GSMH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	4.671,3	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.222,5	11.292,6	14.551,8	14.518,4 ^(T)
GSMH (Milyon ABD doları)	3.598,8	3.995,6	3.502,5	3.750,6	3.908,5	3.840,8	3.969,5	4.031,9	3.749,2	3.735,8	3.985,7	3.685,3 ^(T)
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	19.165	20.739	21.538	22.147	25.850	27.077	29.217	33.128	37.456	40.595,2	51.796,7	53.974,1 ^(T)
Fert Başına GSMH (ABD doları)	14.765	16.158	13.930	14.703	15.404	15.038	15.302	15.109	13.737,2	13.427,9	14.187	12.700,6 ^(T)
Enflasyon Oranı (%)	9,4	14,5	5,7	3,3	14,7	3,6	10,2	6,5	7,8	10,2	14,7	10,2 ^(T)
İhracat (Milyon ABD doları) (3)	83,7	83,6	71,1	96,4	119,9	116,3	120,7	134,0	118,1	105,5	105,6	108,0 ^(T)
İthalat (Milyon ABD doları) (4)	1.539,2	1.680,7	1.326,2	1.604,2	1.699,9	1.703,9	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.684,5 ^(T)
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.455,5	-1.597,1	-1.255,1	-1.507,8	-1.580,0	-1.587,6	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.576,5 ^(T)
İhracat / İthalat (%)	5,1	4,4	5,4	6,0	9,0	7,2	7,1	7,5	7,9	6,9	6,4	6,4 ^(T)
Gelen Turist Sayısı (2018 Ocak-Eylül)	791.036	808.682	800.376	902.390	1.022.089	1.166.186	1.232.753	1.366.007	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.339.697
a) Türkiye	634.580	650.405	638.700	741.925	801.326	904.505	923.308	1.020.577	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.036.987
b) Diğer	156.456	158.277	161.676	160.465	220.763	261.681	309.445	345.430	372.449	358.841	410.082	302.710
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	381,0	383,7	390,7	405,8	459,4	571,9	613,4	691,6	697,7	714,4	725,8	737,2 ^(T)
İstihdam	89.787	91.223	91.550	93.498	93.470	96.539	97.867	103.149	112.811	118.387	120.999	125.511 ^(T)
İşsiz Sayısı	9.361	9.881	12.941	12.619	9.864	9.174	8.929	9.320	9.043	8.075	7.452	7.305 ^(T)
İşsizlik Oranı (%)	9,4	9,8	12,4	11,9	9,5	8,7	8,4	8,3	7,4	6,4	5,8 ^(T)	5,5 ^(T)
Nüfus (5)	268.011	274.436	283.736	277.680	283.281	292.129	301.988	313.626	326.158	335.455	351.965 ^(T)	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	4,0	2,4	3,3	1,1	-1,3	3,1	3,3	3,8	3,9	2,9	4,9 ^(T)	n.a
Yıllık Ortalama 1 ABD Doları = TL	1.2980	1.2835	1.5461	1,5063	1.6782	1.8006	1.9094	2.1926	2.7266	3,0232	3,6510	n.a

Kaynak: DPÖ, KKTCCMB, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi.

1) Dış yardımlar dâhil değildir.

2) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

3) Hidrokarbon İthalatı dâhil değildir.

5) 2017-2018 nüfus sayıları projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTCC'li öğrenciler) - (KKTCC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

(T) Tahmin

(n.a.) (Bilgi mevcut değildir.)

Tablo B.31: Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Tarım	288,2	259,2	300,6	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	862,2
2. Sanayi	430,8	542,8	516,7	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.377,1
3. İnşaat	364,4	362,2	346,4	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,3	685,6
4. Ticaret - Turizm	630,3	721,7	766,3	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	2.878,9
5. Ulaştırma - Haberleşme	533,4	614,5	597,3	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.264,3
6. Mali Müesseseler	309,4	357,8	388,4	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.006,7
7. Konut Gelirleri	144,2	175,9	202,5	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	655,9
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	493,5	525,2	609,3	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.160,5
9. Kamu Hizmetleri	1.003,5	1.104,0	1.201,2	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.244,6
10. İthalat Vergileri	406,7	416,6	447,6	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.382,6
11. GSYH	4.604,3	5.079,9	5.376,3	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	14.518,4
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	66,9	48,4	38,9	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	-15,3
GSMH	4.671,2	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.187,0	14.503,1

Kaynak: DPÖ
(T)Tahmin

Tablo B.32: Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Tarım	6,3	5,1	5,6	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	5,9
2. Sanayi	9,4	10,7	9,6	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	9,5
2.1. Taş Ocakçılığı	1,1	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	0,7
2.2. İmalat Sanayi	4,4	4,0	3,2	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,9
2.3. Elektrik-Su	3,9	5,9	5,8	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,9
3. İnşaat	7,9	7,1	6,5	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	4,7
4. Ticaret - Turizm	13,7	14,2	14,3	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	19,8
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	9,5	9,7	9,0	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	10,5
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	4,2	4,5	5,2	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,3
5. Ulaştırma - Haberleşme	11,6	12,1	11,1	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	8,7
6. Mali Müesseseler	6,7	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	6,9
7. Konut Sahipliği	3,1	3,5	3,8	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	10,7	10,3	11,3	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	14,9
9. Kamu Hizmetleri	21,8	21,7	22,3	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	15,5
10. İthalat Vergileri	8,8	8,2	8,3	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,5
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Toplam Kaynaklar	4.996,3	5.629,3	5.516,7	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	12.259,9	13.948,6
2. Toplam Yatırımlar	1.089,2	1.049,1	946,6	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.138,6	2.447,3
3. Toplam Tüketim	3.907,1	4.580,1	4.570,0	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.121,3	11.501,4
4. Kamu Harcanabilir Geliri	904,7	1.105,6	751,9	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	2.586,1	2.777,4
5. Özel Harcanabilir Gelir	3.766,5	4.022,7	4.663,3	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	10.403,0	11.725,7
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	29,0	20,1	33,9	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	28,1	26,1
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	764,2	548,2	845,2	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	2.867,8	3.001,7

Kaynak: DPÖ

(T) Tahmin

Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)

Sektörler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Tarım	0,4	-18,2	8,2	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	8,5
2. Sanayi	-0,9	-10,3	-9,1	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	4,7
3. İnşaat	4,2	-8,0	-18,5	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	3,0
4. Ticaret-Turizm	-2,7	-2,1	-8,7	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	3,4
5. Ulaştırma-Haberleşme	-3,6	2,2	-2,8	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,0
6. Mali Müesseseler	6,3	9,6	1,7	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,5
7. Konut Sahipliği	4,6	2,7	3,8	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	3,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	6,6	4,3	3,4	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,5
9. Kamu Hizmetleri	8,2	1,2	-5,0	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	0,5
10. İthalat Vergileri	12,3	-0,8	-7,1	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	3,0
11. GSYH	2,8	-2,9	-5,5	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	3,8
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	-47,3	-36,4	-28,2	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	37,9	0,0
GSMH	1,5	-3,4	-5,7	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	3,8

Kaynak: DPÖ

(T) Tahmin

Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)
1. Cari İşlemler Dengesi	-250,4	-390,3	-65,4	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	287,6	294,4	140,7
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	335,0	410,5	495,0	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	71,4	131,4	157,9
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-41,2	269,5	-172,1	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-79,4	-826,6	-298,7
4. Net Hata ve Noksan	-43,4	-289,7	-257,5	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	-279,6	400,8	0,0

Kaynak: DPÖ
(T) Tahmin

Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim

Aylar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ocak	1,8	3,4	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22
Şubat	3,9	6,0	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39
Mart	6,2	7,9	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26
Nisan	7,3	9,8	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07
Mayıs	7,3	12,9	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91
Haziran	8,2	9,0	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11
Temmuz	11,4	6,9	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64
Ağustos	15,2	7,1	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29
Eylül	16,9	9,1	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99
Ekim	20,7	10,9	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08
Kasım	21,9	11,7	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	
Aralık	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	

Kaynak: DPÖ

Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018 ⁽¹⁾	38,13	24,52
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7			
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7			
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4			
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB

⁽¹⁾: 2018 Yılı Ekim ayı verilerine göre güncellenmiştir.**Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100 Temel Yılı)****Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları**

Ana Gruplar	2018											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	0,06	0,64	-0,01	1,80	1,45	3,35	2,51	8,38	10,41	2,08		
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,01	0,00	0,01	7,21	0,97	0,29	-0,06	1,39	3,34	1,72		
3. Giyim ve Ayakkabı	-0,13	-0,20	-0,04	13,35	1,52	1,48	-0,49	-3,93	2,23	10,16		
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	0,01	0,10	0,06	1,27	5,78	2,36	7,92	7,41	2,13	2,16		
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	0,15	0,07	0,15	1,34	4,23	-0,28	0,59	17,67	5,94	5,08		
6. Sağlık	0,04	0,16	0,02	2,17	0,95	3,02	0,22	11,33	2,25	2,00		
7. Ulaştırma	-0,01	0,47	0,14	4,64	3,90	3,09	0,79	9,07	15,13	2,94		
8. Haberleşme	-0,01	0,04	0,00	0,13	0,30	0,07	1,56	4,83	2,60	-0,71		
9. Eğlence ve Kültür	-0,34	0,19	0,17	3,19	6,02	5,83	2,83	12,08	-1,70	-1,21		
10. Eğitim	-0,03	0,08	0,08	2,55	2,45	2,42	0,88	8,23	6,44	-2,00		
11. Lokanta ve Oteller	-0,03	0,03	0,06	1,64	8,81	6,20	0,60	7,73	2,17	-1,85		
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	0,06	0,03	0,23	0,64	1,59	0,85	0,92	3,82	6,33	2,59		
Genel	-0,22	1,61	0,87	2,75	3,65	2,94	2,26	8,42	6,20	1,58		

Kaynak: DPÖ

Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1991	520.000	01.01.1991
1992	806.000	01.01.1992
1993	1.373.000	01.01.1993
1994	3.000.000	01.01.1994
1994	5.000.000	01.08.1994
1995	9.420.000	01.01.1995
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	950	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018

Kaynak: DPÖ

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
21.05.2014	3,63	3,81	3,66	3,26	3,26
12.06.2014	3,63	3,81	3,64	3,25	3,25
03.07.2014	3,76	3,94	3,75	3,35	3,35
24.07.2014	3,74	3,92	3,71	3,31	3,31
14.08.2014	3,70	3,89	3,71	3,31	3,31
26.09.2014	3,69	3,88	3,70	3,29	3,29
17.10.2014	3,64	3,83	3,65	3,24	3,24
07.11.2014	3,49	3,68	3,53	3,12	3,12
28.11.2014	3,42	3,61	3,48	3,07	3,07
19.12.2014	3,18	3,37	3,26	2,86	2,86
14.01.2015	2,99	3,18	3,06	2,67	2,67
04.02.2015	2,95	3,14	2,97	2,58	2,58
25.02.2015	3,04	3,23	3,06	2,67	2,67
18.03.2015	3,13	3,32	3,15	2,76	2,76
01.05.2015	3,31	3,50	3,32	2,93	2,93
23.05.2015	3,40	3,59	3,41	3,02	3,02
07.07.2015	3,40	3,59	3,39	2,99	2,99
28.07.2015	3,30	3,49	3,22	2,82	2,82
18.08.2015	3,27	3,46	3,22	2,82	2,82
09.09.2015	3,27	3,46	3,22	2,85	2,85
30.09.2015	3,29	3,48	3,26	2,92	2,92
21.10.2015	3,27	3,46	3,23	2,92	2,92
16.01.2016	3,18	3,38	3,07	2,86	2,86
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39
29.11.2017	3,67	3,87	3,63	-	3,40
03.02.2018	3,85	4,04	3,78	-	3,55
17.03.2018	3,88	4,07	3,82	-	3,59
11.04.2018	4,19	4,37	4,02	-	3,78
03.05.2018	4,30	4,48	4,13	4,13	3,91
10.07.2018	4,32	4,50	4,13	4,13	4,01
31.07.2018	4,42	4,60	4,18	4,18	4,11
28.08.2018	4,97	5,16	4,76	4,76	4,65
20.09.2018	5,81	6,01	5,76	5,76	5,59
01.11.2018	5,61	5,71	5,55	5,76	5,46

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.335.579	1.681.343	22.247.673	9.532.987	105.615.988
2018 (Ocak-Ağus.)	44.328.969	3.804.380	2.489.315	18.077.463	7.762.661	76.462.788

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.040.958.559	381.381.939	148.683.585	61.153.637	87.579.546	48.692.756	1.768.450.022
2018 ⁽¹⁾	562.946.113	148.846.091	78.015.863	41.642.448	54.836.353	25.873.327	921.160.195

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

⁽¹⁾2018 yılı Ağustos ayına kadar mevcut olan veriler kullanılmıştır.

Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazi Mağusa	Karpaz	Toplam
2014	1.577.347	49.967	18.608	291	1.646.213
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018 (Ocak-Eylül)	1.501.411	73.879	19.907	344	1.595.541

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.44: 2018 Yılında Aylara Göre Güney Kıbrıs Sınır Kapılarından Yapılan Toplam Giriş ve Çıkışlar

	Güney Kıbrıs			
	Giriş	Çıkış	Toplam Giriş	Toplam Çıkış
Ocak	93.241	93.268	186.509	320.639
Şubat	83.267	83.043	166.310	321.002
Mart	97.704	96.731	194.435	367.727
Nisan	106.602	106.953	213.555	383.357
Mayıs	110.945	111.087	222.032	405.956
Haziran	123.941	123.027	246.968	428.636
Temmuz	133.585	133.785	267.370	445.904
Ağustos	180.729	179.618	360.347	508.821
Eylül	186.477	185.846	372.323	521.524
Ekim	183.490	183.944	367.434	530.236
Toplam	1.299.981	1.297.302	2.597.283	4.233.802

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	Kişi Sayısı							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ⁽¹⁾
Türkiye	393.238	459.529	464.397	529.909	588.045	621.819	656.365	585.659
KKTC	45.243	45.175	40.125	49.598	52.335	53.224	42.491	38.265
Diğer	156.381	183.651	209.379	224.881	235.661	266.208	317.984	230.847
Genel Toplam	594.862	688.355	713.901	804.387	876.041	941.251	1.016.840	854.771

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

⁽¹⁾2018 yılı Eylül ayına kadar mevcut olan veriler kullanılmıştır.

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

Banka

Şirketler Yasası ve 39/2001 sayılı 'KKTCC Bankalar Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 22 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 22 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Dönüşüm Metodu

Bülten'de yabancı para miktarının Türk Lirası karşılıkları hesaplanırken Bankamızın gösterge niteliğinde belirlediği günlük döviz kurları kullanılmaktadır. Söz konusu dönüştürme, ilgili yabancı para birimine ait 'Döviz Alış Kuru' kullanılmak suretiyle yapılmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

